

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SCENARIO OF EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL ADMINISTRATION
ACCORDING TO COMMUNITY NEEDS

By
Mrs. Peerapha Boonploeng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2015
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ อนาคตภาพ
การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ” เสนอโดย นางพีรภาว บัญเพลิง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

...../...../.....

..... กรรมการ ..... กรรมการ

(ดร.ชบา พันธุ์ศักดิ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์)

...../...../.....

...../...../.....

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

...../...../.....

55252936: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

พิธีการ บุญเพลิง: อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร.ศกิตพันธ์ ต้นวิมลรัตน์, ผศ. ว่าที่ พ.ต. ดร.นพดล เจนอักษร,
ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 286 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต (EDFR) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษาปฐมวัย ระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนองค์กร ชุมชน ศาสนา จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย 9 ด้าน 118 ตัวแปรย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ มีจำนวน 14 ตัวแปรย่อย 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 13 ตัวแปรย่อย 3) การบริหารงานวิชาการ มีจำนวน 25 ตัวแปรย่อย 4) การพัฒนาบุคลากร มีจำนวน 19 ตัวแปรย่อย 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีจำนวน 8 ตัวแปรย่อย 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย 7) การตรวจสอบและประเมินผล มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย และ 9) เด็กปฐมวัยในอนาคต มีจำนวน 12 ตัวแปรย่อย

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา .....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

55252936: MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL ADMINISTRATION

PEERAPHA BOONPLOENG: THE SCENARIO OF EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL ADMINISTRATION ACCORDING TO COMMUNITY NEEDS. THESIS ADVISORS: ASST. PROF. SAKDIPAN TONWIMONRAT, Ph.D., ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA, RTAR. Ph.D., AND ASST. PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D. 286 PP.

The purposes of this research were to determine; the scenario of early childhood educational administration according to community needs. The research methodology used Ethnographic Delphi Futures Research. The key informants were 21 experts comprising of 7 groups; 1) policy of educational of early childhood administrator, 2) early childhood instructor from university 3) school administrator, 4) teacher, 5) Preschool Education Association of Thailand, 6) the community delegate and 7) parent. The instruments for collecting the data were unstructured interview and questionnaire. The statistics used in this research were Mode, Median, Interquartile range and content analysis.

The findings of the research were as follows:

The scenario of early childhood educational administration according to community needs composed of 9 dimensions 118 variables; 1) school management: 14 variables, 2) community involvement: 13 variables 3) academic management: 25 variables, 4) personnel development: 19 variables, 5) building and environment: 8 variables, 6) early childhood and parent development: 9 variables, 7) monitoring and evaluation: 9 variables, 8) promoting network development: 9 variables, and 9) the future of early childhood: 12 variables.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชบา พันธุ์ศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ วารสารเอกสารและวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ชาวภาคบริหารการศึกษาทุกคนที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประมวล คุณแม่สมบัติ บุญเพลิง ที่คอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และที่สำคัญกำลังใจจากน้องยุราวัลย์ บุญเพลิง ที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณอรุษา บุญยบุรณะ คุณสมพร ยอดดำเนิน คุณอภิรดี กลกิจ และคุณยุทธนา สำราญกิจ และเพื่อนร่วมรุ่นคณะศึกษาศาสตร์รุ่นที่ 10/2 ทุกท่านสำหรับกำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย.....	11
แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	11
หลักการบริหารการศึกษาปฐมวัย.....	13
ขอบข่ายการบริหารการศึกษาปฐมวัย	21
บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา.....	24
บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย	27
นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาปฐมวัย	31
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	32
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554).....	33
แผนการศึกษาแห่งชาติ.....	34
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559	34
ความต้องการของชุมชน	47
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	48
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุมชน.....	51
การวิจัยอนาคต.....	68
ความเข้าใจพื้นฐานเพื่อการวิจัยอนาคต	68

บทที่	หน้า
ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยอนาคต	68
จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต	70
วิธีการทำนายอนาคต	72
วิธีการวิจัยในอนาคต	72
เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	91
งานวิจัยในประเทศ	91
งานวิจัยต่างประเทศ	104
3 วิธีดำเนินการวิจัย	108
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	108
ระเบียบวิธีวิจัย	113
แผนแบบการวิจัย (research design)	113
ตัวแปรที่ศึกษา	114
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	114
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย	114
การเก็บรวบรวมข้อมูล	115
การวิเคราะห์ข้อมูล	115
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	116
สรุป	116
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัย	
แบบ EDFR รอบที่ 1	117
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR	
รอบที่ 2	121
อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน	204
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	211
สรุปผลการวิจัย	211
การอภิปรายผล	213
ข้อเสนอแนะ	227
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	227
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	228

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง	230
ภาคผนวก	234
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์	235
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย	237
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์การวิจัย	245
ภาคผนวก ง แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 2	248
ภาคผนวก จ แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 3	265
ประวัติผู้วิจัย	286

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนในการมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นของเทคนิคการวิจัยอนาคต	76
2	รูปแบบการใช้เทคนิค EDFR.....	86
3	เปรียบเทียบระหว่าง EDFR EFR และ Delphi	89
4	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการบริหารจัดการ.....	122
5	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	126
6	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการบริหารงานวิชาการ.....	130
7	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาบุคลากร.....	136
8	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม.....	141
9	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง	143
10	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการตรวจสอบและประเมินผล.....	146
11	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา.....	149
12	ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต	152
13	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ.....	155
14	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	161
15	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ.....	166
16	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร.....	175

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม.....	183
18	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง	186
19	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	191
20	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา.....	196
21	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต.....	201

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับเงินและมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะมนุษย์ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าศักยภาพของมนุษย์ในสังคมนั้นจะบอกถึงสถานภาพความมั่นคงของสังคมนั้น ศักยภาพของมนุษย์อยู่ที่การทำงานของสมอง ประเทศใดให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองของคนหรือการคิดของคน ในประเทศนั้นจะได้รับการพัฒนา¹ หากเปรียบเทียบประเทศกับร่างกายของมนุษย์แล้วจะเกิดความเข้าใจว่า ความถูกต้องต้องก่อตัวขึ้นมาจากหน่วยย่อยข้างล่าง ถ้าเซลล์ทุกเซลล์ถูกต้อง อวัยวะถูกต้อง ชีวิตก็ถูกต้อง การเรียนรู้ในชุมชนคือหน่วยย่อยที่ถูกต้องจากข้างล่าง หาช่องทางให้คนที่อยากสอนกับคนที่อยากเรียนมาพบกัน ทำให้การเรียนการสอนเปลี่ยนโฉมใหม่ ให้การศึกษาที่อาศัยการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัตินำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Interactive Learning Through Action) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่จะพัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพ เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่โดยไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น เพราะการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดของมนุษย์ และเป็นทั้งเครื่องมือแก้วิกฤตของมนุษยชาติไปในขณะเดียวกัน”² องค์การยูเนสโก ได้กล่าวไว้ว่า “การลงทุนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการเพิ่มค่าให้แก่ทุนมนุษย์ คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กระดับปฐมวัย ในด้านการศึกษา อนามัย และโภชนาการ”³

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 0-5 ปี เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง เป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและสามารถป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็กและให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง ปัจจัยแวดล้อมและการพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมจะสามารถพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ เป็นช่วงที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง ซึ่งโอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้

---

¹ อัญชลี ไสยวรรณ, การศึกษาปฐมวัยในอนาคต (เอกสารประกอบการบรรยาย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552), 15.

² ประเวศ วะสี, “สู่สากลบนรากฐานความเป็นไทยก้าวไกลด้วยรากเหง้า”, สื่อการศึกษาวารสารสื่อพลัง, 2. (กรกฎาคม 2556): 44-45.

³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2557. (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2557), 17.

สูงสุดจะอยู่ในช่วงวัยเด็ก⁴ ดังนั้นการศึกษาปฐมวัยในอนาคตจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขนิสัยและโภชนาการที่เหมาะสม เด็กจึงจะสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพต้องมีความชัดเจนในการพัฒนาเด็ก การมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองในรูปแบบการประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก กิจกรรมสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน ผ่านพับและจัดกิจกรรมแนะนำแนวความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลพัฒนาการเด็ก มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และโรงเรียนระดับปฐมวัยมีชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก กระตุ้นให้สังคมเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนจะต้องพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา หรือเป็นการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ วิธีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างก้าวกระโดดคือการเทียบเคียงสมรรถนะ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาอื่นๆ ภายใต้งานปฏิรูปการศึกษา⁵ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาซึ่งรวมถึงการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เด็กปฐมวัยจึงเป็นช่วงวัยสำคัญในการวางรากฐานของการพัฒนาชีวิตทั้งปวงและเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559. (กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2550). 2-3

⁵ อัญชลี ไสยวรรณ, เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.e-child-edu.com/youthcenter/content/articles/future-child-eduction.html>

ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)⁶ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย กรอบการดำเนินงาน แนวโน้ม และทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านให้เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ทุกคน ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตามนโยบายพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นทุกประเภทการศึกษาโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมทุกด้านให้กับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานของรัฐ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สถาบันศาสนาเอกชน สถาบันการศึกษา ร่วมรับผิดชอบ ให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพ และมีความพร้อมในการศึกษาและเรียนรู้ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องและสัมพันธ์กับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมของสมองและสติปัญญาของเด็กให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน⁷

สภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา เพราะทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และอุปนิสัยของบุคคล จะสร้างและหล่อหลอมได้ดีในเด็กวัยนี้ เด็กปฐมวัยจะมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากวัยอื่นๆ ซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างแบบแผนพฤติกรรมและเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยได้แล้ว เด็กปฐมวัยจะสามารถเติบโตและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการไปในทิศทางที่ถูกต้องอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวเด็ก สังคม และประเทศชาติต่อไป

จากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความคาดหวังของผู้ปกครอง เมื่อลูกเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลแล้ว ลูกจะต้องมีคุณสมบัติและความสามารถต่างๆ

⁶“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559),” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 128, ตอนพิเศษ 152ง (14 ธันวาคม 2554): 75.

⁷สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559)ฉบับสรุป** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2553), 24-25.

ตามที่ต้องการ เช่น สามารถอ่าน คัด เขียน คำนวณทางคณิตศาสตร์ได้ เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้การศึกษาคบคู่กับการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้มีพัฒนาการแบบองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นไปตามวัยอย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้การบริหารจัดการด้านหลักสูตร ที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยถือเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการร่วมมือกับครูและโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะพัฒนาการการเรียนรู้และความคาดหวังของผู้ปกครอง ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาในวัยนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต โดยศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย กำหนดนโยบาย รวมถึงการวางแผนยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ปัญหาของการวิจัย

การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่ใช่ว่าเรื่องยากถ้าทุกฝ่ายเข้าใจให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน แต่ยังมีหลายคน หลายโรงเรียนที่ยังเข้าใจการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยผิด เพราะการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยไม่ใช่จับเด็กมาเขียนมาอ่านอย่างจริงจัง เหมือนกับเด็กประถม เด็กมัธยม เพราะเป็นการทำร้ายพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก และสร้างความเครียดอย่างคาดไม่ถึง โดยผู้ใหญ่หลายคนเข้าใจผิด และมีค่านิยมที่ผิดๆ ที่ต้องการให้เด็กหรือบุตรหลานอ่านออก เขียนได้ตั้งแต่วัยอนุบาล โดยมีการเรียนพิเศษ มีการบ้าน มีแบบฝึกหัดเป็นเล่มๆ ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความพร้อมของเด็กเลยว่าเด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายเป็นอย่างไร เด็กมีการใช้มือควมคุมกล้ามเนื้อเล็กได้ดีแล้วหรือยังที่บังคับให้เขาจับดินสอเขียนตามที่ผู้ใหญ่กำหนด ซึ่งเด็กบางคนยังหยิบจับอะไรได้ไม่ถนัดเลย และฝึกให้เด็กท่อง อ่าน คำศัพท์ ตัวเลข โดยไม่รู้ว่าสิ่งที่เขาท่องเขารู้ความหมายหรือเปล่า แต่พ่อแม่ผู้ปกครองกลับดีใจและภูมิใจที่ลูกของตนอ่านออกเขียนได้ ซึ่งไม่รู้เลยว่าเป็นการทำลายพัฒนาการของเด็ก⁸ และจากการจัดงานแถลงข่าว “ปฐมวัย : ลงทุนอย่างไรให้

⁸ กาญจนา เกื้อแสง และสุนันทา คำแก้ว, การศึกษาระดับปฐมวัยสำคัญอย่างไร. เข้าถึงเมื่อ 18 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://blog.eduzones.com/chomkwan/98422>

คุ่มค่า” โดย ศศิลักษณ์ ขยันกิจ⁹ กล่าวว่า จากผลการวิจัยและติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของไทยพบว่า เด็กปฐมวัยกำลังถูกเร่งรัดให้มีพัฒนาการที่เกินวัยอย่างไม่สมดุลซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต เช่น เร่งรัดพัฒนาการด้านวิชาการที่เกินวัยเพื่อโอกาสในการเข้าเรียนต่อในโรงเรียนประถมชื่อดัง จึงเกิดปรากฏการณ์กวดวิชาตั้งแต่อนุบาล ทั้งในช่วงวันหยุดและวันปิดเทอม เร่งเรียนเขียนอ่าน เกินพัฒนาการเด็ก ซึ่งเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการให้เด็กอนุบาลอ่านออกบวกเลขได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการวัดผลด้วยการทดสอบความรู้ด้านเนื้อหาสาระ ทำให้ระบบการเรียนการสอนเด็กในระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้นมุ่งเน้นการท่องจำความรู้ ซึ่งเป็นการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้จากหน้าต่างแห่งโอกาส เพราะเด็กในช่วงปฐมวัยสมควรจะเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านพฤติกรรม เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางอารมณ์ การพูดและการเคลื่อนไหว แต่เมื่อเด็กถูกพัฒนาทักษะเพียงด้านเดียวส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการเสียโอกาสที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสร้างทักษะทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคตของเด็ก

จากรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย พบว่า เด็กมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรือมีต้นทุนในการเรียนรู้ที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้านำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กขาดคุณภาพในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรปฐมวัยยังพบว่า สังกัดและขนาดโรงเรียนมีผลในเรื่องความแตกต่างของพัฒนาการด้านเด็กปฐมวัย ซึ่งชี้ให้เห็นถึงคุณภาพด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่ยังเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกัน ส่วนการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน ของ สมศ. พบว่าในด้านผู้เรียนต้องได้รับการปรับปรุงในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ด้านครูต้องปรับปรุงในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารต้องปรับปรุงในมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปัญหาจากการบริหารงานการศึกษาปฐมวัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังขาดบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพในการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย ขาดการบริหารการเชื่อมต่อกับหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตรยังมีคุณภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ การบริหารทั่วไปและการบริหาร

⁹ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, เตรียมเด็กอนุบาลอย่างไรให้ขึ้น ป.1 แบบพร้อมเรียนรู้. วารสาร **ครุศาสตร์**. 43, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2558): 148-152

ทรัพยากรต้องมีการปรับปรุง ส่วนในด้านการประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพบว่า ยังคงต้องปรับปรุงทั้งในเรื่องของวิสัยทัศน์ของหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การสร้างการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยและการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย¹⁰

จากปัญหาที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สนองต่อความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นรากฐานอันสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

ข้อคำถามของการวิจัย

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพียเจท์และบาร์เบล (Piaget and Barbel) กำหนดขั้นตอนการพัฒนาเด็กไว้ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ชั้นใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว เด็กอายุแรกเกิดถึง 2 ขวบ 2) ชั้นความคิดก่อนปฏิบัติการอยู่ในช่วงอายุ 2-6 ปี 3) ชั้นปฏิบัติการคิด เป็นรูปธรรมอยู่ช่วง 7-11 ปีและ 4) ชั้นปฏิบัติการคิดเป็นนามธรรมอยู่ในช่วง 11-15 ปี¹¹ และทฤษฎี

¹⁰สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552 (กรุงเทพฯ: เพลินสตูดิโอจำกัด , 2552), 36.

¹¹Piaget and Barbel, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วีสต์, การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2544), 65.

ของบรูเนอร์ (Bruner) เน้นหลักกระบวนการคิดซึ่งประกอบด้วย 4 ข้อคือแรงจูงใจ (motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)¹²

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เยาวพา เดชะคุปต์ อธิบายว่า ประเภทของการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในแต่ละหน่วยงานนั้นๆ¹³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อธิบายถึงการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาผู้เรียนและสังคม¹⁴ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกชั้นตอน¹⁵ และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนที่เน้นการพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบายของการพัฒนาคนว่าจะต้องมีการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ โดยได้ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ให้ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา¹⁶

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความต้องการของชุมชน ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมาย “ความต้องการ” ว่าหมายถึง ความอยากได้ ใครได้ หรือประสงค์จะได้¹⁷ และเสรีวงษ์มณฑา กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) หมายถึง สภาพซึ่งบุคคลรับรู้ถึงปัญหาหรือความต้องการ

¹²Bruner, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546), 22 – 23.

¹³เยาวพา เดชะคุปต์, **การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย** (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 66-68.

¹⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ** (ม.ป.ท., 2546), 111-200.

¹⁵สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา เด็กปฐมวัย (0-5ปี)** (กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 85.

¹⁶สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ฉบับสรุป** (กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค, 2553), 3-5.

¹⁷ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546), 323.

แก้ไขปัญหาลักษณะ¹⁸ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 5 ชั้น ได้แก่ ความต้องการทางสรีระ ความมั่นคง ความรัก การยกย่อง และความสมบูรณ์ของชีวิต¹⁹ และ ธิดา พิทักษ์สินสุข กล่าวว่าการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มี 2 วิธี คือ การนำบ้านและชุมชนเข้าสู่โรงเรียน และการนำโรงเรียนไปสู่บ้านและชุมชน²⁰ และ แคทเทอร์รีน อันเดอร์วู้ด และ แมเรียน เทนคราท์ (Kathryn Underwood and Marion Trent-Kratz) เรื่องการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูเด็กในโรงเรียน สำหรับครอบครัวในระบบการให้บริการเด็กปฐมวัย²¹

กรอบแนวคิดการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างภาพอนาคต ดังแผนภูมิที่ 1

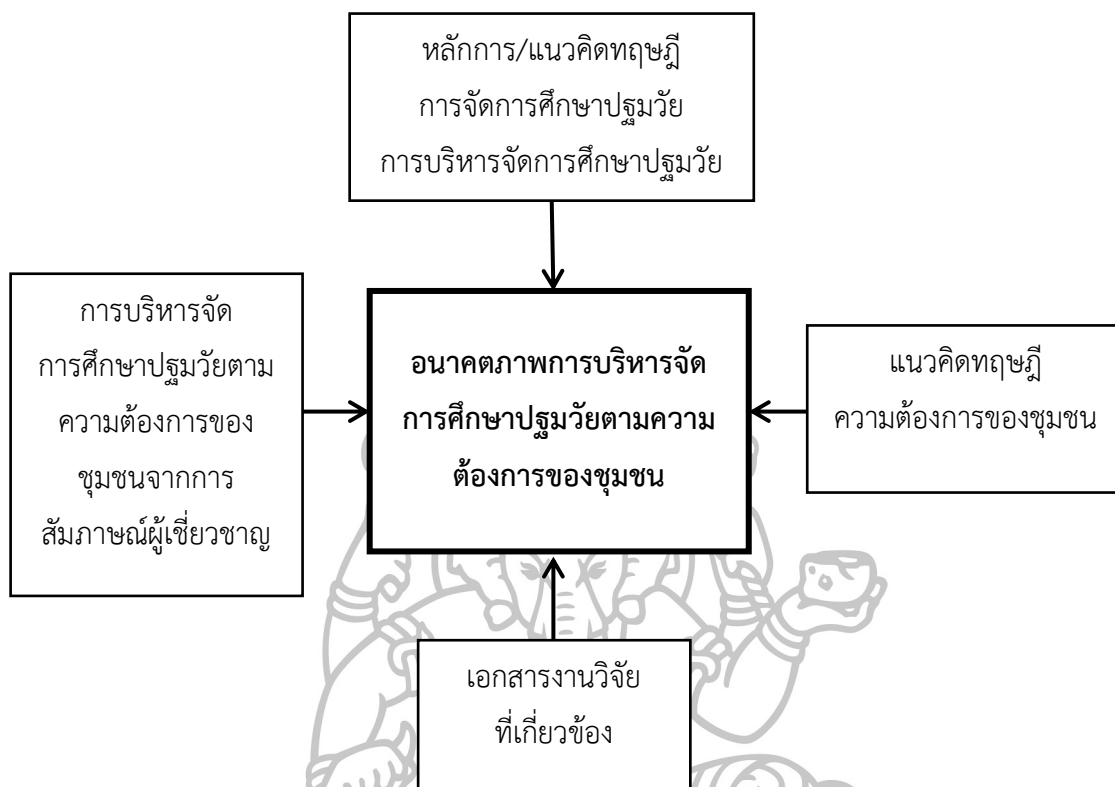

¹⁸ เสรี วงษ์มณฑา, การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (กรุงเทพฯ: อีระพิมพ์และไซเท็กซ์, 2542), 65.

¹⁹ เยาวพา เดชะคุปต์, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 32-33.

²⁰ ธิดา พิทักษ์สินสุข, รับมือ 5 ปัญหาพบบ่อยของเด็กในรั้วโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews>.

²¹ Kathryn Underwood and Marion Trent-Kratz, "Contributions of School-Based Parenting and Family Literacy Centres in an Early Childhood Service System," *School Community Journal* 25, 1 (2015): 95.

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : Piaget and Barbel, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วส์ดี, การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสนส์, 2544), 65.

: Bruner, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546), 22-23, 111-200.

: ยาวพา เดชะคุปต์, การจัดการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 66-68.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) (กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 8-11.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ฉบับสรุป (กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค, 2553), 12-14.

: ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546), 323.

: เสรี วงษ์มณฑา, การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (กรุงเทพฯ: อีระพิมพ์และไซเท็กซ์, 2542), 71.

: ธิดา พิทักษ์สินสุข, รับมือ 5 ปัญหาพบบ่อยของเด็กในรั้วโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 14 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews>.

: K. Underwood and M. Trent-Kratz, "Contributions of School-Based Parenting and Family Literacy Centres in an Early Childhood Service System," *School Community Journal* 25, 1 (2015): 95.

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

อนาคตภาพ หมายถึง การสร้างเรื่องราว หรือภาพเหตุการณ์ ที่อธิบายถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากความจริงปัจจุบัน โดยอาศัยการพยากรณ์แนวโน้ม โดยใช้กระบวนการวิจัยอนาคต ภายในปี พ.ศ. 2560-2569

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง แนวทางหรือกระบวนการในการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุ 3-5 ปี เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารงานวิชาการ การพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง การตรวจสอบและประเมินผล การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา และเด็กปฐมวัยในอนาคต

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิด หรือความปรารถนาของบุคคล ซึ่งจะแสดงพฤติกรรมความต้องการ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยพยายามหาวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีการรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือกัน อาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่างๆ กัน รวมถึงกลุ่มคน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรผู้นำชุมชน และผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยแบ่งเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย 2) อาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย 4) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 5) ผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย 6) ผู้แทนชุมชนองค์กร ศาสนา และ 7) ผู้แทนผู้ปกครอง

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ความต้องการของชุมชน การวิจัยอนาคต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นการจัดการศึกษาระดับรากฐานของชีวิต การเตรียมเด็กให้มีความพร้อมและพัฒนาตามวัยและศักยภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับทราบและดำเนินการ เด็กวัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การบริหารการศึกษาปฐมวัย ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการดำเนินการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุ 3-6 ปี ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อเตรียมรับการศึกษาระดับต่อไป ในการบริหารการศึกษาในระดับปฐมวัยได้มีผู้เสนอแนวคิด ทฤษฎีที่น่าสนใจ ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนาเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติจะต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ จนถึงวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ระหว่าง 0-5 ปี¹

เพียเจท์และบาร์เบล (Piaget and Barbel) ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาเด็กไว้ 4 ขั้นตอน² ดังนี้

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 1.

² Piaget and Barbel, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วีสดี, **การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย** (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2544), 65.

1. ขั้นใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว เด็กอายุแรกเกิดถึง 2 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กจะสร้างแบบฉบับการคิด โดยการจดจำและการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการดู ฟัง ตมกลิ่น ชิมรสและสัมผัส

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ อยู่ในช่วงอายุ 2 – 6 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มจะกระทำเลียนแบบสภาพแวดล้อม โดยทางสัญลักษณ์ โดยเรียนรู้ภาษาพูด และเข้าใจท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น แต่ต้องยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่

3. ขั้นปฏิบัติการคิดเป็นรูปธรรมอยู่ช่วง 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีพัฒนาการโครงสร้างการคิด ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นช่วงเด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น การแบ่งกลุ่มแบ่งพวก มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ดีขึ้น

4. ขั้นปฏิบัติการคิดเป็นนามธรรม อยู่ในช่วง 11 – 15 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักคิดหาเหตุผลและเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ตามวัย

บรูเนอร์ (Bruner) เชื่อว่าพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาการได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการที่จะศึกษาว่าเด็กเรียนรู้อย่างไร ควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียน ไม่ควรใช้หนูและนกพิราบ ทฤษฎีของ Bruner เน้นหลักกระบวนการคิดซึ่งประกอบด้วย 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ (motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement) สำหรับในหลักการที่เป็นโครงสร้างของความรู้มนุษย์ แบ่งขั้นตอนพัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับพัฒนาการของ Piaget ได้แก่

1. ขั้นกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส

2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และความคิดจากจินตนาการ

3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และความคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวและพัฒนาความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น³ มอนเตสเซอร์รี (Montessori) นักจิตวิทยาและแพทย์ชาวอิตาลีผู้ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาลำบากกับ Froebel ส่วนที่แตกต่างคือให้เสรีภาพแก่เด็กเพื่อแสวงหาความรู้ โดยปล่อยให้เด็กหาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองตามความสมัครใจ โดยถือความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็น

³Bruner, อ่างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546), 22 – 23.

แนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดสภาพที่เรียนให้เหมือนบ้าน ซึ่งเรียกว่าบ้านเด็ก นอกจากนี้ Montessori ยังเน้นสุขภาพอนามัย จัดให้มีการตรวจสุขภาพทุกเช้า วัดความสูงรอบอก รอบศีรษะ ชั่งน้ำหนักอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อศึกษาความเจริญเติบโตของเด็ก⁴

จากแนวคิดทฤษฎีในการจัดการศึกษาปฐมวัย จะเห็นได้ว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในปัจจุบันซึ่งการจัดการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี มีความสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในสภาพปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญา

หลักการบริหารการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ การพัฒนาเด็กในช่วงอายุจะเป็นไปตามแบบแผนเฉพาะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ละบุคคล โดยอัตราการพัฒนาเด็กแต่ละคน การพัฒนาส่วนต่างๆ ของร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญาของเด็กจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน สำหรับเด็กวัย 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการพัฒนาทุกด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย มีผู้จำแนกไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ ได้อธิบายว่า ประเภทของการบริหารการศึกษาปฐมวัยย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในแต่ละหน่วยงานนั้นๆ การศึกษาปฐมวัยจัดโดยหลายหน่วยงาน บางประเภทจัดขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างแก่หน่วยงานอื่นและเพื่อศึกษาวิจัยบางประเภทจัดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งสำหรับให้นักศึกษาที่เรียนด้านการศึกษาได้ใช้สำหรับทดลองบทเรียนบางประเภทจัดขึ้นเพื่อสงเคราะห์ให้บิดามารดาได้ออกไปทำงานนอกบ้าน บางประเภทจัดขึ้นเพื่อพัฒนาสังคมให้เด็กได้ใกล้ชิดกับศาสนา บางประเภทจัดขึ้นเพื่อพัฒนาชนบท เพราะอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองการบริหารการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยมีการบริหารงานต่างๆ กันไป ซึ่งสามารถแยกเป็นประเภทต่างๆ ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 จัดตั้งโดยรัฐใช้งบประมาณของแผ่นดิน ระบบบริหารจัดการเป็นไปตามระเบียบของรัฐที่วางไว้ทุกประการ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็กจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

⁴Montessori, อ่างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสต์, การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสนส์, 2544), 65.

ประเภทที่ 2 จัดโดยเอกชน ซึ่งหมายรวมถึงสมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง สถานศึกษาเหล่านั้นรัฐควบคุมเรื่องคุณภาพและดำเนินการบางอย่างเท่านั้น การบริหารส่วนหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา แต่อีกส่วนหนึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ราชการวางไว้ เช่น ในด้านการเงิน ด้านวิชาการ และอาคารสถานที่

ประเภทที่ 3 ชุมชนเป็นผู้จัดตั้งมีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปแบบ คณะกรรมการ ลักษณะการบริหารเป็นไปตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ศูนย์เด็กของกรมศาสนา⁵

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นไม่เหมือนกัน กล่าวคือถ้า ดำเนินการโดยรัฐ การบริหารก็ย่อมแตกต่างออกไป ย่อมขึ้นอยู่กับผู้เป็นเจ้าของประสงค์จะจัดอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานที่จะมีนโยบายที่ต้องการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับของผู้มาใช้บริการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการบริหารการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในด้านต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ใช้แนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1. ด้านบุคลากร บุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร

- 1.1.1 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.1.2 มีความกระตือรือร้นมุ่งมั่นในการทำงานและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- 1.1.3 มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

- 1.2.1 มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัด การศึกษาปฐมวัย
- 1.2.2 มีประสบการณ์ในการสอนศึกษาปฐมวัย
- 1.2.3 มีสุขภาพแข็งแรง และสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์
- 1.2.4 ควรเป็นเพศหญิงและมีบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก มีความเมตตา รักและเอื้ออาทรต่อเด็ก

⁵ เยาวพา เดชะคุปต์, การจัดการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 66-68.

2. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการ จัดอาคารสถานที่เพื่อให้เป็นห้องเรียน ห้องประกอบกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อความเหมาะสม ดังนี้

2.1 อาคารเรียน ต้องเป็นอาคารตามมาตรฐาน สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอาคารชั้นเดียว พร้อมทั้งมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย อุบัติภัย และความปลอดภัยอื่นๆ เช่น การป็นป้ายหน้าต่าง ระเบียบ

2.2 ห้องเรียน แต่ละห้องควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 48 ตารางเมตร มีหน้าต่างเพียงพอ ควรมีห้องส้วมอย่างน้อย จำนวน 1 ที่ อ่างล้างมือ จำนวน 1 ที่

2.3 ห้องประกอบ มีความจำเป็นในการจัดกิจกรรมและรักษาสุขภาพของเด็ก เช่น ห้องพยาบาล ห้องรับประทานอาหาร ห้องนอน ห้องส้วม อ่างล้างมือ

2.4 สนามเด็กเล่น มีบริเวณเล่นที่ปลอดภัย มีไม้ดอกไม้ประดับและมีต้นไม้เป็นร่มเงาพอเหมาะกับบริเวณที่จะได้รับแสงแดด ควรมีเครื่องเล่นที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยและเป็นเครื่องเล่นที่มีประโยชน์ ช่วยเสริมพัฒนาการ เช่น จักรยานสามล้อ ลูกบอล มีสื่ออุปกรณ์อื่นๆ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และมีความคิดสร้างสรรค์ เช่น ที่เล่นน้ำ ที่เล่นกระบะทราย

3. การ จัดสภาพแวดล้อม มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวอยู่ในสังคมตามการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างมีความสุข การ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

3.1 การ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้คล้ายคลึงกับบ้านมากที่สุด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด ปลอดภัย มีการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนา มุมประสบการณ์อย่างน้อย 5 มุม เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมธรรมชาติ มุมศิลปะ นอกจากนั้นควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องนอนและที่เก็บให้เพียงพอแก่จำนวนเด็ก

3.2 การ จัดสภาพนอกห้องเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนให้กับเด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ตามวัย เช่น สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นต่างๆ ไม้ดอกไม้ประดับสวนหย่อม และบริเวณร่มรื่น

4. ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะเป็นสิ่งเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการเลือกและจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

4.1 การ เลือกสื่อวัสดุอุปกรณ์ ควรเป็นสิ่งที่หาง่ายในท้องถิ่นและเหมาะสมในการใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก แข็งแรง ทนทาน ปลอดภัยดึงดูดความสนใจของเด็ก

4.2 การ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องจัดหาสิ่งต่างๆ ซึ่งเอื้อต่อการจัดห้องเรียน เพื่อการศึกษาอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กทุกด้าน เช่น ตู้

ชั้นวาง กระจกเงา เครื่องนอน เครื่องใช้ประจำตัว อุปกรณ์ทำความสะอาด ป้ายนิเทศ โต๊ะ เก้าอี้สำหรับเด็ก ที่เก็บผลงานและที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัว⁶

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อธิบายถึงการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้

1. ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา ควรอยู่ในทำเลที่มีการคมนาคมสะดวก อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่อยู่ในย่านที่แออัด สถานที่ที่เป็นแหล่งอบายมุขหรือแหล่งที่มีเสียงอึกที่กรบกวน
2. บรรยากาศของสถานศึกษาค้ายคลึงกับที่บ้านมากที่สุด
3. บริเวณสถานศึกษาปฐมวัยต้องมีพื้นที่กว้างขวาง มีเนื้อที่ว่างเหลือจากส่วนที่ปลูกสร้างอาคารในอัตราส่วน 75 ตารางฟุตต่อนักเรียน 1 คน เป็นอย่างน้อย มีต้นไม้ร่มรื่น มีรั้วแข็งแรงแบบโปร่ง มีทางเท้าและอุปกรณ์สนามจัดไว้เป็นหมวดหมู่
4. อาคารเป็นชั้นเดียวหรือไม่ควรเกิน 2 ชั้น สถาปัตยกรรม แข็งแรง แสงสว่างเพียงพอ ตัวอาคารทาสีเย็นตา มีทางออกฉุกเฉิน
5. ห้องเรียน พื้นที่ไม่น้อยกว่า 63 ตารางเมตร อัตราส่วน 1 คนต่อ 35 ตารางฟุตเป็นอย่างน้อย มีประตูห้องละ 2 ประตู อยู่ในทิศทางที่สามารถออกสู่สนามได้สะดวก พื้นห้องเป็นไม้อัดแน่นเรียบเสมอกัน มีประตูอุปกรณ์ต่างๆ มีมุมเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เช่น มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมคณิตศาสตร์ ควรมีบอร์ดสำหรับติดผลงานนักเรียน
6. ห้องประกอบ ได้แก่ ห้องพยาบาล ห้องน้ำห้องส้วม ห้องครัว หรือห้องเตรียมอาหาร ห้องธุรการและห้องพัสดุ
7. วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น โต๊ะเก้าอี้เหมาะสมกับสัดส่วนของเด็ก เครื่องเล่นจัดไว้ในสนาม ต้องมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กในทุกด้าน⁷

⁶สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545), 5-12.

⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ (ม.ป.ท., 2546), 111-200.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายถึง การบริหารงานในสถานศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542⁸ ดังนี้

1. งานวิชาการ เป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายงาน เพื่อจะได้บริหารงานให้ครอบคลุมงานต่างๆ ได้ดังนี้

- 1.1 งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.2 งานด้านการเรียนการสอน
- 1.3 งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 งานนิเทศภายใน
- 1.5 งานวัดและประเมินผล
- 1.6 งานประกันคุณภาพ

2. งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามควรแก่วัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นปกติสุข งานกิจการนักเรียนจึงเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา ต้องจัดขึ้นเป็นการเสริมงานวิชาที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ดังนี้

- 2.1 งานกิจการนักเรียน
- 2.2 งานบริการสวัสดิการนักเรียน
- 2.3 งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพ
- 2.4 งานแนะแนว

3. งานบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานโดยตรง ผู้บริหารที่ดีคือ ผู้ให้ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานบุคคลให้ทุกคนร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นแนวคิดในการบริหารงานบุคคลพอสรุปได้ดังนี้

⁸สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545), 111-200.

3.1 การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถจะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกระตือรือร้น พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

3.3 การเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร จะมีประโยชน์ต่อการพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพของงานและการพิจารณาความดีความชอบ

4. งานธุรการและการเงิน เป็นงานที่บริการหน่วยต่างๆ ในโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือที่วางไว้แล้ว งานธุรการและการเงินแบ่งได้ดังนี้

4.1 งานสารบรรณ

4.2 งานการเงิน

4.3 งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี

4.4 งานเกี่ยวกับพัสดุ ครุภัณฑ์

4.5 งานเกี่ยวกับทะเบียนนักเรียน

4.6 งานเกี่ยวกับการดูแลอาคารสถานที่

4.7 งานประชาสัมพันธ์

4.8 งานความปลอดภัยของนักเรียน

4.9 งานเกี่ยวกับบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน

5. งานอาคารสถานที่เป็นการดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากร ในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

5.1 งานอาคารสถานที่

5.2 งานจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

5.3 งานป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้สอดคล้องกับการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งงานความสัมพันธ์กับชุมชนมีขอบข่ายงานดังต่อไปนี้

6.1 งานให้บริการชุมชน

6.2 งานรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน

6.3 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

6.4 งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.5 งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม

6.6 งานประชาสัมพันธ์

สุมิตร เสนสม กล่าวว่่า ในการบริหารสถานศึกษามีขอบข่ายครอบคลุมงานหลายด้านด้วยกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานที่บริหารโรงเรียนไว้รวม 6 งาน⁹ คือ

1. งานวิชาการ ซึ่งถือเป็นงานหลัก สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจ ขอบข่ายงานเพื่อจะได้บริหารงานให้ครอบคลุมงานต่างๆ ได้ สำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาปฐมวัย งานวิชาการมีขอบข่ายดังต่อไปนี้

- 1.1 งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.2 งานด้านการเรียนการสอน
- 1.3 งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 งานด้านวัดผลประเมินผล
- 1.5 งานด้านห้องสมุด
- 1.6 งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
- 1.7 งานด้านส่งเสริมการสอน
- 1.8 งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ

2. งานบุคคล สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ซึ่งรับนโยบายมาจากหน่วยงานรับผิดชอบระดับสูงขึ้นไป ภารกิจงานบุคคลบางอย่าง เช่น การบรรจุแต่งตั้ง การคัดเลือกบุคลากรได้ดำเนินการเสร็จสิ้นในระดับอำเภอและระดับจังหวัดแล้ว ดังนั้น งานบุคคลในสถานศึกษา จึงเน้นหนักเฉพาะภารกิจต่อไปนี้

- 2.1 การกำหนดความต้องการบุคลากร
- 2.2 การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน
- 2.3 การควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากร
- 2.4 การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร
- 2.5 การประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนงานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารควรทราบ ขอบข่ายของงานให้ชัดเจน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะการจัดกิจกรรมได้เป็นอย่างดีตาม กิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษามีหลายกิจกรรม ซึ่งครอบคลุมดังต่อไปนี้

⁹สุมิตร เสนสม, ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2539), 1-83.

3.1 กิจกรรมที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การจัดทำเขตบริการ การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน

3.2 กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดบริการให้กับนักเรียน เช่น บริการสุขภาพ การจัดหาอาหารกลางวัน บริการแนะแนว บริการนักเรียนขาดแคลนทุนการศึกษา

3.3 กิจกรรมที่สถานศึกษาส่งเสริมให้มีขึ้น เช่น กิจกรรมประชาธิปไตย การสร้างวินัย ชุมชนต่างๆ สหกรณ์นักเรียน กีฬา จริยธรรมนักเรียน การบำเพ็ญประโยชน์

3.4 กิจกรรมที่สถานศึกษาสร้างให้กับนักเรียน เช่น การติดตามผล สมาคมศิษย์เก่า การยกย่องนักเรียนดีเด่น

4. งานธรรมาการและการเงิน เป็นงานที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จำแนกได้ดังนี้

4.1 งานสารบรรณ

4.2 งานทะเบียนและรายงาน

4.3 งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในด้านอาคารสถานที่

4.4 งานประชาสัมพันธ์

4.5 งานงบประมาณ

4.6 งานพัสดุ

4.7 งานการเงินและบัญชี

5. งานอาคารสถานที่ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ งานอาคารสถานที่โดยทั่วไปมีขอบข่ายครอบคลุมงาน 5 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การจัดสร้างอาคารสถานที่ เช่น การวางผังบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุมการตกแต่ง จัดระเบียบ และการรื้อถอนอาคารสถานที่

5.2 การใช้อาคารสถานที่ เช่น การกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ ในด้านการเรียนการสอน

5.3 การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เช่น การซ่อมแซม การตกแต่ง

5.4 การควบคุมอาคารสถานที่ เช่น การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการ การควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การกำกับติดตามการใช้งานอาคารสถานที่

5.5 การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เช่น การเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการปรับปรุง และวางแผนการดำเนินงานในปีต่อมา

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ทั้งสถานศึกษา และชุมชน เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การศึกษา

สามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือ การสนับสนุนและความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์กับชุมชนมีขอบข่ายงาน ดังต่อไปนี้

- 6.1 งานประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
- 6.2 งานให้บริการชุมชน
- 6.3 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
- 6.4 ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของสถานศึกษา
- 6.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

ในการบริหารการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ การบริหารที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคลากร ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมการบริหารการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพจะต้องสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดูแลเด็กให้มีคุณภาพที่ดี รวมถึงการสื่อสารที่ดีมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและให้ความสนใจกับความต้องการและสภาพการทำงานของบุคลากร

ขอบข่ายการบริหารการศึกษาปฐมวัย

การบริหารการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเข้าใจในขอบข่ายการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดให้กับเด็กให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะควบคู่กัน สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทุกด้าน ขอบข่ายการบริหารการศึกษาปฐมวัยได้มีผู้จำแนกไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงได้ศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้สถานศึกษาได้เข้าใจในขอบข่ายงานของตนเอง โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก หลักสูตรที่เหมาะสมจะพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาดปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็ก

มีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม

ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคม ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนและสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นว่าความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กระดับปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้รู้ บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้จัดสภาพแวดล้อม ผู้จัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมที่ครูและเด็กมีส่วนที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็กส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ ค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูจึงต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบเพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและเรียนรู้เด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ครูต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ครูจะต้องสังเกตและประเมินผลทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลการแสดงออกในสถานที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนงานที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยครูในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก ขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่าง ทั้งนี้จากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูและพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบหรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ครูใช้เพียงจะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรความต้องการโดยได้คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสม¹⁰

¹⁰ กรมวิชาการ, คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2540), 5-7.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
2. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงินการพัสดุสถานที่และทรัพย์สินอื่น ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของทางราชการ
3. รวมจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ
4. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
5. อำนาจในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตถ์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงและผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา¹¹

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ ขอบข่ายและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การแนะแนวการศึกษา
2. งานงบประมาณ มีขอบข่ายและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และเสนอขอ งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานการใช้จ่ายเงินและผลดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
3. งานบุคคล มีขอบข่ายและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การรักษาวินัย การออกจากราชการ

¹¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546), 15.

4. งานบริหารทั่วไป มีขอบข่ายภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานธุรการ การพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลสถานที่ การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประสานงานกับเขตพื้นที่ การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานการบริหารสาธารณะ¹²

จากขอบข่ายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัตินั้น ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ เพื่อเตรียมเด็กในการเรียนชั้นที่สูงขึ้น ให้เด็กได้มีความพร้อมและมีการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทางสังคม

บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา

การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น สถานศึกษาต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเข้ามาสนับสนุน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ชุมชนและกระบวนการบริหารจัดการซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาพัฒนาผลผลิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ตนเอง ซึ่งมีผู้จำแนกไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ แนวทาง รูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2. การบริหารการศึกษา ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กรของรัฐและเอกชน ตลอดจนชมรม สมาคมในสังคมนักเรียน

กรมวิชาการ ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีผลผลิตมีคุณภาพ โดยมี 4 ประการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ
  - 1.1 ศึกษาหลักสูตรและคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - 1.2 กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและการประเมินผลของสถานศึกษา
  - 1.3 ศึกษาข้อมูลแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น
  - 1.4 กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

¹² กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546), 32.

2. นิเทศและติดตาม เป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดการศึกษา เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2.1 นิเทศและติดตามผลการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงานของบุคลากรและอนุมัติให้ความเห็นชอบ

2.2 นิเทศติดตาม การดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3.1 จัดให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

3.4 ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

4. ประเมินผลและรายงาน เป็นการรวบรวมข้อมูลและประเมินผลการจัดการศึกษา ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

4.1 เพื่อรับทราบการประเมินพร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา

4.2 รายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา¹³

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ ไว้ ดังนี้

1. ด้านบริหารจัดการ

1.1 การจัดการองค์กร

1.2 ลักษณะผู้บริหาร

1.3 การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้

1.4 การให้ขวัญและกำลังใจ

1.5 การจัดทำแผนงานของสถานศึกษา

1.6 การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

1.7 การมีส่วนร่วมของชุมชน

¹³ กรมวิชาการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2545), 7-8.

- 1.8 การรายงานผลการดำเนินงาน
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
  - 2.1 บทบาทของนักเรียน
  - 2.2 ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้
  - 2.3 คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์
  - 2.4 สุขภาพจิตและสุขภาพกายของนักเรียน¹⁴

กรมวิชาการ ได้กำหนดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อรหว่างการศึกษาปฐมวัย ในช่วงอายุ 3-5 ปี กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อบริหารจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้

1. จัดประชุมร่วมระหว่างผู้สอนปฐมวัยกับผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้สอนพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกัน
2. จัดเอกสารหลักสูตรให้บุคลากรได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างมีเหตุผล
3. จัดให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน
4. จัดเอกสารเผยแพร่การจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครอง และบุคลากร
5. จัดให้ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย ได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจ
6. จัดให้เด็กสองระดับได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส
7. จัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

เพื่อสร้างความเข้าใจผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายให้มากที่สุด และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ดูแลให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากบทบาทหน้าที่ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อ

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545), 12.

ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำมาบริหารจัดการให้การจัดการศึกษาปฐมวัยปราศจากปัญหาและอุปสรรค สามารถบริหารงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน¹⁵

บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ครูปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะครูต้องมีพฤติกรรมที่ตอบโต้กับเด็กตลอดเวลา ครูนั้นมีอิทธิพลในการสร้างเสริมบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นครูที่สอนระดับปฐมวัยจำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษบางประการได้แก่ มีนิสัยรักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี ใจเย็น อดทน ขยัน กิริยาจาสุภาพ เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก มีสุขภาพดี ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เด็กจะเขียน อ่าน จากชั้นอนุบาลหรือไม่ก็ตามเมื่อเด็กเข้าไปเรียนชั้นประถมศึกษาจะสามารถเรียนทันกัน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกับเด็กที่จบมาจากโรงเรียนอนุบาลอื่นๆ ดังนี้

วีรรัตน์ บัวขาว กล่าวว่า บุคลิกภาพของครูผู้สอนปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมาก จึงจำเป็นต้องคัดเลือกครูที่มีบุคลิกภาพดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในหลักการ แนวคิดในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างดี
  2. เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี คือ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เพราะรอยยิ้มและเสียงหัวเราะทำให้บุคคลรอบข้างมีความสุขขึ้นไปด้วย
  3. เป็นผู้ที่รักเด็ก เข้าใจธรรมชาติของเด็ก สามารถเล่นสนุกสนานกับเด็กได้
  4. เป็นผู้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมว่ากิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา กิจกรรมเหล่านี้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องมีทักษะ สามารถจัดได้คล่องแคล่วปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาการจัดกิจกรรมประจำวัน
  5. เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี เพราะการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องใช้กำลังกาย กำลังความคิดพร้อมที่จะแปรเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก สอดคล้องกับหลักสูตร
  6. เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย ด้วยความเต็มใจ¹⁶
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายลักษณะครูผู้สอนระดับปฐมวัยไว้ ดังนี้

¹⁵กรมวิชาการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2545), 20.

¹⁶วีรรัตน์ บัวขาว, การบริหารแบบมีส่วนร่วม (กรุงเทพฯ: ศูรสภา, 2544), 32 – 36.

1. ยิ้มแย้ม ครูหรือผู้อยู่กับเด็กนั้น เมื่อพบเด็กเห็นเด็กควรยิ้มไว้ก่อน เด็กพบครูครั้งแรก เขาจะรู้สึกหวาดกลัว เพราะเป็นคนแปลกหน้า พอเขาหายกลัวแล้วไม่สนิทใจนักก็รู้สึกว่ามีอันตราย

2. แจ่มใส ครูหรือผู้ที่อยู่กับเด็กนั้น ควรมีความสุขกายสมบูรณ์ กิริยาวาจาดี แต่งกายเรียบร้อยสมสมัย เป็นภาพพิมพ์ของเด็ก ซึ่งเด็กเลียนแบบไม่รู้ตัว

3. ใจเมตตา ครูหรือผู้ที่อยู่กับเด็กนั้น ควรเข้าใจธรรมชาติและอารมณ์ของเด็กเมื่อเด็กมาอยู่ในที่ซึ่งมีคนแปลกหน้าและสถานที่ไม่คุ้นเคย ย่อมร้องไห้ กอแง ดิ้นรน ก้าวร้าว ครูต้องไม่มโหรีหรือโกรธเด็ก ควรโอบกอดเด็ก ปลอดภัยด้วยเสียงเบาๆ แรกๆ เด็กยังคงสะอึกสะอื้น แล้วก็ค่อยๆ เบาลง

4. พาสนุก ครูหรือผู้ดูแลเด็กนั้น ควรเป็นคนช่างเล่น ช่างเล่า สามารถเล่นนิทานสั้นให้เด็กฟังได้ หาวิธีเล่นต่างๆ ให้เด็กเล่น พาเด็กออกนอกอาคารวิ่งเล่นในสนาม หาเครื่องเล่นให้เด็กเล่น ตู๊กตา ขายของ ลากรด ต่อภาพ มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก เด็กเป็นกระต่ายครูเป็นกระต่ายด้วยลักษณะครูปฐมวัยเมื่อครูเข้าใจและนำไปปฏิบัติ จะทำให้ครูสามารถปลุกฝังและอบรมเด็กให้บรรลุตามเป้าหมาย¹⁷

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยไว้ดังนี้

1. บทบาทของครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้

1.1 ครูต้องจัดการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ต้องจัดประสบการณ์โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ และมีโอกาสริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กมีความหลากหลายโดยคำนึงถึงหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สนองความต้องการและความสามารถ ศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล

1.3 กิจกรรมต้องพัฒนาเด็กแบบองค์รวมเป็นการพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล ไม่เน้นด้านหนึ่ง

1.4 ครูต้องมีความเข้าใจหลักสูตร สามารถนำหลักสูตรไปจัดประสบการณ์ให้เด็กได้สอดคล้องกับพัฒนาการ

2. บทบาททั่วไปของครูปฐมวัย

2.1 จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมแก่ตัวของเด็ก

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), 110-116.

- 2.2 จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดประสบการณ์ให้เพียงพอ
- 2.3 จัดการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมพัฒนาทุกด้าน
- 2.4 จัดทำงานธุรการประจำชั้นให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาเด็ก

- 2.5 มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก จะแสดงออกทั้งทางวาจาและท่าทาง
- 2.6 การตรวจสุขภาพประจำวัน
- 2.7 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

3. บทบาทที่มีต่อผู้ปกครองและชุมชน

- 3.1 การติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง โดยพบปะเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน
- 3.2 เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษา
- 3.3 ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีการรายงานความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครอง¹⁸

กรมวิชาการ กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนไปดังนี้

- 1. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกและมีส่วนร่วม
- 3. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดแหล่งเรียนรู้
- 4. พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ทันเหตุการณ์
- 5. เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน
- 6. จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียน
- 7. ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอย่างมีส่วนร่วม
- 8. จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต สัมภาษณ์ แฟ้มสะสมงาน
- 9. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545), 110-116.

10. จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีการประสานบ้าน สถานศึกษา และชุมชนเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพและลักษณะอันพึงประสงค์¹⁹

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 กำหนดให้ครูผู้สอนปฐมวัยจะต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ จะต้องปรับเปลี่ยนตามหลักสูตรกำหนดเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำระบบข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล
2. ทำหน้าที่ที่ปรึกษาพูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

3. จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับครูผู้สอนตลอดจนสภาพแวดล้อมบรรยากาศของนักเรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้จัดกิจกรรมในการเรียนรู้ให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ นอกจากนั้นครูผู้สอนยังใกล้ชิดกับเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา²⁰

จากบทบาทดังกล่าว ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่เกิดปัญหา และอุปสรรคส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งงานในสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานงบประมาณ
4. งานบริหารทั่วไป²¹

สรุปจากการแบ่งงานในสถานศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักของการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปฏิบัติด้านงานวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล เทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและ

¹⁹ กรมวิชาการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (ม.ป.ท.: ม.ป.ป.), 51 – 52.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, 21.

²¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป (กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์, 2547), 13 – 17.

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. การปฏิบัติด้านงานบุคคล หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน อัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

3. การปฏิบัติงานงบประมาณ หมายถึง การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. การปฏิบัติงานบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนนักเรียน

นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาปฐมวัย

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีพลังความคิดสร้างสรรค์เปี่ยมด้วยศักยภาพ และเป็นอนาคตของชาติ จึงต้องการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน ให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาและแสดงออกตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อสร้างคุณค่าความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นอันจะเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป และในการนี้คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเด็กและ เยาวชนและเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อันเป็นวัยเริ่มต้นของเด็กและเยาวชนต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกและเป็นประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยได้มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ²²

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการ ประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมได้ในระยะยาว โดยเน้นครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนา

²² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา, นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา เด็กปฐมวัย (0-5ปี) (กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 5-8.

ชุมชนและสังคม เป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเด็กทุกชั้นตอน

สรุปนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 นับเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0- 5 ปี เป็นช่วงวัยที่มีอัตราการเรียนรู้สูงสุดเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การพัฒนาเด็กในวัยนี้ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้น เพราะความไม่มีคุณภาพของประชาชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542²³

สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ มาตรา 13 (1) บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

มาตรา 18 และ 18 (1) การจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

จากมาตราต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าวสรุปว่า การศึกษาปฐมวัยจัด ได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ

²³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กรุงเทพฯ : สำนักงาน), 2-15.

การศึกษาตามอัธยาศัย สามารถจัดได้ในสถานศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย และพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลและสถาบันสังคมต่างๆ มีสิทธิที่จะได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องอีกด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม และจริยธรรม โดย 1) เตรียมความพร้อมของพ่อแม่และผู้ดูแลในการเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ทางสมอง สติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้วยการกระตุ้นให้ได้คิดและ ลงมือทำด้วยตนเอง เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง และปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรม และจริยธรรม 2) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กทั้งในชุมชน สถานประกอบการ และ หน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับภูมิสังคม โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้ดูแลเด็ก และการ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างคนสามวัย²⁴

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) 1) ไม่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับรายได้เป็นหลักแต่ควรให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิชุมชน คุณค่าของชีวิต และคุณธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ควรทบทวนและตรวจสอบในเรื่องที่อาจเป็นประเด็นที่ยังมีความสับสนซึ่งความเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างภาครัฐและคนในพื้นที่อาจนำไปสู่ประเด็นความขัดแย้ง และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศได้ ทั้งในเรื่องการเกษตร การท่องเที่ยวประมง และความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น และด้านการพัฒนาคน ควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา พัฒนาครู และผู้ปกครองเพื่อช่วยสร้างให้เยาวชนมีศีลธรรมจรรยา ความกตัญญู ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรในภาคราชการให้มีองค์ความรู้เพื่อเตรียมพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน²⁵

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)** (กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2554), 1-7.

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)** (กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2559), 1-7.

แผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ได้ กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ 1: ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 1: คือ การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้ ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งได้วางกรอบการดำเนินงานการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐาน พัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และจากการทบทวนปัญหาของการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศได้นำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) กรอบทิศทางทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดกรอบยุทธศาสตร์และการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดเป้าหมายไว้ภายในปี 2554 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 100²⁶

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559

นโยบายและแผนพัฒนาเด็กต่างๆ

1. ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 โดยได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กระยะยาวและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2522 - 2542 นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2535 ได้จัดทำแนวนโยบายการพัฒนาเด็กโดยใช้ สภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) และอดีตนายกรัฐมนตรี (นายอานันท์ ปันยารชุน) ได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดู

²⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ฉบับสรุป (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2553), 13-15.

เด็กขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้การศึกษาบรมและเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 12 ปี สารระทั้งหมดมีประโยชน์และกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก แต่การนำสู่ปฏิบัตินั้นยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามนโยบาย เนื่องจากขาดความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

2. ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ได้กำหนดกรอบเป้าหมายการดำเนินการ ไว้ 6 ด้าน ด้านที่หนึ่งคือ ขยายการดูแลเด็กปฐมวัยและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเด็กพิการต่อมาประเทศไทยได้จัดทำแผนการจัดการศึกษา เพื่อปวงชน (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดแนวนโยบายในการให้การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างรอบด้าน กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ในปี 2559 เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีพัฒนาการทุกด้านที่เหมาะสมตามวัยเพิ่มมากขึ้น และเด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียน การศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ในการให้ประชาสังคมทุกระดับมีส่วนร่วมมากที่สุดในการผลักดันและสร้างความตระหนักแก่สังคมให้คำนึงถึงความสำคัญของการให้การสนับสนุนเด็ก เยาวชน และประชาชนให้ได้รับการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต รูปแบบการมีส่วนร่วมมีหลากหลาย ได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากชุมชนในทุกระดับ

3. องค์การยูนิเซฟและหน่วยงานที่เกี่ยวกับเด็ก ทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ (Early Childhood Development) ให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ที่มีลักษณะ เฉพาะและละเอียดอ่อน มีนโยบายเรื่องโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children) ซึ่งให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กที่ยังไม่ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมทั้งมีการรณรงค์ทั่วโลกให้ความสำคัญแก่เด็กวัยนี้

4. กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2548 กำหนดประเด็นเร่งด่วนในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 6 เรื่อง โดยเรียงลำดับ ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นลำดับแรก เพื่อให้มีการพัฒนาเด็กวัยนี้อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ชัดเจน เป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาต่อไป

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

2. แนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยด้านพัฒนาการ เด็กได้แสดงว่า ปัจจัยแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง

3. องค์ความรู้และแนวคิดสมัยใหม่เรื่องการพัฒนาสมองในทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้ศาสตร์ต่างๆ ไปวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมองเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอน ความรู้ใหม่ พบว่าโอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ ในช่วง 3-6 เดือนในครรภ์มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตของสมองสูงสุดในช่วง 0-6 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90-95% สมองไม่ได้หยุด เติบโตเมื่ออายุ 6 ปี แต่สมองเติบโตจนถึงอายุ 20-25 ปี การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของสมอง เช่น การทำงานของ สมองซีกซ้ายและขวาไม่แยกส่วนกัน แต่จะทำงานในลักษณะร่วมกันทั้งสมองซีกซ้ายและขวา จากองค์ความรู้นี้ นำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เข้ากับพัฒนาการของสมอง

4. ในเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะตามช่วงวัย การพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในวัย 3-5 ปี ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ถูกผิด การเรียนรู้ความถูกผิด พ่อแม่ต้องสอนเรื่องการยอมรับผิด ไม่เหยียบของผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น เด็กต้องรู้จักการถูกลงโทษ โดยผลของการกระทำผิด การควบคุมอารมณ์ เด็กวัยนี้อยากได้อะไรก็ต้องเอาให้ได้ดังใจ ถ้าไม่ได้ก็จะแสดงออกอย่างรุนแรง พ่อแม่ต้องใจแข็งไม่ยอมให้ตามที่ถูกแสดงอาการเรียกร้อง สอนให้เด็กเรียนรู้ในการควบคุมตนเอง ควบคุมความโกรธ ควบคุมความอยาก รู้จักรอคอย พ่อแม่บางคนรู้สึกผิดที่ไม่มีเวลาให้ลูกจึงชดเชยด้วยการซื้อของเล่นให้ เมื่อลูกขออะไรก็ให้โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมทำให้เด็กมีปัญหาในการควบคุมความอยาก²⁷

5. การพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การวิจัยได้แสดงว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตวัยเยาว์ เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม

สภาพปัจจุบันและปัญหา

จากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงาน วิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ชี้ให้เห็นว่าช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้าน ฉะนั้นหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กจะเกิดการพัฒนาได้ เต็มตามศักยภาพในทาง

²⁷ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์คานต์, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและ
พัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547),

ตรงข้ามหากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดู และพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมาอีก

ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมี ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึง ความสำคัญของการ พัฒนาเด็กในช่วงวัย 0- 5 ปี ซึ่งจะสามารถเลี้ยงดู จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กให้ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวง วัฒนธรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้แทนวิชาชีพ องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กไม่น้อยกว่า 35 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงร่วมระดมสมองจัดทำร่าง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ฉบับนี้ขึ้น

วิสัยทัศน์

ในปี 2559 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับและมีการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุลเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุขเติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์

1. เพื่อให้มีแนวคิดและแนวทางร่วมกันทั้งระดับชาติ และทุกระดับในการส่งเสริม สนับสนุนเด็กปฐมวัยทุกคนให้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตน
2. เพื่อให้กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัยไปดำเนินการจัดทำเป็นยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ข้อเสนอแนะ การวิจัย การติดตาม และประเมินผล
4. เพื่อให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

นโยบาย

พัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0- 5 ปี ทุกคน อย่างมีคุณภาพ เต็มศักยภาพ มีครอบครัวเป็น แกนหลัก และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการและ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและการพัฒนาเด็กตามวัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็กอายุ 0- 5 ปี ทุกคน
2. พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคม สงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ

4. ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร ชุมชนต่างๆ ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน/เยาวชน ฯลฯ

5. สังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาชีพ และองค์กรวิชาชีพต่างๆ องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ ฯลฯ

ยุทธศาสตร์หลัก

ยุทธศาสตร์หลัก เป็นแนวคิดและทิศทางที่จะนำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ที่ชัดเจนต่อไป ยุทธศาสตร์หลักประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์

1 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1.1 แนวคิด

1.1.1 เด็กปฐมวัย 0-5 ปี ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคนต้อง ได้รับการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญ กับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสื่อสาร และการเรียนรู้โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทุกคนต้องมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์

1.1.2 มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่เหมาะสม หลากหลาย และทั่วถึงในการพัฒนาเด็กทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคนให้มีการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคมจริยธรรม และการมีนิสัยที่ดีจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก และครูปฐมวัย หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นอย่างมีคุณภาพ

1.1.3 มีการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยน ผ่านบริการตามวัยของเด็ก ระหว่างครอบครัวกับสถานบริการ และ/หรือสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เป้าหมาย

1.2.1 การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ในกรณีที่จำเป็นให้สถานรับเลี้ยงเด็กในรูปแบบต่างๆ เป็นที่ให้บริการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กโดยมีผู้เลี้ยงดูเด็ก/พี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเด็กปฐมวัยแล้ว เป็นผู้ดูแลและพัฒนาเด็กที่สำคัญคือ ให้พ่อแม่และครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดมากที่สุด

1.2.2 การพัฒนาเด็กอายุ 3 - 5 ปี เด็กอายุ 3 - 5 ปี ครอบครัวยังคงเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการและให้สถานพัฒนาเด็ก สถานศึกษาหรือรูปแบบอื่น ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เป็นที่ให้บริการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็กโดยผู้ดูแลเด็กและครู ฯลฯ มีลักษณะเป็น "มืออาชีพ" คือ มีความรู้ เจตคติ ค่านิยม รวมถึงมีทักษะที่เหมาะสมและดีที่สุดในการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็กรอบด้านในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอในกรณีที่พ่อแม่ประสงค์จะเลี้ยงดูและให้การ เรียนรู้ลูกด้วยตนเอง หรือจัดเป็นกลุ่มๆ ในชุมชน รัฐต้องสนับสนุนให้พ่อแม่มีความรู้และทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน

1.2.3 การพัฒนาเด็กอายุ 0 - 5 ปี ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการให้บริการบริการด้านสุขภาพทางกายและ ทางจิตใจแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาปัญหาและข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นโดยระบบการส่งต่อที่ดีทันต่อสถานการณ์เป็นการเชื่อมโยงจากบ้านไปสู่ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน และหน่วยบริการทางการแพทย์ในกรณีที่จำเป็นเด็กสามารถได้รับการตรวจรักษาและบำบัดฟื้นฟูที่ทันการณ์

1.3 แนวทาง/มาตรการ

1.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดบริการ ในสถานพัฒนาเด็กและสถานบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน และชุมชน โดยมุ่งเน้นการอบรมบ่มนิสัยการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรมให้มีความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่อง ให้มีจิตสำนึกผูกพันต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ เน้นการคิดสร้างสรรค์ การคิดริเริ่ม จินตนาการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและเหมาะสมในด้านความคิด ทรรศนะและความรู้สึก มีการสร้างวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในทางที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ดีมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ สนใจใฝ่ดี และซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ รวมทั้งปฏิรูปวิธีการอบรมเลี้ยงดู วิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีพัฒนากระบวนการคิด และสื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ตามกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนพร้อมทั้งส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทำทนายเด็กให้อยากเรียนรู้มากขึ้นเพื่อสร้างความพอใจและความสุขให้แก่เด็ก

1.3.2 สนับสนุนโครงการต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกด้านอย่างบูรณาการ เช่น โครงการพัฒนาครอบครัว โครงการครอบครัวดีมีสุข เป็นต้น โดยสนับสนุน

ชุมชนที่มีการดำเนินการอยู่แล้วให้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนโครงการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในเมือง ตำบล/หมู่บ้าน ที่มุ่งพัฒนาเด็ก โดยอาศัย ผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนหลัก รวมทั้งมีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน

1.3.3 เด็กปฐมวัยต้องได้รับการตรวจร่างกายและประเมินพัฒนาการเพื่อค้นหา และเฝ้าระวัง หากพบความบกพร่อง ผู้ดูแลเด็ก (พ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล ฯลฯ) ต้องให้การ บำบัดช่วยเหลือหรือส่งต่อไปยังศูนย์หรือหน่วยงานที่ดูแลเฉพาะทางทันที

1.3.4 รัฐต้องจัดบริการเพื่อการพัฒนาและบริการทางการศึกษาที่ตอบสนอง ความต้องการตามความจำเป็นของเด็กทุกคนโดยเฉพาะเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษและเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

1.3.5 กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีการจัดทำตัว บ่งชี้ คุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็นสากล สอดคล้องกับความเป็น ใหม่ในการพัฒนาเด็กและวิธีการเชิงนวัตกรรม พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลด้านคุณภาพให้ เป็นไปตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กำหนด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47, 48 และ 49

1.3.6 ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในและภายนอกเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถตรวจสอบและเลือกการบริการที่เหมาะสม

1.3.7 พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนผ่านบริการตามวัยระหว่าง ครอบครัวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/อนุบาลศึกษาโดยเฉพาะระบบส่งต่อเชื่อมโยง เด็กที่มีความบกพร่องไปยังผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง หรือให้เด็กได้รับการ ตรวจวินิจฉัย และช่วยเหลือแก้ไขตั้งแต่แรกเริ่มและให้มีระบบเชื่อมสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองกับ ผู้ดูแลเด็ก ประเภทต่างๆ ที่ให้บริการสำหรับเด็กปฐมวัย

1.3.8 ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน และผู้ประกอบการ ด้านเด็กปฐมวัย ผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยในการ พัฒนาทักษะทุกด้านที่มี คุณภาพและราคาถูกลง

2 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.1 แนวคิด

พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สมาชิกในครอบครัว คู่สมรสใหม่ ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ หญิงตั้งครรภ์ ครู บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นต้องได้รับการ พัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และสร้าง

สิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งได้คุ้มครองป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่างๆ อันจะเกิดขึ้นได้

2.2 เป้าหมาย

2.2.1 การพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี ให้ใช้หลักการที่มีบ้านและครอบครัว โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกใน ครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญเป็นฐานในการอบรมเลี้ยงดู (home based approach) และพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

2.2.2 พัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในด้านจิตวิทยา พัฒนาการเด็กตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 5 ปี รวมถึงการให้ความรู้พื้นฐานด้านพัฒนาการ เด็กอายุ 6-8 ปี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องของพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้งนี้จะต้องครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน ถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ

2.3 แนวทาง/มาตรการ

2.3.1 จัดบริการเสริมความรู้ ความเข้าใจตลอดจนฝึกทักษะพ่อแม่ ครอบครัว คู่สมรสใหม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาเด็กปฐมวัยและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกคน ในสถานะต่างๆ กันอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของการพัฒนาเด็กที่รับผิดชอบ อบรม เลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ของการพัฒนาเด็กและมีทักษะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนหรือชุมชนที่ห่างไกล

2.3.2 สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้ มีการผลิตสื่อต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ชุมชน สังคม ในเรื่องความรู้ที่ถูกต้องของการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ รายการวิทยุ โทรทัศน์ สื่อวีดิทัศน์ ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ฯลฯ อย่างหลากหลาย

2.3.3 จัดให้มีแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กที่ก้าวหน้าเหมาะสมตามวัย สำหรับผู้ที่มีหน้าที่พัฒนา เด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้และจัดให้มีวิธีการประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย และคู่มือในการสังเกตพัฒนาการของเด็กแบบง่าย ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก สามารถใช้สังเกตพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ความผิดปกติของเด็กตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อค้นพบความผิดปกติโดยเร็วที่สุด และให้เด็กได้รับการบำบัดช่วยเหลืออย่างทันที่รวมทั้งรวบรวมแหล่ง ความรู้และบริการต่างๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถติดต่อขอคำแนะนำ หรือขอความช่วยเหลือด้านการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้สะดวกและรวดเร็วและสนับสนุนให้หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้สื่อร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนและประหยัดงบประมาณ

2.3.4 ดำเนินการให้มีการปฏิรูปกระบวนการผลิตผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู และบุคลากรอื่น เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข อาสาสมัคร ฯลฯ เป็นต้น ให้มีคุณลักษณะและคุณภาพเหมาะสมกับการทำงานกับเด็กวัยนี้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะด้านจิตวิทยากับเด็ก ปรัชญา และทิศทางการพัฒนาเด็ก จิตวิทยา การเรียนรู้ ศิลปะการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

2.3.5 ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทในสถานบริการสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็น "มืออาชีพ" และสามารถดำเนินงานร่วมกันในรูปสหวิทยาการโดยให้มีการจัดฝึกอบรมที่เป็นระบบ มีความหลากหลายและต่อเนื่องแก่ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ที่มีความรู้พื้นฐานและระดับ การศึกษาต่างกัน ให้มีความรู้และทักษะเฉพาะทางเพิ่มขึ้น มีความรู้และทักษะที่สามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญา และด้านการเรียนรู้ มีความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

2.3.6 ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแล และทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งระบบการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคคลที่มีคุณภาพเพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่เพื่อนร่วมงาน

2.3.7 ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้มแข็ง ให้สมาคมวิชาชีพสำหรับบุคลากร ด้านเด็กปฐมวัยหรือชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมครูอนุบาลในภาคภูมิศาสตร์ สนับสนุนให้มีความรู้ทันสมัย สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพิ่มประสบการณ์ด้านนวัตกรรม สื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกประเภท และมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพโดยมีกฎหมายรองรับ

2.3.8 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมผู้ปกครองของกลุ่มเด็กปฐมวัยเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะให้มีการรวมตัวของกลุ่ม ชมรมผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาได้ตามศักยภาพ

3 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.1 แนวคิด

3.1.1 ทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ องค์กร สถาบัน สื่อมวลชน ในทุกระดับ มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ดูแล ส่งเสริม คุ้มครอง ปกป้อง และระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อให้เด็กปฐมวัยทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ และเด็กที่มีพ่อแม่อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถเลี้ยงดูรับผิดชอบ ได้รับการส่งเสริม พัฒนาการอันรวมถึงพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรม และภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

3.1.2 พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัย ทดลอง เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 เป้าหมาย

3.2.1 รัฐและสังคมร่วมรับผิดชอบในการจัด สิ่งแวดล้อม และบริการให้ครอบครัวและผู้เลี้ยงดูได้พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจรตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

3.2.2 สร้างความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นให้เอื้อต่อครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัย สามารถดำเนินการดูแลปกป้อง คุ้มครอง และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2.3 เมื่อชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและความรู้ความสามารถ ให้รัฐกระจายความรับผิดชอบไปยังชุมชนท้องถิ่น (ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ และอื่นๆ ดำเนินการเต็มที่ในทุกด้านโดยรัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายระดับชาติ แนวทาง รูปแบบ การตรวจสอบ มาตรฐาน การประเมินผล การสนับสนุน และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ พร้อมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อมและสิ่งทีเอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก

3.2.4 สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้วยการเผยแพร่ความรู้และทักษะให้พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กในรูปแบบต่างๆ รวมถึงกระตุ้นให้สังคมเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3 แนวทาง/มาตรการ

3.3.1 ด้านพัฒนาการมีส่วนร่วม

3.3.1.1 สร้างกระแสให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและเฝ้าระวังการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมกับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กในการดูแลเด็กในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชน มีบทบาทในการจัดตั้งและขยายบริการดูแลเด็กเล็กให้ครอบคลุม และทั่วถึงทุกพื้นที่

3.3.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสถาบันการศึกษาและหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัด

การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างพอเพียงและมีคุณภาพ ภาครัฐและเอกชนจัดสรรงบประมาณในการพัฒนา

3.3.1.3 สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้ง ภาครัฐและเอกชน และสื่อมวลชนร่วมกันรณรงค์เพื่อสร้าง จิตสำนึกให้แก่ประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3.1.4 สนับสนุนการขยายบทบาทของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นศูนย์วิชาการของชุมชนใช้ประโยชน์จากสถานที่ บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ในการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3.1.5 ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย เช่น จัดให้มีห้องสมุดสำหรับเด็กปฐมวัย (หนังสือ ของเล่น และสื่อต่างๆ สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สถานที่ พักผ่อนหย่อนใจ และสถานส่งเสริมกิจกรรมสำหรับครอบครัวมากขึ้น พร้อมทั้งดำเนินการให้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ สำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว

3.3.1.6 รณรงค์ให้ทุกพรรคการเมือง ทุกรัฐบาลมีนโยบาย กลยุทธ์ และมาตรการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชา

3.3.2 ด้านวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้

3.3.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษา การวิจัยและพัฒนาการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเร่งปฏิบัติการ และการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องเด็กปฐมวัย เพื่อเสนอเป็นนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งขยายผลการวิจัยและเผยแพร่ องค์ความรู้สู่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2.2 สนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รวมทั้งการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการให้บริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย รวมทั้งรูปแบบการประเมินผลพัฒนาการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยและรูปแบบการประเมินผลการจัดบริการ

3.3.2.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนา ด้านวิชาชีพของผู้ประกอบอาชีพด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3.3 ด้านพัฒนาองค์กร กลไกการบริหารงาน ประสานงาน และติดตามประเมินผล

3.3.3.1 ให้มีคณะกรรมการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับชาติโดยออกเป็นระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและ เชื่อมโยงการทำงานกับ 4 กระทรวงหลัก และกระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยมีองค์ประกอบจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ประสาน

นโยบาย ประสานแผนฯ ประสานงบประมาณ ประสานการติดตามงาน การประเมินผล และประสานกับองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชนที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งการแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์นี้ไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผล

3.3.3.2 ให้หน่วยงานระดับสำนัก ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นฝ่าย เลขานุการของคณะกรรมการฯ โดยประสานทุกส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจัดให้มีระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการของงานพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างประสานเครือข่าย และเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์และเชื่อถือได้

3.3.4 ด้านระดมทรัพยากร

3.3.4.1 รัฐสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในลักษณะ ของการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการและงบประมาณเฉพาะตามภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ อันเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน

3.3.4.2 ปรับมาตรการด้านภาษีและมาตรการอื่นๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ร่วมลงแรงในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยการดำเนินการหรือสนับสนุนการจัดและการบริหารงานบริการรูปแบบต่างๆ สำหรับเด็กปฐมวัย

3.3.4.3 ระดมทรัพยากรจากทุกส่วนของสังคมเพื่อนำมาพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

3.3.5 ด้านส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนต่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3.5.1 ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุก รูปแบบและถือเป็นพันธกิจและใช้ศักยภาพในการเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและครอบครัว ตลอดจนกระตุ้นให้ทุกส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการดูแลปกป้องคุ้มครองเด็กปฐมวัย รวมทั้งผลิตรายการและสื่อทุกประเภท ที่มีเนื้อหา ถูกต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเพื่อเฝ้าระวังการผลิตและนำเสนอสื่อ

3.3.6 ด้านสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.6.1 ส่งเสริม สนับสนุนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมตามที่ได้รับการ ถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานอื่นหรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นเองและดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.3.6.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบุคลากรรับผิดชอบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตรงตามโครงสร้างที่ชัดเจน

3.3.6.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์และประสานความร่วมมือจากชุมชน ท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กหรือสถานศึกษา สร้างศรัทธาให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ยอมรับและเข้าใจในความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ เฝ้าระวัง ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด หรือมีส่วนร่วมในการจัดบริการเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งระดมทุนและ/หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นตน

3.3.7 ด้านกฎหมาย

3.3.7.1 ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยและการพัฒนาปกป้องคุ้มครองเด็กให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสิทธิเด็ก

3.3.7.2 สนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

4.1 รัฐประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ ดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และต่อเนื่องโดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ

4.2 จัดทำแผนปฏิบัติการทั้งแผนบูรณาการและแผนแต่ละส่วนพร้อมกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของเด็กปฐมวัยจัดทำแผนการติดตามผลทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องทุกกระทรวง กรม สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการได้²⁸

การจัดการศึกษาปฐมวัยนับว่าเป็นการจัดการศึกษาระดับรากฐานของชีวิต การเตรียมเด็กให้มีความพร้อมและพัฒนาตามวัยและเต็มศักยภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับทราบและดำเนินการ เด็กวัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด ทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กวัยนี้เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้มีความพร้อมในการศึกษาในระดับต่อไป

²⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา เด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 (กรุงเทพฯ: วิ ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 42-47.

การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้น ในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดแนวทางการบริหารการศึกษาปฐมวัย ให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และจากการทบทวนปัญหาของการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศจึงมีการจัดทำ (ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายไว้ภายในปี 2554 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ความต้องการของชุมชน

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกับความต้องการ ไว้ดังนี้

1. สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวสังคมไทยในทศวรรษที่ 20 เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลงจากเดิมทำให้เกิดปัญหาในด้านการขาดแคลนดูแลเด็กเล็กในครอบครัวความจำเป็นในเรื่องการหาคนดูแลเด็กจึงเกิดขึ้นทางออกที่สังคมปัจจุบันสร้างขึ้นคือ การขยายตัวของโรงเรียนอนุบาลหรือสถานเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
2. สภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันประสบปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่เป็นเหตุให้พ่อแม่จำเป็นต้องทำงานนอกบ้านทำให้บทบาทของพ่อแม่ที่เคยเลี้ยงดูอยู่ที่บ้านลดน้อยลงจึงเปลี่ยนไปความต้องการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. แนวคิดเรื่องสตรีได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น
4. แนวคิดในเรื่องความเสมอภาคของบุคคลไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเด็กที่พิการด้อยโอกาสจะต้องได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและได้รับการดูแลที่ถูกต้อง
5. การพัฒนาการวิชาการด้านการพัฒนาเด็กจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิจัย พิอาเจต์ และสกินเนอร์ที่ศึกษาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยพบว่าองค์ประกอบของการพัฒนาการเจริญเติบโตของเด็กคือ การเริ่มต้นให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ดีตั้งแต่ช่วงวัยแรกของชีวิตโดยเน้นที่สภาพแวดล้อมที่นโยบายของชาติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ความหมายของความต้องการ

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย “ความต้องการ” ว่าหมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งรบกวนมากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด²⁹

ดุสิต ศรีลาวัลย์ ได้สรุปเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น ความต้องการแบ่งออกเป็นความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการในแต่ละคนจะไม่เหมือนกันแต่จะถูกจำกัดด้วยทรัพยากรที่มีอยู่และปัจจัยที่นำมาใช้³⁰

เสรี วงษ์มณฑา กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) หมายถึง สภาพซึ่งบุคคลรับรู้ถึงปัญหาหรือความต้องการแก้ไขปัญหา สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ความต้องการขั้นปฐมภูมิ (Primary needs) หรือความต้องการทางชีวภาพ (Biological needs) ความต้องการนี้คือความต้องการด้านกายภาพ (Physiological needs) ของเรา ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการการพักผ่อน ความต้องการที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการขั้นทุติยภูมิ (Secondary needs) ความต้องการทางสังคม (Social needs) หรือความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned needs) ความต้องการนี้ไม่ได้เกิดจากสภาพทางชีวภาพ แต่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม เช่น ความกระหายเป็นความต้องการขั้นปฐมภูมิ แต่ความต้องการดื่มน้ำผลไม้แทนที่จะดื่มน้ำอัดลมจะเป็นความต้องการขั้นทุติยภูมิ เพราะผู้บริโภคเกิดการเรียนรู้ว่าน้ำผลไม้ไม่มีกรดและมีคุณค่าทางโภชนาการมากกว่าน้ำอัดลม

²⁹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546), 323.

³⁰ดุสิต ศรีลาวัลย์, “สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาและความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่สะเรียง” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), 8.

ซัซรี นฤมท ได้กล่าวถึง ความต้องการ หมายถึง สภาพที่บุคคลขาด ความสมดุลในการดำรงชีวิต ร่างกายต้องการเมื่ออินทรีย์มีสภาพขาดความสมดุลอินทรีย์ย่อมมีความต้องการเพื่อความเจริญงอกงาม การสืบพันธุ์และสังคม³¹

ซาเมลสัน (Samelson) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการที่จะให้บรรลุ ความต้องการที่ละชั้น ถ้าความต้องการชั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการชั้นนั้นก็ลดลง ความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไปไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไป แต่จะเกิดความต้องการหรือความสนใจสิ่งใหม่อีกต่อไป แต่ความต้องการที่เคยได้รับไปแล้วนั้นอาจกลับมาเป็นความจำเป็นหรือความต้องการครั้งใหม่อีกได้³²

ทฤษฎีความต้องการ

มนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานที่ทุกคนต้องมีร่วมกันในการดำรงชีวิต ความต้องการเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาเพื่อสนองความต้องการ ดังที่ เยอวพา เดชะคุปต์ ได้กล่าวถึง นักจิตวิทยาและนักปรัชญาที่ศึกษาทฤษฎีความต้องการ ได้แก่ Maslow ว่าได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์ เขาเชื่อการได้ปรับตัวและการได้รับประสบการณ์จากการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมควรเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับธรรมชาติของมนุษย์และเป็นปรัชญาการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ ในความคิดของ Maslow ไม่มีทฤษฎีใดๆ ที่จะสมบูรณ์ในการศึกษาถึงธรรมชาติของมนุษย์ เพราะธรรมชาติเป็นสิ่งที่ละเอียด เขาเชื่อว่านิสัย การปรับตัว บุคลิกภาพ รวมทั้งพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา บุคคลที่จะสามารถเผชิญกับสถานการณ์ในอนาคตและมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันได้ด้วยดี ควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น มีความเด็ดเดี่ยวไม่หวาดหวั่นต่อสิ่งใดๆ สิ่งที่ Maslow มุ่งหวังในการพัฒนาบุคคล คือการหาวิธีทางที่จะให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถและความต้องการขั้นสูงสุดของชีวิตมนุษย์ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการในการแสวงหาสิ่งแปลกใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับตนเอง ซึ่งความต้องการก็มีหลายอย่างตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูงแต่มนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการพื้นฐานก่อนจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นสูงอื่นๆต่อไปได้

³¹ เสรี วงษ์มณฑา, การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (กรุงเทพฯ: อีระพีมลและไซเทกซ์ 2542), 86.

³² Samelson อ้างถึงใน กฤษณา ศักดิ์ศรี, มนุษย์สัมพันธ์ (กรุงเทพฯ: รวมสาริน, 2534), 72.

ทฤษฎีความต้องการของ Maslow ได้ลำดับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 5 ชั้นไว้ ดังนี้

ชั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ความต้องการด้านสรีระนี้เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดทางการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศและ อุณหภูมิ การหลับนอน การขับถ่าย เป็นต้น

ชั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) คือความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งได้แก่ความรู้สึกมั่นคงความปลอดภัยจากการคุกคามปลอดภัยจากความวิตกกังวล ตลอดจนการหลีกเลี่ยงอันตรายหรือความเจ็บปวดต่างๆ

ชั้นที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) คือความต้องการความรักอยากให้ตนเป็นที่รัก เป็นที่ยอมรับจากกลุ่ม โดยปกติแล้วบุคคลมักจะอยู่ร่วมกัน

ดังนั้น จึงต้องการความรักและต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่มให้ยอมรับตนเอง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มสังคม กลุ่มทำงาน เป็นต้น

ชั้นที่ 4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem needs) คือ ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมายกย่องตนนี้เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ขึ้นได้เป็นอันดับมาก เช่น บางคนมีการใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนเองเพื่อให้บุคคลอื่นได้ยกย่องตน เป็นต้น

ชั้นที่ 5 ความต้องการที่จะบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง (Needs for Self-Actualization) คือความต้องการสูงสุดของบุคคลที่บุคคลจะต้องพยายามกระทำการต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสามารถของตนเอง เช่น ครูสอนหนังสืออย่างไม่เกิดความเบื่อหน่ายสอนด้วยความสุขสบายใจ เป็นต้น³³

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน แล้วจะค่อยๆ พัฒนาขึ้น โดยที่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะลดแรงผลักดันลง ขณะที่ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองอาจจะก่อให้เกิดความไม่พอใจ ความคับข้องใจ ความเครียดหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นนอกจากนั้น มัลลิกา ต้นสอนได้กล่าวถึง ทฤษฎีความต้องการของ แมคเคลลัน (McClelland) ว่า ได้แยกความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

³³ เยาวพา เตชะคุปต์, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542), 32-33.

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement)
2. ความต้องการมีส่วนร่วม (Need for Affiliation)
3. ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power)

แมคคลีแลน (McClelland) ได้ให้แนวความคิดว่า บุคคลมีความต้องการที่สูง ความต้องการนั้นก็ส่งผลต่อพฤติกรรมที่จะสร้างความพอใจให้กับเขา³⁴

อีริค ฟรอมม์ (Eric From) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีความต้องการมูลฐาน 5 ชั้น ของมนุษย์มีความต้องการ 5 ประการ คือ ต้องการมีสัมพันธ์ภาพ ความต้องการมีการสร้างสรรค์ ความต้องการมีสังกัด ความต้องการมีเอกลักษณ์แห่งตน และความต้องการมีหลักยึดเหนี่ยว³⁵

ความต้องการของมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะความต้องการพื้นฐาน มนุษย์จะพยายามตอบสนองความต้องการของตน เพื่อให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ มีความสุขสมตามความปรารถนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นแสวงหาวิธีการหรือดำเนินการเพื่อสนองตอบความต้องการนั้นและเมื่อได้รับการตอบสนองก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวข้องกับชุมชน

รัศมี ต้นเจริญ ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนกับโรงเรียนมีความใกล้ชิด และผูกพันกันมาเนิ่นนาน โครงการทางสังคมจัดให้โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม โดยที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับสังคม แต่เดิมการจัดการเรียนการสอนนั้นเริ่มที่วัด ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาระบบการเรียนการศึกษา จึงได้มีการจัดการที่ทำหน้าที่โดยตรง อันได้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญของชุมชน และเป็นสถาบันที่ชุมชนให้ความใกล้ชิดและเชื่อถือสถานศึกษา คือ โรงเรียนของชุมชนที่ทำหน้าที่ดูแล และพัฒนาของเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน

ความหมายของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ การที่สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่นเดียวกัน สถานศึกษาปฐมวัยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการร่วมกันให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วย กิจกรรมโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในเชิงการให้ความช่วยเหลือชุมชนในด้านการบริการชุมชนทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการรับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและอื่นๆ

³⁴ มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่ (กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2544), 38.

³⁵ ชัยรี นฤมท, การพูดและการเขียนในงานส่งเสริม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545), 11.

ความสำคัญของความสัมพันธ์ของสถานศึกษา

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด การจัดการศึกษาจะให้บรรลุเป้าหมาย หรือมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัวในการพัฒนาเด็ก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงจำเป็นต้องมีความผูกพันกับครอบครัวอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเริ่มจากครอบครัวของเด็ก และขยายวงกว้างออกไปยังบุคคลอื่นอื่นๆ ในชุมชน และองค์กรในชุมชน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสัมพันธ์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาสถานศึกษาปฐมวัย การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น และชุมชนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษานในทางเดียวกัน ถ้าโรงเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และเห็นว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และโรงเรียนเป็นสมบัติของเขา ชุมชนก็จะช่วยเหลือดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน ตลอดจนเื้อออำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือกับโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์ที่ขาดแคลน ซ่อมแซมอุปกรณ์อาคารเรียนและออกทุนทรัพย์ในการจ้างบุคลากรที่โรงเรียนขาดแคลน หรือเป็นวิทยากรในการสอนให้กับโรงเรียน

จุดมุ่งหมายของงานชุมชนสัมพันธ์

งานชุมชนสัมพันธ์เป็นงานที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่ควรละเลย เพราะงานชุมชนสัมพันธ์มีความสำคัญ พอสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นการร่วมกันสร้าง และพัฒนาชุมชน
2. เป็นการสร้างความเข้าใจให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน และทำให้โรงเรียนทราบความต้องการที่ถูกต้องของชุมชน
3. ชุมชนสามารถดูแลความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน
4. โรงเรียนสามารถให้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนสามารถให้ประโยชน์จากโรงเรียนในด้านความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีใหม่ๆ
5. สามารถร่วมกันถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่เด็ก

การสร้างความร่วมมือของสถานศึกษากับชุมชน

การสร้างความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. โรงเรียนต้องทำความเข้าใจให้กับชุมชนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน และพยายามศึกษาความรู้สึกของของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ถึงแม้ว่าในบางครั้งชุมชนอาจไม่เข้าใจโรงเรียน และไม่สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ก็ไม่ควรตำหนิชุมชน แต่โรงเรียนจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในกิจการของโรงเรียนให้กับชุมชน การที่ชุมชนรับรู้ บทบาทของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดีที่สุด

2. โรงเรียนต้องคำนึงถึงความแตกต่าง และลักษณะพิเศษของชุมชน โดยเฉพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการอนุรักษ์ และนำสิ่งเหล่านี้ มาใช้ประโยชน์กับ โรงเรียนได้

3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ใช่สูตรสำเร็จ แต่ต้องมีวิธีการที่ แตกต่างกัน การกำหนดยุทธศาสตร์ วิธีการ กระบวนการ และเครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสม

4. ประวัติความร่วมมือเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติจึงจำเป็นต้อง กำหนดเป้าหมาย การวางแผน และการปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกันไป ถ้าโรงเรียนมุ่งสร้างความร่วมมือ หรือคิดทำเพียงเพื่อให้เห็นว่าโรงเรียนมีความต้องการที่จะสร้างความร่วมมือกับชุมชนเท่านั้น แต่ไม่มี แผนปฏิบัติการรองรับ ก็จะไม่สามารถสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ โรงเรียนต้อง ทำให้ชุมชนเห็นถึงความหวังดี และความจริงใจที่โรงเรียนมีต่อชุมชนให้ได้จึงจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างชุมชนขึ้น

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่มีต่อชุมชน

สถานศึกษาปฐมวัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาเด็ก 0-5 ปี แต่ไม่ได้หมายความว่า สถานศึกษาปฐมวัยมีความสามารถเพียงเท่านั้น บทบาทของโรงเรียนอนุบาล ประกอบไปด้วย

1. บทบาทในการเป็นสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. บทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
3. เป็นศูนย์รวมของชุมชนที่จะประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่จะสร้างความเจริญให้กับชุมชน
4. เป็นแหล่งนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชนศูนย์รวมของชุมชน
5. เป็นผู้นำชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อเด็กปฐมวัย

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

สถานศึกษาปฐมวัย สามารถสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินการของ โรงเรียน

2. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าเยี่ยมโรงเรียน

3. จัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองนักเรียน

4. จัดทำจดหมายข่าว หรือแผนพับประชาสัมพันธ์

5. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมเป็นผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียน ใน

รูปของคณะกรรมการโรงเรียน

6. เชิญบุคลากรในชุมชนมาร่วมให้ความรู้กับเด็ก

7. เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรมของชุมชน

8. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาส

9. จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง

ผู้บริหารกับการสนับสนุนความสัมพันธ์ชุมชน

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญในการที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประสบความสำเร็จ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารที่สำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน จึงควรประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นตามหลักวิชาการศึกษาที่มีคุณภาพและสนอง ความต้องการของชุมชน
2. กระตุ้นบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรับผิดชอบต่องาน และชุมชนให้มีการพัฒนา ตนเองสม่ำเสมอ
3. ทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน
4. มีความเสียสละต่อชุมชนไม่คำนึงผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ
5. กำหนดนโยบายของโรงเรียน และกำหนดหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของ ชุมชน มีการเปิดโอกาสให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็ก และสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน

ขอบข่ายของงานชุมชนสัมพันธ์

การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ควรเน้นจุดการสร้างความสัมพันธ์ กับสถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นแล้วขยายไปสู่ชุมชนเน้นการสร้างความสัมพันธ์ 2 ทาง ทั้งสถานศึกษาและชุมชน ต่างก็มีบทบาททั้งผู้ให้และผู้รับ คือ ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์จึงมีขอบข่ายในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกับการบริหาร การศึกษาใน ระดับอื่นๆ³⁶

ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาปฐมวัยได้เป็น อย่างดี โดยที่ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องศึกษางานเหล่านี้อย่างละเอียด เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ จนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชุมชนที่ตั้งอยู่ การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ใน สถานศึกษาปฐมวัยมีงานที่ควรดำเนินการหลายอย่างดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงต่อไป

การประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาปฐมวัย

การประชาสัมพันธ์ คือ วิธีการของสถาบันที่มีแผน และการกระทำต่อเนื่องในอันที่จะ สร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ

³⁶ รัศมี ตันเจริญ, **ชุมชนสัมพันธ์**, (เอกสารประกอบการศึกษารายวิชาการบริหารสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2545), 206 – 211.

และสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกันอันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย

สะอาด ตันศุภผล กล่าวว่า งานประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาทุกระดับ เพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันที่จำเป็นต้องดำเนินการติดต่อสัมพันธ์กับมวลชน มีหน้าที่บริการการศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่น การดำเนินงานของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน การที่จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนได้นั้นสถาบันการศึกษาจะต้องเผยแพร่ข่าวสาร และกิจกรรมที่ดำเนินการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เพราะกิจกรรมบางอย่างที่ท่าลงไป ผู้ปกครองและประชาชนอาจไม่รู้ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายในการดำเนิน จึงอาจไม่เห็นด้วย ไม่ให้ความร่วมมือและบางครั้งอาจเกิดการต่อต้านและบางครั้งอาจเกิดการต่อต้านและเกิดความขัดแย้ง

สถานศึกษาปฐมวัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย โดยการอบรมดูแล และส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้าน ในการอบรมดูแล และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน สามารถทำได้โดยการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาปฐมวัย ดังนั้นผู้บริหารควรวางแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในสถานศึกษาปฐมวัย และระหว่างสถานศึกษาปฐมวัยกับชุมชนภายนอก เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายทราบข่าวสาร มีความเข้าใจในการดำเนินงานในหน่วยงานของตน เช่นเดียวกับที่ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจการดำเนินงานของสถานศึกษาปฐมวัย

การประชาสัมพันธ์จะได้ผลดีไม่น้อยเพียงใดนั้น ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่ ผู้ประชาสัมพันธ์จะต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพเป็นมิตร คือ ยิ้มแย้ม พุดเก่ง พุดจาได้น่าฟัง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รับข่าวสาร คือ ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน โดยศึกษาระบบสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยศึกษาระบบสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ศึกษาว่าผู้ปกครองมีความรู้ และทัศนคติอย่างไร เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระข่าวสารต่างๆ ให้สื่อความหมายอย่างชัดเจน โดยเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม เพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความรู้ พร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความรู้พร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่การให้ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาปฐมวัยและชุมชน ซึ่งการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาปฐมวัยโดยทั่วไป³⁷ ได้แก่

³⁷ สะอาด ตันศุภผล, **คู่มือการประชาสัมพันธ์**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjomyut.com/library/extension/public_relations/05.html

1. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง

วนาท รักสกุลไทย กล่าวว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ดังที่กล่าวแล้ว ดังนั้น ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยจะต้องรับผิดชอบทำงานร่วมกับเด็กปฐมวัยและกับพ่อแม่หรือ ผู้ปกครองเด็ก การทำงานร่วมกันนี้เท่ากับเป็นการยืนยันว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ดีเท่าที่จำทำได้ การมุ่งใจให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กนั้นจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่ดี ความประทับใจครั้งแรกมีความสำคัญต่อระดับการให้ความร่วมมือต่อไปในภายหน้าของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง การปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจึงจำเป็นที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านนโยบายการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย แนวทางในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และแนวทางในการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามนโยบายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้ความร่วมมือในการทำงานพัฒนาเด็กปฐมวัย การปฐมนิเทศ ผู้ปกครองมีรูปแบบการจัดการและกระบวนการจัด พอสรุปได้ดังนี้

1.1 รูปแบบการปฐมนิเทศผู้ปกครอง

การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง ควรจัดก่อนเปิดภาคเรียน 1-2 สัปดาห์ ระยะเวลาในการปฐมนิเทศอาจใช้เวลา 1 วัน หรือ ½ วัน ตามความสะดวกและความเหมาะสม รูปแบบการปฐมนิเทศที่จัดมี 3 รูปแบบ คือ

1.1.1 การปฐมนิเทศรวม เป็นการประชุมรวมกันในห้องประชุมใหญ่ ซึ่งแจ้งเรื่องต่างๆ ที่จะปฐมนิเทศก่อน แล้วจึงเชิญผู้ปกครองชมการจัดห้องเรียนประกอบการซักซ้อม

1.1.2 การปฐมนิเทศภายในห้องเรียน เป็นการแยกผู้ปกครองไปตามห้องเรียนแต่ละห้อง เพื่อพบและสนทนากับครูประจำชั้น ซึ่งแจ้งตารางกิจกรรมประจำวัน ของเด็ก ประโยชน์ของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

1.1.3 การปฐมนิเทศเป็นรายห้อง เป็นการปฐมนิเทศผู้ปกครอง ครั้งละ 1-2 ห้องจนครบทุกห้องเรียน โดยให้ผู้ปกครองรอฟังนโยบายและแนวการจัดกิจกรรม รูปแบบนี้ค่อนข้างจำกัดในเรื่องเวลา และต้องเตรียมการหลายครั้ง จึงไม่นิยมจัด

1.2 การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 การวางแผน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการเตรียมการปฐมนิเทศ ซึ่งผู้บริหารควรดำเนินการสิ่งต่อไปนี้

1.2.2 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดปฐมนิเทศ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้บริหาร คณะครู บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้ที่ทรงคุณวุฒิในด้านปฐมวัยที่มีความสนใจ และประสงค์ที่จะร่วมมือทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2.3 จัดทำคู่มือการปฐมนิเทศผู้ปกครอง คู่มือการมีรูปแบบ และแนวความคิดที่แปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองให้ร่วมมือกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยิ่งขึ้น

1.3 ประชุมคณะกรรมการ เพื่อวางแผนการปฐมนิเทศ ผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบ ควรต้องประชุมเพื่อวางแผนของแนวทาง กำหนดขอบข่ายงาน เอกสารหรือสื่อและผู้รับผิดชอบ เพื่อการปฐมนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.1 การดำเนินการปฐมนิเทศ จะประกอบด้วย

1.3.1.1 การกล่าวเชิญผู้ปกครองเข้าห้องประชุม

1.3.1.2 ผู้รับผิดชอบทำหน้าที่อธิบายเกี่ยวกับสิ่งและสถานที่ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครอง

1.3.1.3 ประธานดำเนินการปฐมนิเทศตามแผนที่วางไว้

1.3.2 การประเมินผล การประเมินผลจะประเมินตามวัตถุประสงค์ของการปฐมนิเทศที่ได้กำหนดไว้ เพื่อหาข้อบกพร่องและหาวิธีการปรับปรุงต่อไป การประเมินผลอาจทำได้โดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม

2. การประชุม

การประชุมเป็นกิจกรรมที่ทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนัดพบกับผู้ปกครอง เพื่อให้บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบคำถาม วางแผนร่วมกัน หรือแจ้งข่าวสารการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน โดยอาจจัดในลักษณะเชิงประชุมส่วนตัวหรือเป็นกลุ่ม มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประชุมอย่างชัดเจน แล้วนัดหมายวันเวลา โดยส่งจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหน้า การเตรียม การประชุมที่ดีควรจัดดำเนินงาน

2.1 ควรจัดเตรียมประชุมในต้นปีการศึกษา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ และควรเปิดโอกาสวางแผนการประชุมกันเอง โดยทางสถานศึกษาอาจกระตุ้นให้ผู้ปกครองเลือกประธาน และคณะกรรมการบริหารประชุม เพราะถ้าผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากเพียงใด ก็จะทำให้ผู้ปกครอง มีความต้องการจะเข้าร่วมประชุมมากขึ้น

2.2 การจัดประชุมอาจจะจัดในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญผู้ปกครอง มาร่วมกิจกรรม เช่น ร่วมในการดูแลเด็กขณะไปทัศนศึกษา ร่วมกิจกรรมกีฬา เป็นต้น และถ้าทำให้ผู้ปกครองเกิดความประทับใจในประสบการณ์นั้นๆ ก็จะทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็ก

2.3 ควรมีจดหมายเชิญล่วงหน้า เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้าร่วม และพยายามทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความสนใจร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือตามมาในการเชิญประชุม ถ้าผู้ปกครองเป็นกิจกรรมของสถานศึกษามี

ความน่าสนใจของผู้ปกครองก็จะเสนอตัวเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้การประชุม ครั้งต่อๆ ไปเกิดผลสำเร็จด้วย ในการนัดหมายผู้ปกครองให้มาประชุม ผู้บริหารหรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประชุมประสบความสำเร็จ

2.3.1 กระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมาประชุม

2.3.2 พุดให้ตรงประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่เชิญมาพบ สร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานศึกษาปฐมวัย

2.3.3 แสดงให้ผู้ปกครองเห็นความสนใจ และเข้าใจเด็กของบุคลากรในสถานศึกษา

2.3.4 ไม่ควรวิจารณ์ หรือแสดงเจตคติที่ไม่ดีต่อเด็ก อาจทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกต่อต้าน

2.3.5 ควรกระตือรือร้น ไม่เมินเฉยต่อปัญหาเด็ก ควรหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขก่อนการเชิญผู้ปกครองมาพบ

2.3.6 การวินิจฉัยพฤติกรรมเด็กนั้น ถ้าบางปัญหาที่มีความรุนแรง และบุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตวิเคราะห์ ควรแนะนำให้นักจิตวิทยาเด็กเป็นผู้วินิจฉัย

2.3.7 สร้างความไว้วางใจ และศรัทธาให้ผู้ปกครอง ไม่นำความลับหรือปัญหาของผู้ปกครองหรือเด็กไปเปิดเผย

2.3.8 ให้กำลังใจผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

2.3.9 เตรียมผลงานต่างๆ ของเด็กมาให้ผู้ปกครองชม เมื่อพบปัญหาก็กหาทางช่วยเหลือ

2.3.10. การประชุมผู้ปกครองร่วมกันเป็นหน้าที่ของบุคลากรจะต้องจัดบรรยากาศให้มีการอภิปรายทางวิชาการ ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้อื่น³⁸

กิจกรรมสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน

ธิดา พิทักษ์สินสุข กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มี 2 วิธี คือ การนำบ้านและชุมชนเข้าสู่โรงเรียน และการนำโรงเรียน ไปสู่บ้านและชุมชน ขอกล่าวถึงดังนี้

1. การนำบ้านและชุมชนเข้าสู่โรงเรียน โดยการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารด้วยวิธีการ ดังนี้

1.1 การส่งเอกสารเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน

³⁸ วรรณาท รักษ์สกุลไทย, สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบक्रमืออาชีพ (กรุงเทพฯ: แพลน ฟอรั คิตส์, 2555), 56.

1.2 การแจ้งข่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน ยังเป็นการลดความขัดแย้งกันในเรื่องของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ซึ่งสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนยังเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วยการเผยแพร่อาจทำได้ดังนี้

1.2.1 การจัดทำจุลสาร หรือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ บางโรงเรียนจัดส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน หรือบางแห่งภาคเรียนละครั้ง ในจุลสารนั้นอาจประกอบไปด้วย

- กิจกรรมภายในโรงเรียน
- ข่าวคราวที่ผู้ปกครองควรทราบ
- ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- การขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง
- เรื่องราวของเด็ก ๆ
- กิจกรรมเสนอแนะที่ผู้ปกครองจะนำไปเล่นกับลูก

1.2.2 การจัดทำป้ายประกาศต่างๆ อาจมีเนื้อหาสาระเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ป้ายต้อนรับการเปิดเรียน ภาพถ่ายกิจกรรมระยะนั้นๆ ข่าวหรือบทความน่ารู้ กิจกรรมสำหรับเด็กตามสถานที่ต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

1.2.3 จดหมายแจ้งข่าวสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อคุณครูมีเรื่องต้องแจ้งให้ทางบ้านรับทราบหรือเมื่อต้องการความร่วมมือ สามารถทำได้ตลอดเวลา เช่น การแจ้งข่าวการขออนุญาตพาเด็กนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่การขอความร่วมมือให้เด็กนำผักมาจากบ้านคนละชนิด เป็นต้น

1.2.4 จัดทำคู่มือผู้ปกครอง ซึ่งอาจประกอบไปด้วยปรัชญานโยบายของโรงเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองและเด็ก ปฏิทินโรงเรียน

1.3 การพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.3.1 การประชุมระหว่างผู้ปกครองและครู การประชุมนี้อาจจัดขึ้นปีละครั้ง และมีรูปแบบต่างๆ กันไป นโยบายของแต่ละโรงเรียน แต่โดยทั่วไปที่ปฏิบัติกันก็จะมีการประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองของนักเรียนใหม่ การประชุมประจำปี หรือประจำเดือนของแต่ละชั้นและบางโรงเรียนก็จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองกลุ่มย่อยอาจเป็นการบรรยาย ซักถาม หรือมีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยก็ได้ การประชุมนี้จะต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ปกครองเตรียมตัว ไม่ควรแจ้งกระชั้นชิด แจ้งวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ

1.3.2 การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางโทรศัพท์ส่วนใหญ่มักเป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อนัดหมาย หรือเพื่อแจ้งการเจ็บป่วยของเด็ก หรือเรื่องที่ต้องการพูดคุยกันสั้นๆ และต้องการได้รับคำตอบโดยด่วน

1.3.3 การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นได้ทุกขณะ อาจจะเป็นช่วงเช้าที่มาส่งลูก หรือตอนเย็นที่มารับลูกกลับบ้าน มักจะสนทนาเพื่อสอบถามเรื่องราวของลูก การทักทายพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการสร้างความรู้สึกประทับใจ และสร้างความไว้วางใจต่อกันได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำในระยยะเวลานั้นๆ นอกจากทำที่เป็นมิตรแล้วควรเลือกใช้คำพูดที่สร้างสรรค์เป็นการเริ่มบทสนทนา

1.4 การเยี่ยมบ้านเด็ก การเยี่ยมบ้านเด็กเป็นการสร้างความสัมพันธ์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพราะจะทำให้คุณครูได้ทราบถึงสภาพภายในครอบครัวของเด็กและเข้าใจพฤติกรรมของเด็กด้วย โดยเฉพาะในกรณีเด็กที่มีปัญหาในชั้นเรียน และบางกรณียอมแสดงถึงความมีน้ำใจของคุณครูด้วย เช่น การไปเยี่ยมเด็กที่เจ็บป่วยและกลับมาพักผ่อนที่บ้าน เยี่ยมคุณแม่ที่ได้รับอุบัติเหตุ เป็นต้น และการไปเยี่ยมเยียนนั้นสมควรที่จะมีการนัดหมายล่วงหน้าและเจ้าของบ้านมีท่าทีที่เต็มใจ

1.4.1 การจัดทำสมุดสื่อสารบ้านและโรงเรียน หรือจดหมายเวียน สมุดสื่อสารบ้าน และโรงเรียน จะเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คุณครูจะรายงานเป็นข้อความสั้นๆเฉพาะเจาะจงเรื่องราวของลูกและสิ่งที่ประสงค์จะบอกกล่าวกับผู้ปกครองเฉพาะราย ผู้ปกครองจึงให้ความสนใจมากและมีหน้า หรือ ช่องให้ผู้ปกครองบันทึกข้อความกลับมาด้วยทุกครั้ง สมุดสื่อสารบ้านและโรงเรียนนี้จะสร้างความรู้สึกใกล้ชิด และแสดงถึงความเอาใจใส่ที่ครูมีต่อเด็กและผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

1.5 การเยี่ยมเยียนโรงเรียน

1.5.1 การเปิดให้ชมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็ก การเปิดให้ผู้ปกครองเข้ามาชมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรนัดหมายล่วงหน้าและควรมีข้อเสนอแนะนำสำหรับผู้ปกครองในการชม บางแห่งมีการจัดทำหัวข้อการสังเกตไว้ด้วย เพื่อให้การชมเป็นประโยชน์มากขึ้น และไม่เป็นการรบกวนการเรียนการสอนด้วย นอกจากนั้นครูยังต้องเตรียมตัวเด็กให้ทราบว่าต้องทำอะไรในวันที่มีผู้เข้าชมและสังเกตการณ์สอน

1.5.2 การจัดนิทรรศการและผลงานเด็ก การเชิญชวนผู้ปกครองเข้ามาชมการแสดงนิทรรศการและผลงานเด็ก จะมีส่วนช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบวการจัดการเรียนการสอนยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเด็กก็จะเกิดความภาคภูมิใจที่ผลงานเป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ แต่อย่างไรก็ดี ทางโรงเรียนควรมีคำแนะนำสำหรับการชมนิทรรศการและผลงานของเด็กเพื่อให้การชมเป็นประโยชน์มากขึ้น และเพื่อป้องกันการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานในเชิงลบต่อหน้าเด็ก หรือเปรียบเทียบผลงานลูกกับผลงานของเด็กอื่น

1.6 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

1.6.1 เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของห้องเรียน การเป็นอาสาสมัคร ช่วยสอน ช่วยห้องเรียน ได้แก่ ช่วยสอนภาษาอังกฤษ สอนทำอาหาร นิทาน การเป็นอาสาสมัครร่วมพาเด็กไปทัศนศึกษา

1.6.2 เชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ วันที่มีการแสดงในวันปิดภาคเรียน วันสำคัญทางศาสนา วันพ่อ วันแม่ และวันตามเทศกาลต่างๆ

1.6.3 การเชิญผู้ปกครองหรือบุคคลอาชีพต่างๆ ที่มีความรู้ความชำนาญมาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับเด็กๆ ในชั้นเรียน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักเขียน นักดนตรี นักบิน ช่างประเภทต่างๆ

1.6.4 การเชิญชวนให้ผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องเรียน หรือโรงเรียนจัดซ่อมแซมตกแต่งในโรงเรียนตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน ซ่อมแซมหนังสือฝึกขาด ม้านั่งที่ชำรุด

1.6.5 การติดต่อประสานงานให้ผู้ปกครองหรือชุมชนอนุเคราะห์อุปกรณ์หรือเอื้อเฟื้อสถานที่ในกาขยายประสบการณ์ของเด็ก เช่น นำวัสดุเหลือใช้มาให้เด็กทำกิจกรรม ให้นำอุปกรณ์เล็กๆ น้อยๆ จากบ้านนำมาทำกิจกรรมที่โรงเรียน เด็กเข้าชมสถานีอนามัย เป็นต้น

1.6.6 เชิญชวนให้ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง จัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือร่วมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2. การนำโรงเรียนไปสู่บ้านและชุมชน

การให้บริการและร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองและชุมชน ทำได้ดังนี้

2.1 การให้บริการทางวิชาการ

2.1.1 ให้คำแนะนำจัดทำเอกสาร ให้ยืมหนังสือ สำหรับผู้ปกครองหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2.1.2 ให้ความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก เช่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนักส่วนสูงกับสำนักงานสาธารณสุข

2.1.3 สนับสนุนการทำวิจัย และเผยแพร่งานวิจัย ได้แก่ การกรอกแบบสอบถามให้ข้อมูลการวิจัย ให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ทำวิจัย

2.1.4 ให้โรงเรียนเป็นที่ดูงานและฝึกงาน

2.2 การให้ความร่วมในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

2.3 โครงการที่โรงเรียนควรจัดบริการแก่ชุมชน

2.3.1 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญเพราะถ้าคนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีแล้วก็จะช่วยให้ชุมชนนั้นพัฒนาไปด้วยดีและเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศชาติ โดยปกติตามหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ จะมีสถานีนามัยหรือศูนย์บริการสาธารณสุขอยู่แล้ว แต่เพื่อให้ได้ผลที่เต็มที่การให้ความรู้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และคนในชุมชนโดยผ่านทางเด็ก ก็นับว่าเป็นวิธีการที่น่าจะได้ผลดี วิธีการหนึ่งจากการสอนให้เด็กไปปฏิบัติที่บ้าน พ่อแม่ ผู้ปกครองย่อมต้องเอาใจใส่ และเกิดการเรียนรู้ตามไปด้วย นอกจากนั้นทางโรงเรียนอาจจะทำโครงการต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น จัดสัปดาห์ส่งเสริมสุขภาพความสะอาด เพื่อรณรงค์ ความสะอาดในทุกบ้านเรือน จัดโครงการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยเชิญนายแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มาให้บริการตรวจสุขภาพฟรีแก่ประชาชนในท้องถิ่น

2.3.2 จัดการบรรยายเกี่ยวกับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็ก การให้นมแม่แก่ทารก ฯลฯ โครงการดังกล่าว ทางโรงเรียนสามารถร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการบริการแก่คนในชุมชน

2.3.3 การส่งเสริมโภชนาการแก่เด็ก การส่งเสริมโภชนาการแก่เด็กในชุมชนเป็นสิ่งที่ควรทำควบคู่กันไปกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน โดยควรหาทางส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้หลักการบริโภคอาหารที่ถูกส่วน รู้จักจัดอาหารที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเองและแก่เด็กเพื่อไม่ให้ตนเองและเด็กประสบปัญหาทุพโภชนาการ วิธีการที่ควรจัดทำคือ การส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาโภชนาการ เพื่อทราบหลักการบริโภคอาหาร โดยควรมีการจัดการบรรยายหรือสาธิตประกอบกรบรรยาย หรือฉายภาพยนตร์ หรือสไลด์ประกอบการบรรยายเกี่ยวกับการเตรียมอาหารที่ถูกสุขลักษณะ อาหารสำหรับหญิงมีครรภ์ อาหารสำหรับเด็กทารก เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กที่อยู่ในวัยเรียน อาหารที่มีประโยชน์ อาหารที่เป็นโทษ สิวผสมอาหาร วิธีการถนอมอาหาร วิธีการปรุงอาหารที่มีคุณค่า โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนการจัดจำหน่ายที่เป็นประโยชน์ เช่น นมถั่วเหลือง นมสด ฯลฯ ในราคาถูก และสอนวิธีการเตรียมอาหารเหล่านี้ให้กับประชาชน หรืออาจจะมีการแจกให้เป็นครั้งคราว โดยขอรับบริจาคจากหน่วยงาน หรือองค์กรเอกชนที่มีจิตศรัทธา

2.3.4 การให้บริการด้านอาคารสถานที่ ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน อาคาร สถานที่ของโรงเรียนสามารถใช้เป็นที่ทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ เช่น ใช้เป็นที่ประชุมในโอกาสต่างๆ ใช้เป็นที่อบรม สาธิต แสดงกิจกรรมต่างๆ ใช้เป็นสถานที่แต่งงานของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น

2.3.5 การจัดทำห้องสมุดของชุมชน หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กิจกรรมอีกอย่างที่โรงเรียนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ คือการจัดศาลาเป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์ หรือ

ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน โดยจัดหาหนังสือพิมพ์ หรือหนังสือต่างๆ เอาไว้ ซึ่งอาจขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ หรือเอกชน ซึ่งควรมีทั้งหนังสือสำหรับเด็ก และผู้ใหญ่เอาไว้บริการแก่คนในชุมชนนั้น

2.3.6 การจัดโครงการที่ส่งเสริมพ่อแม่ หรือบุคคลภายในชุมชนช่วยพัฒนาเด็กที่บ้าน โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ครูอาจจะริเริ่มจัดให้แก่ชุมชน เช่น โครงการแม่สอนลูก โครงการพี่สอนน้อง เป็นต้น³⁹

การสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนละชุมชน ควรมีทั้งกิจกรรมที่นำบ้านและชุมชนเข้าสู่โรงเรียนและการนำโรงเรียนเข้าสู่บ้านและชุมชน มีกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถเลือกใช้สร้างความสัมพันธ์ ได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ทรัพยากร และสถานการณ์ของโรงเรียนแต่ละแห่ง โรงเรียนควรวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เลือกใช้กิจกรรมที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำงานร่วมกัน

บทบาทของบ้าน

โรงเรียน และ ชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ส่งเสริม การเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ
2. พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเตรียมเด็กให้พร้อมเพื่อการไปโรงเรียน ฝึกการช่วยเหลือตัวเอง อบรมเลี้ยงดู สอนเด็กที่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ นำเด็กที่บ้านมาเยี่ยมโรงเรียนก่อนเข้าเรียน แสดงให้เด็กเห็นว่าพ่อแม่ผู้ปกครองชอบโรงเรียน เด็กจะรู้สึกชื่นชอบโรงเรียน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
3. พ่อแม่ผู้ปกครองควรพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ ให้การสนับสนุน คอยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น พร้อมทั้งป้องกันไม่ให้เด็กได้รับอันตรายจากการอยากรู้อยากเห็น จัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กได้มีโอกาสมีประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว พาเด็กไปสถานที่ที่น่าสนใจ และเข้าร่วมในเหตุการณ์สำคัญ หรือวันสำคัญของชุมชน
4. พ่อแม่ผู้ปกครองควรช่วยเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ถึงแม้เด็กจะไปโรงเรียนก็ตาม พ่อแม่ผู้ปกครองก็ยังทำหน้าที่เป็นครูของเด็กเหมือนเดิม ควรแบ่งเวลาให้กับเด็กอย่างมีคุณค่าคอยรับฟังเมื่อเด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนให้ฟัง สนใจผลงานที่เด็กนำมาจากโรงเรียน คอยยกย่องชมเชยเมื่อเด็กประสบความสำเร็จ ให้กำลังใจเมื่อเด็กประสบปัญหา พยายามให้เด็กไปโรงเรียนอย่าง

³⁹ธิดา พิทักษ์สินสุข, รับมือ 5 ปัญหาพบบ่อยของเด็กในรั้วโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews>.

สม่ำเสมอนอกจากป่วย ถ้าเด็กขาดเรียนบ่อยๆ อาจทำให้ความน่าสนใจในการเรียนรู้ชะงักงัน ควรสนับสนุนให้เด็กรักโรงเรียน

5. พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียน พยายามหาโอกาสพบปะร่วมกิจกรรมกับครูเพื่อสอบถามความเป็นไปของของเด็ก ควรทำตนสนิทสนมกับเด็ก เด็กจะรู้สึกอบอุ่นใจ ถ้าโรงเรียนส่งเอกสารให้เด็กนำมา พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความสนใจ และนำมาอ่าน ถ้าจำเป็นต้องกรอกข้อความควรรับทำทันที เด็กจะภูมิใจที่ได้มีโอกาสทำเพื่อพ่อแม่ และเพื่อครู ให้ความร่วมมือไปประชุมครั้งเมื่อโรงเรียนเชิญ หากไม่สามารถไปตามคำเชิญได้ ควรตัวแทนมาประชุมแทน

6. พ่อแม่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการศึกษา ให้ความเห็นชอบกำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

7. พ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่บ้านเกิดขึ้นจากการที่พ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กมีปฏิสัมพันธ์กันโดยทำกิจกรรมประจำวันร่วมกัน พูดคุยชี้ชวนให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีเป็นทางการแต่ให้คุณค่าด้านการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หรืออาจนำแนวทางการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนมาใช้ที่บ้าน เช่น กิจกรรมวาดภาพ ระบายสี ปั้น บทบาทสมมติ อ่านหนังสือ เล่นเกม การใช้แว่นขยาย แม่เหล็ก เป็นต้น

8. พ่อแม่ผู้ปกครองควรป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกันกับโรงเรียน

9. พ่อแม่ผู้ปกครองควร ส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และในการประเมินการวัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการจัดศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้มีคุณภาพ

10. พ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้และมีคุณธรรม เด็กจะซึมซับพฤติกรรมของพ่อแม่ผู้ปกครอง เด็กจะเรียนรู้ และปฏิบัติตาม

บทบาทของโรงเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมมือกับบ้านและชุมชนพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. การสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการร่วมมือกับบ้านและชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องเชื่อมั่นและเข้าใจในแนวทางการพัฒนาเด็ก โดยพัฒนาครอบครัวและชุมชน ทั้งต้องยอมรับและเข้าใจว่าโรงเรียนกับชุมชนมีความเกี่ยวข้องกันในหน้าที่เป็นสถาบันในสังคมที่จะทำหน้าที่หล่อหลอมสรรค์สร้างเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ เมื่อผู้บริหารมีความเข้าใจดังกล่าวแล้ว ควรได้พัฒนาความรู้สึกดังกล่าวให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายให้เข้าใจ

ตรงกัน โดยผู้บริหารจะเป็นทั้งแบบอย่างและการสนับสนุนให้บุคลากรได้เห็นในการสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับบ้านและชุมชน

2. การกำหนดนโยบายของความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ให้ชัดเจนในนโยบายของโรงเรียน และมีการจัดวางแผนงานและโครงการด้านสัมพันธ์กับบ้าน และชุมชนไว้ในแผนงานของโรงเรียนมีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

3. ผู้บริหารต้องพิจารณาสภาพปัจจุบันของบ้าน และชุมชนที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัย นำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มาแก้ไขและตอบสนองความต้องการโดยใช้วิธีการร่วมมือกัน ซึ่งจะเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน

4. ผู้บริหารควรใช้การประชาสัมพันธ์ การสร้างความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน การประชาสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่ทำให้บ้านและชุมชนเข้าใจโรงเรียนได้ดีขึ้น และเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรจัดระบบองค์กรประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนให้มีคุณภาพทันต่อเหตุการณ์ ประชาสัมพันธ์ ต่อเนื่องทั่วถึงโรงเรียนพร้อมที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยเน้นการเข้าสู่นบ้านและชุมชน และสนับสนุนให้บ้านและชุมชนเข้าสู่โรงเรียน

5. ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชนด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตรด้วยคำพูดที่สร้างสรรค์มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ให้การต้อนรับอย่างเต็มใจเมื่อบ้านและชุมชนร่วมมือกับโรงเรียน และให้ความร่วมมือต่อการสนองความต้องการของบ้านและชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะเป็นการขยายวงกว้าง การเผยแพร่ด้านการศึกษาปฐมวัย

6. ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของบ้านและชุมชน มีบทบาทชี้แนะ ให้บ้านและชุมชนเห็นความสำคัญของตนเองในการที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ความรู้ ค่านิยม ประเพณีท้องถิ่นให้เห็นแก่คนรุ่นต่อไป โดยการนำบ้านและชุมชนเข้ามาให้ความรู้และนำเด็กออกไปเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในชุมชน

7. ผู้บริหารควรให้บ้านและชุมชน เข้ามาร่วมในการกำหนดนโยบายแผน หลักสูตรของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่พัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน และไปในทิศทางที่พึงประสงค์เป็นบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย

8. ผู้บริหารควรจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนถึงวิธีการทำงานกับบ้าน และชุมชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา

9. ผู้บริหารจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้อบอุ่นและให้รู้สึกว่ายินดีต้อนรับผู้มาเยี่ยมอย่างจริงใจ และจัดให้มีสถานที่สำหรับผู้มาติดต่อได้พบปะพูดคุยกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของบ้านและชุมชน

10. ผู้บริหารควรพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรม เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยทั้งทางตรง และทางอ้อม สร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดำเนินการบริหารให้มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความนิยม เลื่อมใส ศรัทธาจากบ้านและชุมชน

บทบาทของชุมชน

ชุมชนควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ชุมชนควรสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิดในด้านการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดการวางแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนใน บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สังคม ชมรมผู้ปกครอง
2. เป็นศูนย์การ เครือข่ายการเรียนรู้ และมรประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
3. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ
4. ประสานงานร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรของ ชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทำหน้าที่ เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการของโรงเรียน
6. ชุมชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมและบริการแก่บ้านและโรงเรียนเพื่อใช้ พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจร เช่น จัดให้มีสนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานที่ส่งเสริมกิจกรรมสำหรับครอบครัวมากขึ้น จัดสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ สะอาดและ ปลอดภัย

บ้าน โรงเรียน และชุมชน มีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ ความ ร่วมมือจะเกิดขึ้น ได้ เมื่อมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน บนพื้นฐานความจริงใจ ให้เกียรติและ สุขภาพในความเชื่อและตระหนักว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ส่งเสริม ให้เด็กเจริญงอกงามทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ปัญหาและอุปสรรคของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

การที่บ้านและโรงเรียนไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนได้อาจ เนื่องมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจดั้งเดิมของโรงเรียนที่คิดว่าโรงเรียนมีหน้าที่เพียงการจัดการเรียน การสอน เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งอื่นๆ

2. ความเข้าใจดั้งเดิมของบ้านที่คิดว่าบ้านไม่มีความจำเป็นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน

3. ครูและผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

4. โรงเรียนมุ่งแต่จะพัฒนากิจการของโรงเรียน โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับชุมชน

5. โรงเรียนไม่สามารถรับรู้ความต้องการของชุมชน และไม่สามารถทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน⁴⁰

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางสังคม ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้กับชุมชน หลักการทำงานชุมชนคือ การสร้างควมมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม

ความสำคัญของชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองตรงตามต้องการของชุมชน และเป็นที่ยอมรับของชุมชนซึ่งจะส่งผลถึงการสนับสนุนจากชุมชนในด้านทรัพยากรทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาท้องถิ่น

การที่สถานศึกษาปฐมวัยกับชุมชนจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะต้องประกอบไปด้วย การสัมพันธ์ในเชิงการเป็นผู้ให้และการเป็นผู้รับ

บทบาทในการเป็นผู้ให้ของสถานศึกษา คือการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน และการให้บริการความรู้เชิงวิชาการกับครอบครัวในเรื่องการดูแลเด็กปฐมวัย การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่ชุมชนจัดขึ้น การเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้นำชุมชน

บทบาทในการเป็นผู้รับ ชุมชนจะประกอบไปด้วยสหวิทยาการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก และชุมชนยังเป็นรั้วที่ป้องกันภัยต่างๆ ให้กับเด็กในสถานศึกษา ชุมชนเป็นแหล่งสนับสนุนทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาที่ดี

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ชุมชนถือเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรในชุมชน

⁴⁰ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, การบริหารโรงเรียนอนุบาล (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550), 108-200.

การวิจัยอนาคต

ความเข้าใจพื้นฐานเพื่อการวิจัยอนาคต

การวิจัยในอนาคต ได้พัฒนาแนวคิดการวิจัยโดยมีเหตุจูงใจอยู่ 2 ประการ ประการแรกคือ ได้มีโอกาสศึกษาเกี่ยวกับอนาคตศึกษา (Futures Studies) และการวิจัยอนาคต (Futures Research) ในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมิเนโซต้าในศาสตร์สาขานี้ โดยเฉพาะเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Deiphi) และ EFR (Ethnographic Futures Research) ยังไม่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายและความเชื่อบางประการของการวิจัยอนาคต ซึ่งน่าจะมีการปรับปรุงแก้ไข ประการที่สองการได้มีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนกับศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซเตอร์ (Robert B. Taxter) แห่งมหาวิทยาลัยแตนฟอร์ด (Stanford University) ซึ่งเป็นผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR ซึ่งมีบางจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และได้ผสมผสานระเบียบวิธีระหว่าง Delphi และ EFR มารวมกันและนำจุดเด่นของทั้งสองวิธีสามารถลบจุดอ่อนของกันและกันได้อย่างลงตัว ดังนั้นจึงเรียกเทคนิคการวิจัยรูปแบบใหม่เรียกว่า เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยอนาคตเป็นเทคนิคที่นิยมแพร่หลายสำหรับการศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนเชิงรุกหรือกำหนดนโยบายต่างๆ ในอนาคต⁴¹ เช่นเดียวกับการวิจัย "อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน" ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอความหมายและความสำคัญของการวิจัยอนาคต ดังต่อไปนี้

ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยอนาคต

เจอร์ม (Jerome) ได้กล่าวถึงการศึกษาและการวิจัยอนาคตไว้ว่าเป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นไปได้ ซึ่งมีใช่เป็นเพียงความนิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงชั่วขณะเท่านั้น แต่ยังมีหมายถึง สิ่งที่อาจสร้างความแตกต่างให้กับระบบหรือระเบียบข้อมูลต่างๆ ในช่วงระยะเวลา 10 – 25 ปีข้างหน้าขึ้นไป โดยจะเห็นได้ว่านักประวัติศาสตร์เป็นผู้ที่ตั้งสมมติฐานเพื่อบอกให้เราทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว ส่วนนักข่าวก็เป็นผู้รายงานถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น ดังนั้นนักอนาคตนิยมจึงเป็นตัวแทนของผู้ที่จะบอกถึงสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้และสิ่งที่อาจต้องการให้เป็นไปโดยไม่ใช่เป็นการพยากรณ์ว่าจะเกิดขึ้น แต่เป็นการเรียกร้องที่จะรู้มากขึ้นเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้และอนาคตที่พึงปรารถนา โดยศึกษาว่าอนาคตจะพัฒนาไปอย่างไร วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตจึงมิได้ก่อให้เกิดการบรรยายเกี่ยวกับอนาคตที่แม่นยำหรือสมบูรณ์ แต่วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตจะช่วยแสดงสิ่งที่เป็นไปได้

⁴¹ ทศพร ศิริสัมพันธ์, การพัฒนาระบบและกลไกของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546), 76-86.

ช่วยให้ความกระจ่างในการวางนโยบาย ระบุและประเมินการกระทำใดๆ ที่เป็นทางเลือก หลีกเลี่ยง หลุมพรางที่อาจจะเกิดในอนาคต รวมไปถึงเป็นการฉายโอกาสอันดีต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คำว่า การวิจัยอนาคต (Futures Research) มีผู้ใช้ในความหมายที่แตกต่างกันออกไปมากมายพอสมควร บ้างก็นำไปใช้อย่างสับสนปนกับคำอื่นๆ ซึ่งเรามักจะพบถ้อยคำที่ใช้เกี่ยวกับการศึกษาเชิงอนาคตอยู่ หลายคำ เช่น อนาคตศึกษา (Future Studies) อนาคตศาสตร์ (Futurology) และอนาคตนิยม (Futurism) อย่างไรก็ตามสมาคมอนาคตโลก (World Future Society) ได้แสวงหาคำตอบใน ค.ศ. 1975 พบว่า คำที่มีคนเห็นด้วยมากที่สุด คือ คำว่า Future Studies กับ Future Research ส่วนคำว่า Futurology ได้รับการปฏิเสธมากที่สุดเนื่องจากเป็นคำที่เน้นไปในทางที่ว่าอนาคตสามารถ รู้ได้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์⁴² และเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างคำต่างๆ เหล่านี้ จุมพล พูลภัทรชีวิน จึงได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละคำไว้ดังนี้

Futurism แปลเป็นไทยได้ว่า “อนาคตนิยม” โดยทั่วไปจะหมายถึงแนวความคิดความเชื่อ เกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่างๆ (Alternative Futures) ของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมใดสังคม หนึ่ง มีลักษณะที่เป็นลัทธิปรัชญาสาขาหนึ่ง โดยมีความเชื่อว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถจะศึกษาได้ อย่างมีระบบ การคิดเกี่ยวกับอนาคตของมนุษย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้สร้าง อนาคต การเตรียมตัวเผชิญอนาคตตามแนวของอนาคตนิยมก็คือการคิดและสร้างอนาคตเสียตั้งแต่ ปัจจุบัน ดังคำขวัญที่ว่า The Future is Now ดังนั้น กระบวนการในการแก้ปัญหาของนักอนาคต นิยมจึงอยู่ในลักษณะที่เป็น Proactive มากกว่า Reactive และ Futurology แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “อนาคตวิทยา” หรือ “อนาคตศาสตร์” คำนี้ที่นักอนาคตนิยมบางกลุ่มไม่ยักใช้เพราะถือว่าแนวคิด เกี่ยวกับอนาคตเป็นเพียงแนวคิด (Perspective) ไม่ใช่ศาสตร์ เพราะยังไม่มีองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่อยู่ในรูปกฎและ/หรือ ทฤษฎีเช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือแม้กระทั่งสังคมศาสตร์ที่เป็นเช่นนี้เพราะเราไม่มีข้อเท็จจริงในอนาคต (Future Facts) สิ่งที่เรา มี เป็นเพียงข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ของมนุษย์ในปัจจุบันเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ในอนาคต ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การศึกษาหรือการวิจัยอนาคตเน้นไปที่การศึกษาทางเลือกอนาคตที่เป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็น (Probable) หลายทางไม่ใช่ทางเดียว การทำนายอนาคตจึงมีลักษณะไม่ เหมือนการทำนาย (Prediction) ในทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีอำนาจในการทำนายในแง่ของสถิติสูงกว่า แต่การทำนายที่นักอนาคตนิยมใช้ คือ การทำนายอนาคต (Future Forecasting) ซึ่งเปิดโอกาสให้มีความผิดพลาดสูงกว่า Futures Studies แปลเป็นไทยว่า “อนาคตศึกษา” โดยธรรมชาติทั่วไปแล้วมี

⁴²Jerome, Introduction to the Futures Research Methodology Series. Futures Research Methodology Version 1.0 (Washington, D.C.: American Council for the United Nation University, 1999), 354.

จุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการวิจัยอนาคต เพียงแต่มีลักษณะของการใช้ความคิดที่เรียกว่า Intuitive มากกว่าการวิจัยอนาคต ในขณะที่การวิจัยอนาคตมีการเน้นข้อมูลและมีระบบระเบียบและวิธีการศึกษาที่รัดกุมและเป็นแบบแผนมากกว่า ตัวอย่างเช่น การคิด (วิเคราะห์ – สังเคราะห์) จากข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยไม่มีการจัดระบบระเบียบข้อมูลหรือหาข้อมูลใหม่ จัดเป็นอนาคตศึกษา (Futures Studies) ส่วนการออกแบบการวิจัยการใช้เทคนิคการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลหรือสร้างข้อความรู้ใหม่เกี่ยวกับอนาคตจัดเป็นการวิจัยอนาคต (Futures Research)

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตมีลักษณะเด่นที่แตกต่างออกไปจากคำอื่นๆ ตรงที่การวิจัยอนาคตเน้นข้อมูลและมีระบบระเบียบและวิธีการศึกษาที่รัดกุมและเป็นแบบแผนมากกว่า จึงอาจให้ความหมายของการวิจัยอนาคตว่าหมายถึง วิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่างๆ ที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่งโดยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตไว้ดังนี้

1. บรรยายอนาคตรูปแบบต่างๆ ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. ประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ในแต่ละทาง

3. บ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่างๆ ของแต่ละอนาคต
4. ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้น
5. เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ⁴³

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคต หมายถึง เทคนิคการวิจัยที่ใช้ระบบวิธีการแสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคต โดยพิจารณาความเป็นไปได้ที่เหมาะสมตามความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์ โดยมนุษย์สามารถควบคุมและสร้างอนาคตได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยในอนาคต เช่น เอลเลน (Allen) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) การวิจัยอนาคตมุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติเดิมส่วนอนาคตไม่ใช่สิ่งที่แปลกประหลาดหรือเพ้อฝันแต่เป็นสิ่งที่ทำนายได้และมีความเป็นไปได้ 2) หัวใจของการวิจัยอนาคตเพื่อที่จะขยายความคิดจากการพยากรณ์ง่าย ๆ ไปสู่การอธิบายของการกระทำที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย

⁴³ จุมพล พูลภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา,” สารานุกรมศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18 (สิงหาคม 2546): 97-100.

และนำไปสู่นาคตที่ต้องการ⁴⁴ ส่วน ทีดอร์ (Theodore) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตว่ามีใช้เพื่อรู้อนาคต แต่เพื่อช่วยในการตัดสินใจของวันนี้ได้ดีขึ้น งานวิจัยหลายชิ้นที่เกี่ยวกับการศึกษาอนาคตได้แสดงถึงพลังอำนาจในการช่วยให้เราเข้าใจโลกอนาคตที่เป็นไปได้ วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตทั้งหลายได้ถูกนำไปใช้ในการวางแผนและใช้ในกิจกรรมต่างๆ ทางนโยบาย โดยบรรดาบริษัทองค์กรเอกชน องค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐ มหาวิทยาลัย รัฐบาล และองค์การระหว่างประเทศ⁴⁵ และ เทกเตอร์ (Textor) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยในอนาคตไว้ดังนี้ 1) บรรยายอนาคตรูปแบบต่างๆ ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา 2) ประเมินสภาพในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ในแต่ละทาง 3) ป่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื้อที่เป็นไปได้ต่างๆ ของแต่ละอนาคต 4) ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้น และ 5) เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ⁴⁶ นอกจากนี้ จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้อธิบายถึงความเชื่อพื้นฐานของอนาคตนิยม (Futurism) จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต (Futures Research) เทคนิคเดลฟาย และ EFR โดยนักวิจัยในอนาคตมีความเชื่อว่า 1) อนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาได้อย่างเป็นระบบ 2) ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของเขาและเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถควบคุมและสร้างอนาคตได้⁴⁷

กล่าวโดยสรุปว่า จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตไม่ได้อยู่ที่การทำนายได้ถูกต้อง แต่เป็นการสำรวจแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น ป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือเตรียมตัวเผชิญหน้ากับสถานการณ์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าหากว่ามันจะเกิดขึ้นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ ตลอดไปจนถึงการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และกลยุทธ์ (Tactics) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์และการป้องกันหรือขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

⁴⁴ Allen, *Effective Public Relation*, 5th ed (New Jersey: Prentice-Hall, 1978), 79.

⁴⁵Theodore, *The Conception of Buddhist* (Delphi: Motilal Banarsidass. Publishers Private Limited, 1999), 17.

⁴⁶Textor, *A handbook on Ethnographic Future Research*, 3rd ed (Standford: Cultural and Education Futures Research Project School of Education and Department of Anthropology, 1990), 139.

⁴⁷จุมพล พูลภัทรชีวิน, *เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)*. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 97-100.

วิธีการทำนายอนาคต

เกลน (Glenn) ได้กล่าวว่า นักอนาคตแบ่งวิธีการทำนายอนาคตโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- 1) เทคนิควิธีแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ เชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative)
- 2) จุดมุ่งหมายแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อาศัยบรรทัดฐานทางสังคม (Normative Forecasting) และการสำรวจ (Exploratory Forecasting) ซึ่งวิธีการทำนายแบบยึดบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม (Normative Forecasting) คือการเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วม และยังใช้เพื่อตอบคำถามที่ว่า “อะไรคืออนาคตที่ต้องการ” “เราต้องการให้เป็นอย่างไร” ส่วนวิธีการทำนายโดยอาศัยวิธีการสำรวจ (Exploratory Forecasting) นั้นจะใช้ตอบคำถามที่ว่า “อะไรคืออนาคตที่เป็นไปได้ ใซที่เราต้องการหรือไม่”⁴⁸ ซึ่งสอดคล้องกับ โจเซฟ (Joseph) ได้กล่าวถึง การสร้างภาพเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตที่ได้รับความนิยมในการทำนายแบบ Normative Forecasting และ Exploratory ซึ่งการสร้างภาพนั้นเป็นเทคนิคที่ได้เปรียบกว่าเทคนิคอื่นๆ ในด้านการบูรณาการเชื่อมโยง ความสอดคล้อง และความน่าสนใจของภาพในอนาคต ซึ่งต่างจากเทคนิคการวิจัยอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่แบ่งอนาคตออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และให้อ่านเชื่อมโยงหรือผูกเรื่องเอง และการสร้างภาพนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากคือ 1) นำไปใช้ในการเกริ่นนาสถานการณ์ในอนาคต และใช้สำหรับการวางแผน การคิดหรือการวิจัย 2) นำเสนอภาพเหตุการณ์ในอนาคตโดยเขียนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต 3) นำเสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดแบบเดิม ส่วนรูปแบบของการนำเสนอภาพนั้นมีหลายรูปแบบว่าต้องการจะให้ผู้อ่านต้องการทราบเรื่องราวทั้งหมดหรือต้องการให้ผู้อ่านได้นำข้อมูลไปวางแผน⁴⁹

วิธีการวิจัยในอนาคต

วิธีการวิจัยอนาคตที่กล่าวข้างต้นมีหลายวิธี ซึ่งการวิจัยอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อความเข้าใจในความคิดพื้นฐานและระเบียบวิธีวิจัยของ EDFR ได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกกล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคต พัฒนาการของการวิจัยอนาคต เทคนิคเดลฟาย เทคนิค EFR และเทคนิค EDFR

⁴⁸ Glenn, **Forecasting**, accessed June 8, 2015, available from http://www.futurovenezuela.org/_curso/15-futweel.pdf.

⁴⁹ Joseph, “What is Future Time?,” **Futurist** 14, (August 1974), 178.

1. ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคต

อีเลียโนรา (Eleonora) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญที่ต้องยอมรับในการวิจัยอนาคตไว้ 3 ประการคือ 1) เป็นการเผชิญกับความรู้สึกสองประการระหว่างความเป็นไปได้กับความต้องการ 2) สิ่งเดียวที่จะมีผลกระทบต่อมนุษย์คือ อนาคต 3) อนาคตไม่ได้มีเพียงเรื่องเดียว แต่มีอนาคตที่เป็นไปได้หลายๆ เรื่อง⁵⁰ นอกจากนี้ จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้สรุปเกี่ยวกับความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตไว้ 3 ประการ คือ 1) อนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์ทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ 2) ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์ และ 3) เชื่อว่ามนุษย์จะควบคุมและสร้างอนาคตได้⁵¹

2. พัฒนาการของการวิจัยอนาคต

(อีเลียโนรา) Eleonora ได้สรุปเกี่ยวกับการพัฒนาการของการศึกษาวิจัยอนาคตว่า ได้เริ่มมีการศึกษาวิจัยกันอย่างแพร่หลายในราวทศวรรษที่ 1950-1960 และเมื่อเริ่มต้นทศวรรษที่ 1970 ความสนใจในการวิจัยอนาคตกลับลดลง แต่ในปลายทศวรรษที่ 1970 และต้นทศวรรษที่ 1980 กลับได้รับความสนใจอีกครั้งและเป็นรากฐานของการวิจัยอนาคตมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะปรากฏว่ามีขึ้นๆ ลงๆ เกี่ยวกับการวิจัยอนาคตเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมาก็ตาม แต่มีความเชื่อว่าการศึกษาอนาคตที่ผ่านมาสามารถใช้เป็นกฎหรือระเบียบเกี่ยวกับการวิจัยอนาคตในปัจจุบันได้ การศึกษาอนาคตเป็นการตอบสนองความต้องการจำเป็นของมนุษย์ โดยมีเรื่องของเวลาและการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นสิ่งสำคัญ⁵² กฤษดา กรุดทอง ได้สรุปเกี่ยวกับงานวิจัยอนาคตที่มีระบบและรูปแบบที่ชัดเจนว่าเริ่มขึ้นราวทศวรรษ 1960 โดย Ran Cooperation ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้ร่วมกับ SDC (System Development Cooperation) และ Hudson Institute เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี 1960 นิโคลัส (Nicholas) และ โอลาฟ (Olaf) ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย (Delphi) มาใช้ศึกษาอนาคตในทศวรรษนี้ถือว่า การวิจัยอนาคตได้รับการยอมรับกันทั่วไปในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้การวิจัยอนาคตกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของนักกำหนดนโยบายไปในที่สุด⁵³

⁵⁰Eleonora, "Perspectives on Asia's Futures III; the Futures of Asian Cultures," *Cultural Development-Asia*, 12 (January 1993), 18.

⁵¹จุมพล พูลภัทรชีวิน, "การวิจัยอนาคต," *วารสารวิทย์การวิจัย*. 1 (มกราคม - เมษายน 2529), 22-24.

⁵²Eleonora, *Perspectives on Asia's Futures III; the Futures of Asian Cultures*, 14.

⁵³กฤษดา กรุดทอง, *การวิจัยเชิงอนาคต* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530), 15.

3. เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ในการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (The Delphi Technique) เทคนิคการวิจัยเดลฟายเป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นโดย โอลาฟ (Olaf) และ นอร์แมน (Norma) นักวิจัยของ บริษัทแรนด์ (Rand Cooperation) เมื่อต้นปี ค.ศ. 1960 และเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมากในปัจจุบันในเกือบทุกวงการ อาทิ ด้านธุรกิจ การทหาร เศรษฐกิจ การสาธารณสุข การศึกษาและด้านอื่นๆ ซึ่งเดลฟายเป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทำการคาดการณ์แนวโน้มหรือปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์แต่ละอย่างที่เกิดขึ้นเมื่อใดเหตุการณ์ภายในเวลาที่กำหนด เช่น ในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีเหตุการณ์หรือแนวโน้มใดเกิดขึ้นเมื่อใดหรือแนวโน้มใดเกิดขึ้นบ้าง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วป้อนผลการวิเคราะห์ ซึ่งปกติจะอยู่ในรูปของสถิติอย่างง่าย กลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบเดิมของตนเทียบกับของกลุ่มแล้วทำการคาดการณ์หรือตอบตามรูปแบบผู้วิจัยตามกำหนดอีกครั้ง ผู้วิจัยก็จะนำคำตอบไปวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยก็จะนำคำตอบไปวิเคราะห์ใหม่ แล้วป้อนข้อมูลที่ได้จากการกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์อีกครั้ง โดยปกติกระบวนการทำซ้ำ (Integrative Process) แบบนี้จะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจุดมุ่งหมายของการทำซ้ำดังกล่าวก็เพื่อกรอง (Refine) ความเชี่ยวชาญของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง สำหรับขั้นตอนในการวิจัย ทศพร ศิริสัมพันธ์ สรุปขั้นตอนใหญ่ๆ ไว้ดังนี้คือ 1) กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นมาก โดยทั่วไปเชื่อว่ายิ่งได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริงๆ ยิ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ยิ่งมีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยในลักษณะนี้ หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจำเป็นต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนของการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัยถึงความจำเป็น ความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงขอความร่วมมือถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็ต้องไปหาความร่วมมือท่านอื่นๆ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวนอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วยังเป็นเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลา เตรียมตัว เตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากขึ้น 2) กำหนดประเด็นแนวโน้มและสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยทั่วไปมักจะอยู่ในรูปแบบของแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3) การทำเดลฟายรอบที่หนึ่ง โดยส่งแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือสัมภาษณ์ตัวต่อตัวทางโทรศัพท์หรือการสื่อสารทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ และรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่หนึ่ง 4) การทำเดลฟายรอบที่สอง ในการตอบแบบสอบถามในรอบนี้จะเน้นการจัดอันดับความสำคัญหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ โดยรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedback) ที่เป็นของกลุ่มโดยรวม เช่น ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าความถี่ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนแล้วขอให้

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาใหม่ 5) ทำเดลฟายรอบที่สามและ รอบที่สี่ และ 6) สรุปและอภิปรายผล โดยการเสนอแนวโน้มที่มีฉันทามติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วอภิปรายเสนอแนะจากผลการวิจัย และ สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550 : 98-100) กล่าวว่า กระบวนการใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย ประกอบด้วย⁵⁴

3.1 ลักษณะของปัญหาของเรื่องที่จะศึกษา ปัญหาหรือเรื่องที่จะนำมาศึกษาควรเป็นเรื่องที่จะนำไปสู่การวางนโยบายหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการกำหนดทางเลือกต่างๆ หรือประเด็นที่มุ่งศึกษาความคิดที่สอดคล้องกัน เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่ซับซ้อนไม่สามารถหาคำตอบด้วยการวิเคราะห์วิธีใดวิธีหนึ่งที่มีอยู่ ต้องใช้การตัดสินใจปัญหาจากความรู้ที่นักคิดในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนศึกษาความสอดคล้องต่อเนื่องระหว่างเป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) ของสิ่งต่างๆ เพื่อรับรู้สภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะนำมาสู่การสรุปเป็นหลักการและแนวคิดร่วมกัน ดังนั้นปัญหาที่นำมาศึกษาจึงควรเป็นปัญหาในเชิงคุณภาพซึ่งไม่อาจหาคำตอบได้ในเชิงสถิติ

3.2 ผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายนี้เป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นผลการวิจัยจะมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญจึงควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงหรือเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีประสบการณ์ในเรื่องที่ศึกษาและควรเป็นผู้ที่สามารถใช้เวลาและเห็นความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา จำนวนผู้เชี่ยวชาญขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นสำคัญ หากผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous Group) อาจใช้เพียง 10 – 15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีความแตกต่างกัน คือ มีลักษณะวิวิธพันธ์ (Heterogeneous Group) อาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญมาก แมกมิลแลน (Macmillan) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยและค่าการเปลี่ยนแปลงของความคลาดเคลื่อนในการประชุมประจำปีของ California Junior College Association เมื่อ ปี พ.ศ. 2524 พบว่า หากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมากจนคงที่ ดังแสดงตามตารางที่ 1

⁵⁴ ทศพร ศิริสัมพันธ์, การพัฒนาระบบและกลไกของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน. (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546), 76.

ตารางที่ 1 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนในการมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นของเทคนิคการวิจัยอนาคต

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (Panel Size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error Reduction)	ความคลาดเคลื่อนของการ ลดลง (Net Change)
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 - 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา : แมกมิลแลน (Macmillan) อ้างถึงใน สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), 354.

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย การเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญคือแบบสอบถามนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายเนื่องจากเทคนิคนี้เป็นเทคนิคที่ต้องรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถามโดยทั่วไปแบบสอบถามในเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายมี 2 ชนิด คือแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า โดยทั่วไปการตอบแบบสอบถามจำเป็นต้องมีการสอบถาม 3 รอบหรือมากกว่าเพื่อเป็นโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นอย่างละเอียดรอบคอบและมั่นใจในคำตอบของตนเอง แต่ในกรณีที่ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงน้อยมากอาจจะทำเพียง 2 – 3 รอบก็ได้หรือถ้าแบบสอบถามฉบับแรก เริ่มด้วยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญลงมติหรือจัดอันดับความสำคัญและเมื่อแบบสอบถามฉบับที่สองหรือสาม พบว่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก หรือพบว่า ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบมากแล้วลักษณะแบบนี้ก็สามารถปิดกระบวนการวิจัยได้ภายใน 2-3 รอบเช่นกัน ลักษณะแบบสอบถามในแต่ละรอบจึงมีลักษณะแตกต่างกันโดยสลับแบบสอบถามรอบที่ 1 นั้น ผู้วิจัยต้องเริ่มจาก กำหนดกรอบ (Frame) ของการวิจัยเนื่องจากประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นประเด็นเชิงคุณลักษณะซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวางการกำหนดกรอบ

วิจัยจะช่วยให้เห็นภาพการวิจัยชัดเจนขึ้น กรอบของการวิจัยอาจได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านแล้วจึงนำมาสร้างแบบสอบถามรอบแรก ลักษณะแบบสอบถามในรอบแรกอาจเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบปลายปิด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ กรณีเช่นนี้ควรมีช่องว่างในส่วนท้ายของคำถามท้ายประโยค เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ⁵⁵ และ ศรีชดา ปุ่นสำเร็จ กล่าวไว้ว่าแบบสอบถามรอบที่ 2 นั้น พัฒนามาจากแบบสอบถามในรอบแรกเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก โดยต้องนำความคิดเห็นทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญทุกคนมาสังเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดประมาณค่าตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนหรือเกินไปจากกรอบที่กำหนดของการวิจัยออก เป็นการรวมข้อความนี้ ผู้วิจัยอาจหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมดและต้องคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ การประเมินค่าในแบบสอบถามรอบนี้จะเน้นการจัดลำดับความสำคัญหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือข้อความที่กำหนดขึ้นเป็นคำถาม ข้อความในแบบสอบถามรอบนี้ต้องชัดเจนและผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องเข้าใจตรงกันในคำถามหรือข้อความเดียวกัน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทั้งหมดหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วพิจารณาตามเกณฑ์ฉันทามติ โดยนำข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้ง 3.50 ขึ้นไป และข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (-) ไม่เกิน 1.50 มาดำเนินการต่อไป⁵⁶

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่การติดต่อ ขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการเข้าร่วมการวิจัยโดยการตอบแบบสอบถามทุกรอบ เนื่องจากการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายต้องอาศัยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งหลายครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบต้องให้เวลาแก่ผู้เชี่ยวชาญให้พอเหมาะ ไม่เร่งรัดจนเกินไปและไม่ควรทิ้งระยะนานเกินไปสำหรับแบบสอบถามในแต่ละรอบ เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจลืมคำตอบไปแล้วหรือเกิดความไม่แน่ใจเสียเวลาในการทบทวน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบจากความแตกต่างในคำตอบที่จะได้รับอันเนื่องมาจากระยะเวลาของการแจกแบบสอบถามในแต่ละรอบต่างกัน ดังนั้นจึงควรพิจารณาระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามให้เหมาะสม การเก็บข้อมูลสำหรับการใช้เทคนิคเดลฟายมีหลายรอบ ส่วนใหญ่จะไม่เกิน

⁵⁵ Macmillan, อ้างถึงใน สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), 990.

⁵⁶ ศรีชดา ปุ่นสำเร็จ, “อนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข” (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 34.

4 รอบแต่ละรอบจะมีการเตรียมข้อมูล การนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการที่ต่างกัันดังรายละเอียดต่อไป

การเก็บข้อมูลรอบที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลกว้างๆจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้คำถามปลายเปิดทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น การเก็บข้อมูลในรอบนี้ต้องมีการจัดหาจดหมายนาที่ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเก็บข้อมูล ขอบคณที่ผู้เชี่ยวชาญยอมสละเวลาให้ข้อมูล ถ้าเป็นไปได้ควรส่งแบบสอบถามรอบแรกไปยังผู้เชี่ยวชาญที่ตอบรับจะเข้าร่วมในกระบวนการทันที เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้ให้ข้อมูลและเป็นการกระตุ้นความกระตือรือร้นในการให้ข้อมูลกับสมาชิกในกระบวนการเดลฟาย

การเก็บข้อมูลรอบที่ 2 หลังจากได้คำตอบจากรอบแรกแล้วต้องทำการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อนำไปให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ ที่ปรากฏในข้อความทุกประเด็น ในขั้นตอนนี้มีการจัดหาแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิดในรูปของมาตรฐานค่าสำหรับเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามรอบสองนี้เป็นข้อมูลจากความคิดของผู้ให้ข้อมูลในรอบแรกต้องไม่นำเสนอแนวคิดของตนเองเพื่อเติมเข้าไปในแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่สองจะได้รับการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลของกลุ่มแล้วจัดทาเป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลรอบที่สาม

การเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรอบที่สองมาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลในรอบที่สาม จุดมุ่งหมายของการเก็บข้อมูลในรอบนี้เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลซ้ำ ในรอบนี้ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับโดยมีข้อมูล 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มที่แสดงด้วยค่าสถิติ ส่วนที่สองเป็นคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของคำตอบแต่ละคน สำหรับการนำเสนอข้อมูลย้อนกลับส่วนแรกผู้เชี่ยวชาญทุกคนจะได้รับเหมือนกัน ส่วนข้อมูลส่วนที่สองผู้เชี่ยวชาญจะได้รับเฉพาะคำตอบของตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความคิดของตนเองใหม่ หลังจากที่ได้เห็นความคิดของกลุ่มจากข้อมูลส่วนที่หนึ่ง หากยังคงยืนยันหรือไม่เปลี่ยนคำตอบจากรอบที่สองก็สามารถให้เหตุผลประกอบได้ ข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาต้องทำการวิเคราะห์และตรวจสอบระดับความสอดคล้องหรือฉันทามติของกลุ่มว่าสามารถยุติกระบวนการเดลฟายได้ในรอบที่ 3 แต่หากยังไม่พบฉันทามติก็ควรดำเนินการต่อไปในรอบที่ 4 โดยวิธีการแบบเดียวกัน

3.5 สถิติที่ใช้ สถิติที่นำมาใช้ในการพิจารณาคำตอบจากแบบสอบถาม รอบที่ 2 คือ สถิติที่เกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Center Tendency) ได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงตำแหน่งของความคิดเนื่องจากมาตรการที่ใช้กับคำตอบมีเพียงเล็กน้อย ดังนั้นการใช้ค่าเฉลี่ยจึงไม่เหมาะสมซึ่งจะมีการใช้มัธยฐานมากกว่าในกรณีที่เป็นความคิดเห็นในเรื่องเวลาและปริมาณ สำหรับกรณีที่พยายามจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

สถานการณ์ในอนาคตมักใช้ฐานนิยมมากกว่า นอกจากสถิติเกี่ยวกับการจัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยแบบเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายยังใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อพิจารณาการกระจายของความคิดเห็น หากข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กว้าง คือมากกว่า 1.50 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่างกันมากข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็น ซึ่งอาจนำมาหาข้อสรุปของการวิจัย อย่างไรก็ตามควรพิจารณาข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์กว้าง บางกรณีอาจเป็นข้อความที่มีประโยชน์หรือเป็นการเตือนล่วงหน้าถึงประเด็นความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องผู้วิจัยจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ⁵⁷

3.6 ระดับฉันทามติที่เหมาะสม ระดับฉันทามติที่เหมาะสม จินฉนวนตร ปะโคทัง ได้นำเสนอไว้ ฉันทามติ คือ ระดับความสอดคล้องทางความคิดของผู้ให้ข้อมูล การศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลจะยังมีความหนักแน่น น่าเชื่อถือ หากสมาชิกในกลุ่มทุกคนหรือส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกัน การใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บข้อมูลก็เหมือนการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มเมื่อสิ้นสุดการประชุม ก็คาดหวังว่าจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับมติของกลุ่ม การประชุมกลุ่มทั่วไปเมื่อมีความไม่สอดคล้องกันทางความคิดก็มักจะมีการอภิปรายแล้วหาข้อสรุปโดยการโหวต แต่สำหรับการใช้เทคนิคเดลฟายนั้น เนื่องจากไม่มีการเผชิญหน้าและสมาชิกไม่มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกแต่ละคน การให้ข้อมูลย้อนกลับในลักษณะที่เป็นภาพรวมของกลุ่มโดยนำเสนอในรูปของคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน หรือฐานนิยม จึงเป็นความพยายามที่จะให้สมาชิกได้ทราบข้อมูลของเพื่อนสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลย้อนกลับแล้วสมาชิกแต่ละคนสามารถเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนเองใหม่ได้ ขั้นตอนนี้ก็เหมือนการประชุมกลุ่มทั่วไปเมื่อมีการอภิปรายอย่างหลากหลาย สมาชิกก็มีข้อมูลเพียงพอที่จะตัดสินใจว่าจะให้ข้อสรุปอย่างไร

การกำหนดระดับความสอดคล้องทางความคิดหรือการหาฉันทามติในเทคนิคเดลฟายสามารถกำหนดได้ด้วยค่าสถิติ 2 ประเภท ประเภทแรก กำหนดด้วยคำร้อยละเพื่อแสดงให้เห็นอัตราส่วนของผู้ที่มีความคิดเห็นและสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับใด และมีการแสดง แจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลว่ามีลักษณะของคำตอบกระจายในลักษณะใด ประเภทที่สอง เป็นการใช้สถิติที่วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม เพื่อบ่งบอกระดับความคิดเห็นของกลุ่มในลักษณะสรุปรวมและแสดงค่าสถิติการกระจาย เช่น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ เพื่อให้ทราบระดับความแตกต่างทางความคิดเห็นของสมาชิกว่ามีมากน้อยเพียงใดเกณฑ์ที่ใช้ในการระบุฉันทามติจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของค่าสถิติที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ

⁵⁷ จินฉนวนตร ปะโคทัง, “เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)” *บริหารการศึกษา* **ฉบับพิเศษ** 11, (ตุลาคม 2553 - มกราคม 2554): 12-13.

การตรวจสอบระดับฉันทามติมีเกณฑ์การพิจารณา 2 ส่วน คือ 1) กำหนดระดับความเห็นพ้องกันของเสียงส่วนใหญ่ เช่น กำหนดด้วยอัตราส่วนร้อยละหรือกำหนดด้วยสถิติที่ใช้วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง เช่น จากมาตรฐานประมาณค่า หากผู้เชี่ยวชาญต่างเห็นด้วยในข้อความนั้นว่ามีความสำคัญมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 ขึ้นไป ก็แสดงให้เห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่เห็นตรงกัน อย่างไรก็ตามก็ติดตามจำเป็นต้องพิจารณาระดับการกระจายของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วย โดยเฉพาะเมื่อใช้สถิติที่วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางเป็นเกณฑ์การพิจารณา 2) การกำหนดเกณฑ์การยุติกระบวนการเดลฟาย เมื่อสมาชิกไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดจากรอบที่แล้ว ในบางครั้งแม้จะพบว่าเสียงส่วนใหญ่เห็นตรงกัน แต่เป็นการได้ข้อสรุปที่มีการเปลี่ยนแปลงจากรอบที่แล้วสูงมากก็ควรดำเนินการเก็บข้อมูลต่ออีกรอบหนึ่ง หากยังมีการกระเพื่อมขึ้นลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงใหม่แต่ละรอบ แสดงว่าสมาชิกยังไม่นิ่งทางความคิด ก็ไม่ควรยุติกระบวนการเดลฟายรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์การตรวจสอบระดับฉันทามติของแต่ละวิธีมีดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 การตรวจสอบจากค่าร้อยละ

ข้อเสนอแนะว่าควรยุติการวิจัยการวิจัยในรอบต่อไปเมื่อระดับฉันทามติที่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่า ร้อยละ 15 เมื่อเปรียบเทียบกับรอบที่ผ่านมา

วิธีที่ 2 การตรวจสอบด้วยค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอข้อมูลย้อนกลับด้วยค่าสถิติที่ใช้การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ การตรวจสอบได้รับฉันทามติของข้อความผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์สามารถแบ่งเกณฑ์สำหรับตรวจสอบการได้รับฉันทามติของข้อความได้ 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. กลุ่มที่ 1 งานวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยมาตรฐานค่า 5 ระดับ เกณฑ์สำหรับตรวจสอบการได้รับฉันทามติแตกต่างกัน 4 ลักษณะ ดังปรากฏในตาราง การกำหนดระดับฉันทามติมีความคล้ายคลึงกันมาก ความแตกต่างอยู่ที่การกำหนดระดับความคิดเห็นที่มีต่อข้อความกรณีที่ 1 ไม่มีการกำหนดระดับความคิดเห็นต่อข้อความ แสดงว่าจะได้ค่ามัธยฐานเท่าใดก็ได้ แต่สำหรับกรณี 2-4 นั้น สมาชิกต้องมีความคิดเห็นในระดับปานกลางขึ้นไปจนถึงมากที่สุด สำหรับกรณีที่ 3-4 ตามลำดับจึงจะถือว่า มีระดับฉันทามติ แสดงว่าหากสมาชิกในกลุ่มเห็นด้วยน้อยกับข้อความนั้น ข้อความนั้นก็เลยจะไม่มีความสำคัญทันที

2. กลุ่มที่ 2 งานวิจัยที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบลิเคิร์ตสเกล 6 ระดับ ที่กำหนดระดับความคิดเห็นตั้งแต่ 1-6 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับตรวจสอบการได้รับฉันทามติของข้อความว่าถ้าข้อความใดมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 จะสรุปว่าข้อความนั้นได้รับฉันทามติ

วิธีที่ 3 การตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)

การตรวจสอบการได้รับฉันทามติด้วยค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) ที่คำนวณได้จากการนำค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาหารด้วยค่าเฉลี่ย การกำหนดขนาดของค่าสัมประสิทธิ์การกระจายและการแปลความหมายของค่าสถิติที่อ้างอิงไปสู่การได้รับฉันทามติมีดังนี้ 1) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่าศูนย์แต่ไม่เกิน 0.5 สรุปได้ว่าฉันทามติในระดับสูงสามารถยุติกระบวนการเดลฟายได้ 2) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่า 0.5 สรุปว่าได้รับฉันทามติในระดับต่ำควรดำเนินการในรอบต่อไป⁵⁸

เทคนิค EFR (Ethnographic Futures Research)

ผู้พัฒนาการวิจัยแบบ EFR คือ ศ.ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Taxtor) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยทางมานุษยวิทยาที่เรียกว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) การวิจัยอนาคตแบบ EFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะดึงเอาอนาคตภาพค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประชากรที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดไม่ชี้นำ (Non Directive, Open-Ended) โดยผู้วิจัยอาจมีหัวข้อหรือประเด็นที่เตรียมไว้เพื่อประกอบกันลึ้ม แต่ไม่มีลักษณะของการถามเพื่อชี้นำ หลักการสัมภาษณ์แบบ EFR นี้ ถือว่าผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์และมีอิสระในการให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ซึ่งมีลักษณะเด่นและแตกต่างจากวิธีอื่นๆ คือ จะมีการแบ่งสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ โดยอาจจะต้องแบ่งหัวข้อออกเป็นช่วง ๆ เช่นกันตามความเหมาะสมช่วงละประมาณ 10 นาที ผู้สัมภาษณ์จะทำการสรุปการสัมภาษณ์จากการบันทึกจดไว้หรือเทปบันทึกเสียงให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง และขอให้ผู้สัมภาษณ์ปรับปรุงและแก้ไขคำสัมภาษณ์ได้ กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า เทคนิคการสรุปแบบสะสม (Cumulative Summarization) โดยจะทำเช่นนี้จนจบการสัมภาษณ์เพื่อจะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นว่าข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือคือมีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของข้อมูลเพิ่มขึ้น โดยปกติการสัมภาษณ์แบบ EFR นี้ จะประกอบไปด้วยอนาคตภาพที่เป็นทางเลือก 3 ภาพและเรียงตามลำดับดังนี้ คือ โดยเริ่มจากการคาดการณ์ว่าจะเกิดในทางที่ดีหรือ Optimistic-realistic (O-R) การคาดการณ์ว่าจะเกิดในทางที่ไม่ดีหรือ Pessimistic -realistic (P-R) และที่เป็นไปได้มากที่สุดหรือ Most-Probable (M-P) ตามลำดับ เมื่อสัมภาษณ์ครบทั้ง 3 ภาพแล้วผู้สัมภาษณ์อาจสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์ฟังอีกครั้ง และขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์อีก หรืออาจนำผลการสัมภาษณ์ที่จดบันทึกไว้หรือบันทึกเทปไว้กลับไปเรียบเรียงใหม่แล้วส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียงแล้ว (Protocol) ไปให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อ่านและตรวจทานแก้ไขเป็น

⁵⁸ จินฉนวน วัตร ปะโคทัง, “เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)” *บริหารการศึกษา* ฉบับที่ 11, (ตุลาคม 2553 - มกราคม 2554): 14-18.

การส่วนตัวก็ได้ หลังจากนั้นจึงนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แล้วนำแนวโน้มมาเขียนเป็นอนาคตภาพซึ่งเป็นผลของการวิจัย อาจสรุปขั้นตอนหลักของการศึกษาวิจัย คือ 1) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 2) การสัมภาษณ์ (EFR รอบที่ 1) การสัมภาษณ์ในรูปแบบ EFR เป็นการสัมภาษณ์โดยมีลักษณะเฉพาะคือ 2.1) แบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ (Non Directive Open-Ended) 2.2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) 2.3) ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) 2.4) สัมภาษณ์อนาคตภาพ 3 แบบ โดยเริ่มจาก Optimistic-realistic (O-R) Pessimistic -Realistic (P-R) และ Most-Probable (M-P) ตามลำดับ 3) วิเคราะห์/สังเคราะห์และหาฉันทามติ และ 4) เขียนภาพอนาคต (Scenario Write-up)⁵⁹

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตอีกเทคนิคหนึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพของทั้งเทคนิค EFR และเดลฟาย ได้รับการค้นคิดและพัฒนาขึ้นโดย ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ในฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ. 1979 ซึ่ง EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนาขึ้นโดยการนำจุดเด่นที่เป็นส่วนดีของทั้ง EFR และเดลฟาย มาใช้ประกอบกัน ส่วนดีของทั้งสองเทคนิคช่วยแก้ไขวิธีการที่เป็นจุดอ่อนของแต่ละเทคนิคนั้น โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนและวิธีการของ EDFR คล้ายกับเทคนิคเดลฟาย จุดเด่นที่ทำให้ EDFR แตกต่างจากเดลฟาย คือ การใช้ EFR ในรอบแรกของเดลฟายและให้โอกาสผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากรอบแรกของ EDFR และตอบอีก 2-3 รอบ ตามที่ต้องการตามวิธีการของเดลฟาย ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ EDFR แตกต่างจาก EFR ใน EFR ระหว่างการสัมภาษณ์ นักชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographer) ในเวลาที่เหมาะสม สรุปผลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วขอให้ผู้สัมภาษณ์ตรวจแก้ข้อผิดพลาดหรือทำให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้นในคำตอบของตนใน EFR เท่านั้น แต่ยังสามารถรับคำตอบของกลุ่มโดยพิจารณาคำตอบของกลุ่ม กลับไปพิจารณาคำตอบของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับการร้องขอให้ตอบและประเมินค่าคำตอบที่รวบรวมไว้ในรอบแรกของ EDFR (การสัมภาษณ์ของ EFR) ซึ่งอาจจะไม่อยู่ในความคิดของตนเอง วิธีการนี้จะกระทำ 2-3 รอบ เพื่อจะทำให้เกิดความสอดคล้องต่อกันของกลุ่มสำหรับขั้นตอนการวิจัยตามเทคนิค EDFR จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้ทำการวิจัยนาเรื่อง The Future of

⁵⁹Textor, A handbook on Ethnographic Future Research, 3rd ed (Standford: Culural and Education Futures Research Project School of Education and Department of Anthropology, 1990), 139.

Thai Universities within the Next-20 Years โดยใช้เทคนิค EDFR ในการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนของการวิจัย 5 ขั้นตอน และจุมพล พูลภัทรชีวิน ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะสลับซับซ้อนมีความเป็นไปได้หลายรูปแบบ ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่จะมองหรืออนาคตได้อย่างชัดเจนถูกต้องจึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้น ๆ เป็นตัวอย่างในการศึกษาอนาคต ซึ่งถ้ามองในแง่ของสถิติก็มีความเชื่อว่าการคาดการณ์ของกลุ่มทรงคุณวุฒินั้น น่าจะเชื่อถือได้มากกว่าการคาดการณ์ของคนทั่วไป และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้น บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงที่เราปฏิเสธไม่ได้มักจะเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง ซึ่งอาจจะหมายถึงกลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มผู้มีอำนาจ ผู้ที่รู้เรื่องนี้ผู้ที่เป็นผู้ว่า ซึ่งนี่คือกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษา นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนก็มีความต้องการที่จะรู้ข้อมูลแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญซึ่งกันและกันเพื่อประกอบการตัดสินใจและเพื่อประกอบการวางแผนกำหนดนโยบาย สำหรับเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยอนาคตนั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการวิจัยทั่ว ๆ ไป เพราะต้องเน้นผู้เชี่ยวชาญดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีลักษณะเป็นแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) มากกว่าการสุ่ม (Random Sampling) และถ้าการศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงองค์การ หน่วยงาน หรือสังคมที่กำลังศึกษาอยู่ก็จะต้องมี Trick ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพอสมควร เช่น ต้องเลือกผู้บริหารในหน่วยงานนั้นๆ เป็นต้น โดยการเจาะจงเลือกเลยหรือจะใช้วิธีโยนลูก (Snowball Technique) ซึ่งมีระบบระเบียบมากขึ้นทำให้สามารถลดปัญหาเรื่องความลำเอียงไปได้ส่วนจะใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเท่าใดนั้นไม่มีเกณฑ์แน่นอนแต่ควรจะมีจำนวนมากเข้าไว้ย่อมดีกว่า การเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Preparing Subject) เป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะมีผลกระทบต่อผลการวิจัยตลอดเวลา เนื่องจากการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะ EDFR หรือ Delphi นั้นกินเวลามาก จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิดังนั้นจะต้องมีการติดต่อล่วงหน้าก่อนเสมอจะต้องอธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนและระเบียบวิธี เวลาที่จะใช้ในแต่ละรอบย้ำให้เห็นความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ให้ชัดเจนว่ามีจุดมุ่งหมายและประโยชน์อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นถ้าผู้ทรงคุณวุฒิให้ความร่วมมือกันในวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ให้เรียบร้อยชัดเจน การเตรียมตัวผู้ทรงคุณวุฒินี้ นอกจากจะเป็นเครื่องยืนยันว่าจะได้รับความร่วมมือแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้ใช้ความเชี่ยวชาญได้เต็มที่ มีเวลาคิดล่วงหน้าจะให้ข้อมูลกับเราในลักษณะใดบ้าง

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์แบบ EDFR

อาจจะยึดตามรูปแบบของ EFR คือ เริ่มสัมภาษณ์จาก Optimistic Realistic Scenario และตามด้วย Pessimistic Realistic Scenario แล้วก็ตามด้วย Most Probable Scenario ซึ่งมีข้อดีคือ ช่วยเตือนให้ผู้ทรงคุณวุฒินั้นคิดหลายแง่มุมจะต้องคิดถึง 3 ภาพ เป็นอย่างต่ำแล้วก็มองอย่างมีระเบียบแต่อาจจะมึนข้อเสียคือ ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิเลือกมองภาพใดภาพหนึ่งก่อนก็มักจะพูดได้เต็มที่ แต่พอรวมถึงภาพอื่นๆ อาจจะตอบว่าไม่มีแล้ว หหมดแล้ว ก็ได้จึงทำให้ได้ภาพไม่ครบทั้ง 3 ภาพที่ต้องการ สำหรับการสัมภาษณ์แบบ EDFR อาจจะสัมภาษณ์โดยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพูดถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็น ไม่ว่าจะเป็แนวโน้มที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ พูดรวมออกมาในคราวเดียวกัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีสิทธิที่จะเลือกเรื่องใดที่เห็นว่าเป็นไปได้อีกก่อนก็ได้ โดยใช้สติดีอย่างง่าย ๆ ในรอบที่ 2 และ 3 หรือในรอบต่อไปได้ นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์แบบ EDFR นี้ ยังเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถเพิ่มประเด็นแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คนแรกๆ ผนวกเข้าไปกับการสัมภาษณ์คนต่อไปได้เพราะจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตคือการศึกษาแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เนื่องจาก ในการสัมภาษณ์แบบ EDFR นี้ เราสามารถให้ผู้ทรงคุณวุฒิพูดถึงแนวโน้มใดที่เห็นว่าเป็นไปได้อีกก่อนก็ได้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ในระดับหนึ่งจึงต้องมีการตรวจสอบโดยใช้การสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) ในทุกขั้นตอนหรือจะใช้การตรวจสอบและยืนยันความคิดของตนเองอีกครั้งหนึ่งก็ได้

ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ของ EDFR มาสังเคราะห์และวิเคราะห์รายละเอียดและระมัดระวังแล้วนำข้อมูลที่สังเคราะห์และวิเคราะห์แล้วนี้เพื่อเขียนเป็นประเด็นหรือแนวโน้มในแบบสอบถามต่อไป

ขั้นที่ 4 พัฒนาแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจะต้องนำประเด็นหรือแนวโน้มที่สังเคราะห์แล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยควรจะใช้ภาษาที่สั้น กระชับ ชัดเจน พยายามคงความหมายเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คือ ถ้าผู้เชี่ยวชาญใช้ภาษาที่ชัดเจนดีแล้วก็ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าไม่ค่อยชัดเจนและเรารู้ว่าในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึงอะไร เราก็ต้องแก้ไขคำพูดนั้นให้ตรงประเด็นมากที่สุดและจะต้องเขียนแนวโน้มที่มีประเด็นแนวโน้มเดียวต่อ 1 ข้อ อย่าให้มีแนวโน้มย่อยๆ เล็กๆ ในแนวโน้มใหญ่ พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่คลุมเครือเช่น ดีขึ้น เลวลง เพิ่มขึ้น ควรใช้ภาษาที่แสดงความเป็นกลางมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ พยายามหลีกเลี่ยงภาษาที่สื่อถึงทัศนคติหรือความลำเอียงของผู้วิจัย

ขั้นที่ 5 ใช้วิธีการของเดลฟาย

ในขั้นนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์และขอให้อ่านและพิจารณาข้อความแนวโน้มต่างๆ เหล่านั้น โดยผู้เชี่ยวชาญจะถูกขอให้อ่านและพิจารณาและเลือกว่าถ้าข้อความ

แนวโน้มนั้นเกิดขึ้นจริงจะเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ และให้พิจารณาโอกาสที่ข้อความเหล่านั้นจะเป็นไปได้ภายในเวลาที่กำหนด

สำหรับจำนวนรอบที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลาและกำลังคนของการวิจัย โดยที่การหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดนั้นควรจะพิจารณาคำตอบที่ได้ในรอบต่างๆ ว่ามีความเป็นเอกภาพ (Homogeneity) แล้วหรือยังหรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ครอบคลุมเรื่องเราศึกษามากพอหรือไม่ ถ้ามีมากพออาจจะหยุดในรอบที่ 2 หรือรอบที่ 3 ก็ได้ เรื่องจำนวนรอบนี้มีนักวิจัยศึกษาไว้โดยพบว่าการทำงานรอบ 3 รอบ เป็นจำนวนรอบที่พอดี นั่นคือ ความคลาดเคลื่อนจะมีไม่มากตั้งแต่รอบที่ 3 ขึ้นไป ความแตกต่างของผลที่ได้ไม่มีนัยสำคัญ

สรุปรูปแบบการใช้เทคนิค EDFR

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้นจะพบว่า เทคนิค EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่มีความยืดหยุ่นสูง นักวิจัยสามารถเลือกใช้เทคนิคในรูปแบบต่างๆ หรือปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาวิจัยได้ หากว่าผลของการนำไปใช้นั้นตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการวิจัย สดใส ชะงัดได้ ทำการสรุปรูปแบบการใช้เทคนิค EDFR ที่ถูกต้องเป็นไปตามข้อตกลงของการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ มีความถูกต้องตามปรัชญาพื้นฐานของการวิจัยอนาคตและถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนการเก็บข้อมูลของเทคนิค EDFR สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบการใช้เทคนิค EDFR

เทคนิค EDFR	รูปแบบที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้
1. การกำหนดช่วงเวลาในการวิจัย	กำหนดอยู่ในช่วงมากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี (Short Range Forecasting)
2. การเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ตรงกับจุดเน้นของการวิจัยโดยความมีผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ใน 3 กลุ่มต่อไปนี้ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น
3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมโดยกำหนดจำนวน 21 คน (Macmillan) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวดังนี้
4. การสัมภาษณ์แบบ EDFR	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นแบบเปิดและไม่ชี้นำ(Non-directive, Open-ended) 2. เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้ากำหนดอยู่ในช่วงมากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี (Short Range Forecasting) 3. ใช้เทคนิคการสรุปสะสม(Cumulative Summarization) 4. สัมภาษณ์แบบอนาคตภาพ อนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (Most-probable Scenario)
5. จำนวนรอบที่ใช้เก็บข้อมูล	จำนวนตั้งแต่ 2 รอบขึ้นไป โดย EDFR รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและรอบที่ 2 – รอบที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
6. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	<ol style="list-style-type: none"> 1. EDFR รอบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์/สังเคราะห์ เพื่อสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ 2. EDFR รอบที่ 2 เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดังกล่าวกับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นค่าสถิติพื้นฐานบันทึกตกลงในแบบสอบถามเดิมแล้วส่งแบบสอบถามนั้นกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตอบอีกครั้ง 3. EDFR รอบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถามฉบับเดิมที่มีค่าสถิติพื้นฐานอยู่ เพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบ

ตารางที่ 2 รูปแบบการใช้เทคนิค (ต่อ)

เทคนิค EDFR	รูปแบบที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้
7. ค่าสถิติที่ใช้	นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ สรุป และรายงานผล
7.1 ค่าสถิติที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาข้อกระทงแนวโน้มเป็นไปได้	ค่ามัธยฐาน (Md.) มีค่า 3.5 ขึ้นไป ค่ามัธยฐาน (Md.) มีค่า 3.5 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าไม่เกิน 1.5
7.2 ค่าสถิติที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ	และ/หรือค่าฐานนิยมลบด้วยค่ามัธยฐาน (Mo.-Md.) มีค่าไม่เกิน 1.0 ร้อยละ 80 ของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นแนวโน้มน่าพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์แนวโน้มน่าพึงประสงค์
7.3 ค่าสถิติที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแนวโน้มน่าพึงประสงค์/ไม่พึงประสงค์	ค่ามัธยฐาน (Md.) มีค่า 3.5 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าไม่เกิน 1.5
7.4 ค่าสถิติของกระทงแนวโน้มน่าและความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการรายงานผล	ค่าฐานนิยมลบด้วยค่ามัธยฐาน (Mo.-Md.) มีค่าไม่เกิน 1.0
8. รูปแบบการรายงานผล	รายงานตามอนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด

ที่มา : จุมพล พูลภัทรชีวิน, เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 57-84.

1. กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิขั้นต้นนั้นว่าสำคัญและจำเป็นมากเราเชื่อว่าได้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญจริงๆ ทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิก็ยิ่งมีความจำเป็น เพราะผู้ทรงคุณวุฒิอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้ หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมายต่างๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัยถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงขอความร่วมมือถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็จำเป็นต้องไปหาผู้ทรงคุณวุฒิท่านต่อไป ถ้าได้รับความร่วมมือก็ขอนักวันและเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เตรียมตัว เตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่นำเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้าย EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดตามรูปแบบ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic Realistic (O-R) Pessimistic Realistic (P-R) และ Most Realistic (M-R) ตามลำดับ หรืออาจจะเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปในทางดีหรือร้าย เพราะในการทำ EDFR รอบที่สองและสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจจะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพอย่างเป็นระบบได้

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

4. สร้างเครื่องมือ

5. ทำเดลฟาย (EDFR รอบที่ 2, 3 ...)

6. เขียนอนาคตภาพ

ข้อเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ Delphi มีรายละเอียด ดังนี้

1. EDFR กับ Delphi ตรงที่ในรอบแรกของการทำวิจัยนั้น EDFR ใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และทุกแนวโน้มจะนำไปศึกษาต่อในรอบที่สองและสาม การทำเช่นนี้เป็นการเคารพความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างแท้จริง

2. การวิจัยแบบเดลฟายตามรูปแบบเดิมนั้นมักจะเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดูถูก (Underestimate) ความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิ เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรจะได้จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยการกำหนดกรอบความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิโดยผู้วิจัย ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้วิจัยสนใจจะศึกษาแนวโน้มของการศึกษาไทยใน 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมแนวโน้มเฉพาะที่ผู้วิจัยคิดว่าสอดคล้องและสำคัญ การทำเช่นนี้ผู้วิจัยอาจจะละเลยแนวโน้มหรือประเด็นที่สำคัญอื่นๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่รู้ไปอย่างน่าเสียดาย ถึงแม้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิก็อาจไม่ตอบเพราะขี้เกียจเขียนหรือเพราะถูกชักนำให้คิดเพราะเรื่องที่ถูกถามในแบบสอบถาม ทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไปได้ แต่ถ้าหากมีการสัมภาษณ์ในรอบแรกผู้วิจัยก็ได้แนวโน้มและประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุดซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตได้ดีกว่า และยิ่งไปกว่านั้นแนวโน้มทุกแนวโน้มยังได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิอีก ใน EDFR รอบที่ 2, 3, วิธี EDFR จึงน่าจะเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มอย่างครอบคลุมเป็นระบบและน่าเชื่อถือมากกว่าเดลฟาย

ข้อเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ EFR มีรายละเอียด ดังนี้

1. EDFR ต่างจาก EFR ที่ระเบียบวิธีวิจัย กล่าวคือ EFR ใช้การสัมภาษณ์รอบเดียว ส่วน EDFR ใช้การสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเดลฟายในรอบที่ 2, 3, วิธีการของ EDFR จึงมีระบบของการได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มากกว่า

2. ผลสรุปของการวิจัยแบบ EDFR โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้คือ การขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่มีฉันทามติและโดยระเบียบวิธีอาจทำให้แนวโน้มที่สำคัญหลุดไป เพราะเป็นไปได้ว่ามีผู้ทรงคุณวุฒิที่พูดถึงแนวโน้มเหล่านี้ ผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่น ตลอดจนผู้วิจัยก็อาจลืมนึกไม่ถึงหรือไม่รู้จึงไม่ได้พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น แนวโน้มเหล่านั้นจึงหลุดออกไปจากผลการวิจัยเพราะไม่มีฉันทามติ ส่วนการวิจัยแบบ EDFR จะมีแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบแรกป้อนกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนพิจารณาอีก ในการทำเดลฟายทำให้ทุกแนวโน้มได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบเท่าเทียมกัน ผลสรุปที่ได้จากการทาวิจัยแบบ EDFR จึงเป็นระบบและได้แนวคิดครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากกว่า EFR ข้อเปรียบเทียบระหว่าง EDFR EFR และ Delphi รายละเอียด ดังตารางที่ 3⁶⁰

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระหว่าง EDFR EFR และ Delphi

ข้อความ	EDFR	EFR	Delphi
1. ระเบียบวิธีวิจัย	สัมภาษณ์รอบแรกแบบ EFR แล้วตามด้วย Delphi รอบที่ 2,3 ทำให้ได้ข้อมูล น่าเชื่อถือมากขึ้น	สัมภาษณ์รอบเดียวโดยไม่มีโครงสร้างการสัมภาษณ์ ไม่มีการขึ้น่า เป็นแบบเปิดอย่างอิสระ ผู้วิจัยมีหัวข้อ ประกอบเพื่อกันลี้ม มีการแบ่งช่วงสัมภาษณ์ ออกเป็นช่วง ๆ อาจแบ่งตามหัวข้อหรือตามเวลา	สัมภาษณ์หรือสอบถาม โดยมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเติม ข้อมูลรอบแรกเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ แม้จะเป็นคำถามแบบเปิด หรือสัมภาษณ์แบบเปิด เรื่องอื่นผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือ

⁶⁰ จุมพล พูลภัทรชีวิน, เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 97-100.

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระหว่าง EDFR EFR และ Delphi (ต่อ)

ข้อความ	EDFR	EFR	Delphi
2. ผลสรุปการวิจัย	ได้แนวโน้มอย่างเป็นระบบและเป็นฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ	โดยผู้วิจัยทำการสรุปการสัมภาษณ์จากบันทึกที่จดไว้และขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขคำสัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์รอบเดียวจึงขาดระบบที่น่าเชื่อถือเพราะข้อสรุปอาจไม่ใช่ฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ	ตอบแบบสอบถามอาจไม่ตอบเพราะถูกชักนำให้คิดเฉพาะเรื่องที่ถามแม้จะมีการยืนยันคำตอบรอบที่ 2,3 ก็อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญถูกจำกัดความคิดเห็นอาจสรุปได้ไม่ครอบคลุมเพราะการมีโครงสร้างตั้งแต่แรกจึงสรุปฉันทามติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากตารางสรุปได้ว่าการใช้เทคนิค EDFR เป็นการรวมระหว่างเทคนิค EFR และเทคนิคเดลฟายเข้าด้วยกันโดยรอบแรกสัมภาษณ์แบบ EFR และรอบ 2, 3 ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จึงพบว่า เทคนิค EDFR เป็นเทคนิคที่ออกแบบเพื่อแก้ไขจุดด้อยของเทคนิค EFR และเทคนิคเดลฟาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เทคนิค EDFR เพื่อการวิจัย “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน” ในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สวาสฎิพร แสนคำ ได้ทำวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน ด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาปฐมวัยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และสร้างเครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 2 ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียนจากความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 21 คน รอบแรกเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยเครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง คาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน และรอบที่ 2 เป็นการสอบถามความเห็นด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เพื่อหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์เป็นรายด้านและรายข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์การทนายความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน เพื่อพิจารณาเลือกแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไป และระยะที่ 3 การนำเสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน โดยการประชุมประชาพิจารณ์ ผลการวิจัยพบว่าอนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และระดับมาก จำนวน 12 ด้าน ซึ่งมีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านปรัชญา/วิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ด้านจุดหมาย การจัดการศึกษาปฐมวัย 5) ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 6) ด้านการวัด ประสพการณ์ 7) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 9) ด้านบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่วนที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการประเมินพัฒนาการ 2) ด้านบทบาทครูผู้สอน และ 3) ด้านคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน⁶¹

⁶¹ สวาสฎิพร แสนคำ, “อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน”. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557), 258-262.

กรณีการ กลิ่นหวาน ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิค EDR จากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 18 คน เพื่อให้ได้ รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าที่มีความสอดคล้องกับบริบททาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศ หลังจากนั้นจึงนำรูปแบบดังกล่าวมาวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันกับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ จำนวน 311 คน ใช้การวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Content Validity) กับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า องค์ประกอบด้านการวางแผน ประกอบด้วย พันธกิจ เป้าหมาย และแผนงาน องค์ประกอบด้านการ จัดองค์การ ประกอบด้วย การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การบังคับบัญชา และการ ประสานงาน องค์ประกอบด้านการนำ ประกอบด้วย การนิเทศ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การ จัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย การติดต่อสื่อสาร และการจูงใจ องค์ประกอบด้านการ ควบคุม ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และการ ปรับปรุงแก้ไข และพบว่าแต่ละองค์ประกอบควรให้ความสำคัญ ดังนี้ 1) การวางแผน ควรให้ ความสำคัญกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การให้ ความรู้ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การจัดองค์การ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่ เรียบง่าย มีความยืดหยุ่นและการทำงานเป็นทีม 3) การนำ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู พัฒนาผู้บริหาร พัฒนานวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย และการสร้างแรงจูงใจ และ 4) การควบคุม ควรให้ ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษา⁶²

อรุณี สารทิพย์ ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน เอกชน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานการจัดการศึกษาปฐมวัยใน โรงเรียนเอกชน 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน เอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารงานการ จัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานการจัดการศึกษาปฐมวัยใน โรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริม

⁶² กรณีการ กลิ่นหวาน, “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยใน ทศวรรษหน้า” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), 118-133.

สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล และ6) การสะท้อนผล รายงานผล การดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตาม แผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล และ6) การสะท้อนผล รายงานผล การดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้⁶³

คณิง สายแก้ว ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารการศึกษาปฐมวัยในจังหวัด สุรินทร์ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ของการ บริหารโดยรวมมีดังนี้คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงาน งบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป แต่ละตัวชี้วัด สรุปได้ ดังนี้

1. ตัวชี้วัดด้านการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้

เป้าหมายด้านการเรียนการสอน พัฒนาการจัดเตรียมความพร้อมให้แก่ปฐมวัยมี พัฒนาการโดยองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจนพัฒนาส่งเสริมทักษะการคิด ให้เด็กปฏิบัติและเรียนรู้วัฒนธรรมไทย ด้านหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานเดียวกัน แต่มีความหลากหลายเน้น ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น มีกรรมการบริหาร หลักสูตร มีการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ ๆ เน้นให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีทักษะในการจัดประสบการณ์เป็นอย่างดีและสามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป้าหมายด้านการประเมินผลการเรียน พัฒนาให้สถานศึกษามีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียน การสอนและเลือกใช้เครื่องมือการประเมินผลตามศักยภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วยวิธีการที่หลากหลายและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องของ เด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เป้าหมายด้านบริหารสื่อ อุปกรณ์และแหล่ง เรียนรู้ พัฒนาให้สถานศึกษามีการผลิตสื่อ นวัตกรรม และจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ระดับปฐมวัยโดยความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ และสื่อที่ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายด้านการบริหารงานวิจัยและพัฒนางานวิชาการ พัฒนาและ สนับสนุน ให้ครูปฐมวัยสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน ปัญหาผู้เรียนและร่วมกันแสวงหาวิธีแก้ปัญหา ตลอดจนสนับสนุน งบประมาณสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดให้มีเวทีเพื่อแสดงผลงานของครู เป้าหมายด้านการ

⁶³อรุณี สาธรพิทักษ์, “รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์, 2557), 13.5-240.

บริหารงานประกันคุณภาพสถานศึกษา พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานการประกันคุณภาพโดยมีการจัดทำรายงานเสนอต่อสาธารณชนประจำปีมีการประเมินภายนอกจาก สมศ. บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและมีการตรวจสอบติดตามการดำเนินงานโดยใช้วงจร PDCA เป้าหมายด้านการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาโดยสถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบและดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่มีพี่เลี้ยงเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. ตัวชี้วัดด้านการบริหารงานบุคคล มีดังนี้ 1) พัฒนาให้มีการวางแผนอัตรากำลังครูปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย 2) พัฒนาบุคลากรโดยการกำหนดนโยบายให้ครูปฐมวัยได้สอนตรงตามวุฒิที่สำเร็จการศึกษา 3) พัฒนาและสรรหาครูปฐมวัยและบุคลากรโดยมีระบบการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีเจตคติตรงกับสายงาน สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษามูลนิธิโดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของครู มีการจัดกองทุนเพื่อพัฒนา เสริมสร้างจิตสำนึก และสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากร มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 5) พัฒนาโครงสร้างการบริหารและการดำรงรักษาบุคลากรโดยส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจ มีการจัดสวัสดิการ งบประมาณการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงาน ให้ครูมีโอกาส มีส่วนร่วมในการบริหาร มีกองทุนช่วยเหลือพัฒนาครู

3. ตัวชี้วัดด้านการบริหารงานงบประมาณ มีดังนี้ 1) พัฒนาการวิเคราะห์และการจัดสรรงบประมาณโดยส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบาย การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยตามโครงสร้าง มุ่งเน้นผลงานและตรวจสอบการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ 2) พัฒนาระบบการบริหารและการเบิกจ่ายงบประมาณโดยสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารการเงิน บัญชีที่เป็นระบบตามแผน มีคณะกรรมการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนงบประมาณตลอดจนการประชาสัมพันธ์การใช้จ่าย 3) พัฒนาระบบติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณโดยส่งเสริมให้สถานศึกษานำระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการโดยยึดระเบียบและการประหยัด

4. ตัวชี้วัดด้านการบริหารงานทั่วไป มีดังนี้ 1) พัฒนาโครงสร้างและภารกิจกรดำเนินงานของสถานศึกษาโดยมีการวิเคราะห์โครงสร้าง มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ระเบียบการปฏิบัติงานมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชน 2) พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโดยสถานศึกษาจัดทิวทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกสถานศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและหน่วยการเรียนรู้ 3) พัฒนา

ด้านประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อประสานความร่วมมือ เผยแพร่ข้อมูล นำเสนอผลงานการจัดการศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา 4) พัฒนางานด้านการบริหารงานธุรการโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการงานธุรการ มีระบบจัดเก็บที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัว 5) พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาปฐมวัยในการใช้เป็นฐานข้อมูลที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน สอดคล้องสัมพันธ์กับฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษาสะดวกในการนำมาใช้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้⁶⁴

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข ได้ศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัย วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตที่เป็นไปได้ในการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นภายในทศวรรษหน้า (ปี พ.ศ. 2558) ด้วยการวิจัยอนาคตแบบ EDFR สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนการวิจัย และแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากการบริจาคขององค์กรภายนอกอื่นๆ เพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ด้านบุคลากร มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรเร่งสร้าง “นักวิจัยมืออาชีพ” ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัย มีประวัติการทำวิจัยที่ดี ทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ผลิตผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานวิจัยมีผู้ยอมรับ ทำงานวิจัยเสร็จตามกำหนดเวลา
3. ด้านการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรปรับฐานการผลิตบัณฑิตไปสู่การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเร่งรัดทานโยบายและแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของแต่ละคณะที่มีธรรมชาติและการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ปรับโครงสร้างการจัดหลักสูตร
4. ด้านการบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรมีผู้นำ (Leader) ซึ่งหมายถึงอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย คณบดีทั้งหมดที่ประสงค์จะปรับปรุงทิศทางให้เป็นงานวิจัยมากขึ้น ควรมีประสบการณ์การเป็นนักวิจัยระดับหนึ่ง กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจนในการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย กำหนดนโยบาย ทิศทางและแผนการวิจัยต้องมีความต่อเนื่องของนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของผู้บริหารทุกระดับ⁶⁵

⁶⁴ คณิง สายแก้ว, “ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549), 289-317.

⁶⁵ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549), 189-192.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้รายงานประเมินผลการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) ในปี พ.ศ.2550 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลทั่วไป จำแนกตามภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ทั้งหมด จำนวน 74 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านคุณภาพเด็กจากการประเมินคุณภาพของเด็กปฐมวัยตามลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก ตามมาตรฐานชาติ และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ในพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า เด็ก อายุ 3-5 ปี ทุกภาคมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก 2) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดหลักสูตร พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีเป้าหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และภารกิจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งมีความสอดคล้องกับจุดหมาย สาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุได้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเด็ก รวมทั้งตอบสนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก รวมไปถึงสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป็นไปในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางโรงเรียนน้อย เป็นการเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่จำเป็นเท่านั้น เช่น การประชุมประจำปี /ภาคการศึกษา เพื่อชี้แจงการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความร่วมมือเป็นประจำ คือ การให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายขณะอยู่ที่บ้าน บางครั้งผู้ปกครองก็มีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน เป็นต้น⁶⁶

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สรุปรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552 โดยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการติดตามความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในระหว่างปี 2551 - 2552 เพื่อให้ทราบสถานภาพการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งปัญหาและประเด็นที่ควรเร่งรัดดำเนินงาน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมการวางแผน การดำเนินงานในแต่ละประเด็น ผลการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยสรุปการรายงาน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้เด็กอายุ 3-5 ปี เน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อให้มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง

⁶⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , รายงานประเมินการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) (กรุงเทพฯ: เพลินสตูดิโอ, 2551), 7-9.

นอกจากนี้ยังมีการอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้เรื่องการออกแบบกิจกรรม การใช้สื่อการเรียนการสอน การเสริมสร้างความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และทักษะในการเสริมสร้างเด็กให้เก่ง ดี มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของ สมศ. ที่พบว่า สถานศึกษาปฐมวัยมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่วนการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับดีมากร้อยละ 19.56 และระดับดีร้อยละ 62.85 ส่วนผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พบว่า พัฒนาการเด็กด้านสังคมจะมีพัฒนาการที่สูงสุด รองลงมาได้แก่ พัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ ส่วนด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสติปัญญามีพัฒนาการอยู่ในระดับดีน้อยที่สุด คือประมาณร้อยละ 50 ส่วนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยจากการประเมินภายนอกรอบแรกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหา โดยเฉพาะด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ซึ่งมีผลการประเมินในระดับดีและดีมากน้อยที่สุด⁶⁷

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 109-110) ได้ดำเนินการประเมินพัฒนาการ นักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551 สรุปผลการประเมินพัฒนาการในระดับประเทศ พบว่า พัฒนาการในภาพรวม นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยมีพัฒนาการด้านสังคมสูงสุด ร้อยละ 98 รองลงมา คือ พัฒนาการ ด้านอารมณ์-จิตใจ ร้อยละ 93.86 พัฒนาการด้านร่างกาย ร้อยละ 71.61 และพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำสุด ร้อยละ 59.17 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า 1) พัฒนาการด้านร่างกาย ในภาพรวมนักเรียนในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ และเครือข่าย โรงเรียนทั่วไปของ สพฐ. และโรงเรียนในสังกัด สข. นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในระดับดีทุกๆ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขนิสัย ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ สุขภาพอนามัยและการเจริญเติบโตตามลำดับ 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีทุกด้าน ได้แก่ ด้านการชื่นชมและการแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และออกกกำลังกายสูงสุด รองลงมา คือ มีวินัยและความรับผิดชอบ ในตนเองและร่าเริงสดชื่น แจ่มใส อารมณ์ดี ส่วนด้านที่ต่ำสุด คือ มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก 3) พัฒนาการด้านสังคม ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันสูงสุด รองลงมา คือ ปฏิบัติตนในการดูแลสิ่งแวดล้อมและรักธรรมชาติและปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยตามลำดับ ส่วนด้านที่ต่ำสุดคือ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

⁶⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้อะดับปฐมวัย ปี 2551-2552 (กรุงเทพฯ: เพลินสตูดิโอ, 2552), 3-6.

อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4) พัฒนาการด้านสติปัญญาในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านใช้ภาษาสื่อสารเหมาะสมกับวัยสูงสุด รองลงมา คือ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาเหมาะสมกับวัย ส่วนด้านที่ต่ำสุด คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีทุกมาตรฐาน โดยมาตรฐานที่ 6 ช่วยเหลือตนเอง ได้เหมาะสมกับวัยสูงสุด รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 5 ซินชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย และมาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย ส่วนมาตรฐานที่ต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รายงานผลการประเมินโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ปีการศึกษา 2552 พบว่า ในภาพรวมโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ส่วนใหญ่มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 69.53 ส่วนโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่ายอยู่ในระดับ ดีมาก ร้อยละ 54.32 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบที่ 1-5 พบว่า โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบส่วนใหญ่มีผล การประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้มีค่า ร้อยละสูงสุด คือ 82.14 รองลงมา คือ ด้านการให้บริการ ร้อยละ 80.92 และด้าน การใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ 70.42 ตามลำดับ ส่วนด้านการพัฒนาเด็กทุกด้าน อย่างสมดุลตาม ศักยภาพมีค่าร้อยละต่ำสุด คือ 65.74 ส่วนโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่ายส่วนใหญ่ พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกองค์ประกอบเช่นเดียวกับโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โดยองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีค่าร้อยละสูงสุด คือ 73.64 รองลงมา คือ ด้านการให้บริการ ร้อยละ 68.64 และด้านการใช้และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ 57.39 ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารจัดการมีค่าร้อยละต่ำสุด คือ 54.32⁶⁸

พิณสุตา สิริธรรังศรี รายงานการวิจัยเรื่อง ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี และมีข้อเสนอเพื่อการพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคตให้เข้มแข็งอีก 10-20 ปี ข้างหน้าเป็นฐานพัฒนาคน ไทยและพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนในที่สุด ด้านภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ การจัดการ

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รายงานผลการประเมินโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ปีการศึกษา 2552 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553), 84-85.

ศึกษาหลักสูตรกระบวนกรจัดการเรียนการสอน การศึกษาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ คือเป็นคนไทยที่มีความรับผิดชอบมีคุณภาพ รู้จริง รู้ลึก รู้กว้าง รู้ภาษา รู้เทคโนโลยี รู้รักษาสุขภาพและมีคุณธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้และทักษะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จีน และภาษาเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นช่องทางแสวงหาและพัฒนาความรู้และอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการทำงาน การจัดการตนเอง และการจัดการความรู้ ทักษะชีวิต มีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย อดทนและมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว เอื้ออาทร และเกื้อกูลกันและกัน ดำรงตนตามครรลองของศาสนา รู้จักแสวงหาความรู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการจัดการตนเอง และปรับตัวในการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การบริหารจัดการ และการสนับสนุนส่งเสริม โดยเน้นความสำคัญของเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน เยาวชน สตรี ผู้สูงวัย/คนชรา และกลุ่มคนด้อยโอกาส ดังนี้

กระบวนกรจัดการศึกษา เป็นกระบวนกรที่มุ่งพัฒนาสมองและสติปัญญาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท หลักสูตร เป็นหลักสูตรที่มีสาระเกี่ยวกับการเสริมสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีวุฒิภาวะตามช่วงวัย การเสริมสมองควรมีสาระทั้งด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม สังคม ศิลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขภาพและพลานามัย รวมทั้งเป็นหลักสูตรที่บูรณาการเรื่องของห้องเรียนกับวิถีชีวิตนอกห้องเรียนเข้าด้วยกันทั้งโลกสถานศึกษาและโลกชีวิตจริงเป็นเรื่องเดียวกัน กระบวนกรจัดการเรียนการสอนในอนาคต มุ่งการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานของการเรียนรู้ เป็นฐานของการคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริงในทุกระดับทุกประเภทเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และตอบสนองสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบในทำนองเดียวกัน กระบวนกรเรียนการสอนควรเป็นกระบวนกรที่ปลูกเร้าและเสริมสมองสติปัญญาของผู้เรียนตามช่วงวัยที่ฝึกทั้งการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผลด้วยกระบวนกรทางวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับความสุขทั้งผู้เรียนและผู้สอน การประเมินผลการเรียน ควรเป็นกระบวนกรที่วัดทั้งความรู้ ความสามารถ ความจำ ทักษะ การคิด วิเคราะห์ที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ดังนั้นวิธีการประเมินให้ผ่านไม่มีตกซ้ำชั้นและไร้คุณภาพ ควรต้องมีการทบทวน และไม่ควรมีกฎเกณฑ์การวัดผลที่ตายตัวในการวัดและประเมินผลผู้เรียน การศึกษาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศและสร้างความสามารถในการแข่งขันจะต้องมุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ควบคู่กับปรัชญา คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เกิดความลึกซึ้งในวิธีการคิด จิตวิญญาณ และความเป็นมนุษย์อย่างรู้เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงใน

โลกไร้พรมแดนที่ไร้ขีดจำกัด การศึกษาเป็นกลไกสร้างความรู้เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการจัดการศึกษา ทั้งมวลต้องไม่ลืมนิยามพื้นฐานรากเหง้าของความเป็นไทย เช่น เอกลักษณ์ ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทร และการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข การศึกษาจะต้องเป็นตัวนำปลูกฝังและถ่ายทอดสู่ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท การศึกษาต้องปลูกฝังแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั่วทั้งสังคม การศึกษาต้องเป็นตัวช่วยปกป้องอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เตรียมความพร้อมของสมองและสติปัญญาของคนไทยในอนาคตที่ต้องให้ความสำคัญตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา ดังนั้นรัฐบาลจะต้องลงทุนเสริมสมองของทั้งมารดาและบุตรที่จะเกิดมา การส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ตั้งแต่เริ่มต้น รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่โปร่ง เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเติบโตเป็นผู้ใหญ่คุณภาพของประเทศอย่างมีค้ำ โดยองค์กระบวนนโยบายและระดับปฏิบัติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานสถานศึกษาควรต้องเร่งพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมรองรับการพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยอย่างเร่งด่วนรวมทั้งครูและผู้ดูแลเด็กควรเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนรู้และกระบวนการอบรมอย่างเชี่ยวชาญ มิใช่เอาใครมาเป็นครูผู้ดูแลเด็กดังเช่นปัจจุบัน⁶⁹

ชวนคิด มะเสนาะ ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง พบว่า สถานศึกษาปฐมวัยต้องการการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ ด้านวิสัยทัศน์ เตรียมความพร้อมของเด็กด้วยการพัฒนาสมองอย่างเหมาะสม ส่วนวิสัยทัศน์ ต้องการเด็กได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนที่ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภายใต้การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล
2. ด้านจุดหมาย ต้องการให้เด็กมีความพร้อมอย่างมีคุณภาพทุกด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา
3. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน จัดตามสาระหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้องค์ความรู้ด้านสมองเป็นฐานมาบูรณาการจัดในรูปแบบกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาบูรณาการจัดการเรียนรู้ การประเมิน

⁶⁹ พินสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยเรื่องภาพการศึกษาไทยในอนาคต, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2553), 125-153.

พัฒนาการเน้นการประเมินตามสภาพจริงด้วยการสังเกต สอบถามและการจัดบันทึก การเก็บสะสมผลงานในแฟ้มผลงาน

4. ด้านการจัดประสบการณ์ จัดในรูปแบบ 6 กิจกรรมโดยบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้องค์ความรู้ด้านสมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาสองส่วนต่างๆ ดังนี้

4.1 การเคลื่อนไหวและจังหวะ การบริหารสมอง เคลื่อนไหวอิสระ เคลื่อนไหวประกอบเพลง ดนตรี

4.2 ด้านอารมณ์ จิตใจ ใช้กิจกรรมโยคะ คำพูดเชิงบวก ไม่เครียด มีความสุข

4.3 ด้านจินตนาการสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนออกผ่านผลงานผลงานศิลปะ สร้างสรรค์และจินตนาการด้วยกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย

4.4 ด้านภาษา การแสดงออกทางภาษาหลายรูปแบบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนไปด้วยกัน

4.5 ด้านการคิด การพัฒนาการคิด ด้วยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ด้วยการสังเกต การหาเหตุผล การแก้ปัญหา และการเผชิญสถานการณ์

5. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และนอกโรงเรียนที่ศึกษาได้ทั้งนอกบริบทในเมืองและชนบท ทุกพื้นที่สามารถออกแบบเล่นเพื่อพัฒนาสมองได้

6. ด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิต เน้นบรรยากาศให้อยู่สะดวกสบายเหมือนบ้าน

7. ด้านการประเมินพัฒนาการ เน้นการประเมินตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบจากกิจกรรมประจำวัน ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และตามจุดหมายของหลักสูตร

8. ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน กระจายอำนาจสู่การปฏิบัติ ครูมีประสบการณ์ในการสอนและสอนได้ตรงจุด ใช้ทุกพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้⁷⁰

ธนากร เชื้อจรรย์ญ ได้ศึกษาและเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563) โดยใช้การวิจัยอนาคต แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ พบว่าอนาคตที่เป็นไปได้ด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 11 ด้าน คือ 1) ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถ

⁷⁰ชวนคิด มะเสนะ, “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2554), 201-208.

พิเศษ 2) ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จะมีการจัดทาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก 3) ด้านระบบการบริหารและการจัดการศึกษา จะมีการยกฐานะกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสำนักงานการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ 4) ด้านครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจะมีการวางแผนพัฒนาครูบุคลากรทาง การศึกษา 5) ด้านหลักสูตรจะมีการจัดทำหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา มีการจัดสรร งบประมาณเพื่อจัดทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 6) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้จะมีการจัดการ เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติวิชาและภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจะมีการจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติมจากที่รัฐบาลจัดสรร และเปิดโอกาสให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอ งบประมาณ 8) ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะมีศูนย์เทคโนโลยีการผลิต การวิจัย และพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา 9) การส่งเสริมด้านกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กและ เยาวชน จะมีการจัดตั้งศูนย์นันทนาการและลานกีฬาเพื่อบริการนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 10) การส่งเสริมอาชีพ จะมีการจัดทำหลักสูตรฝึกวิชาชีพระยะสั้นให้บริการแก่นักเรียนและประชาชน ทั่วไป 11) ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะมีการจัดสรร งบประมาณอุดหนุนเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนจัดศูนย์การเรียนรู้ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น⁷¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รายงานการติดตามผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษาปฐมวัย ประจำปีงบประมาณ 2553 พบว่า

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยด้านบุคลากร ครูปฐมวัยส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี และ จบการศึกษาศึกษาปฐมวัยร้อยละ 40.64
2. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมากที่สุด ได้แก่ สื่อ อุปกรณ์ หนังสือ ร้อยละ 19.90
3. การดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมี คุณภาพ มากที่สุดคือ แจกหนังสือเสริมประสบการณ์ให้เด็กไปใช้เรียนร้อยละ 63.45 รองลงมา คือ การจัดมุมประสบการณ์ในชั้นเรียน ร้อยละ 55.01

⁷¹ธนากร เชื่อจำรูญ, “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563)” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554), 209-303.

4. การจัดสภาพและการบริหารจัดการชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องเรียนสภาพดี สะอาด เรียบร้อย น่าอยู่ น่าเรียน มีบรรยากาศดี จัดได้ตามหลักการศึกษาปฐมวัย และตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ร้อยละ 44.84

5. สภาพการจัดประสบการณ์ปฐมวัย โรงเรียนส่วนใหญ่จัดตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับการทำงานของสมอง (BBL) ร้อยละ 87.67 และการใช้หลักสูตรมอนเตสซอรี จัดตามหลักสูตรโดย บัณฑิตวิทยาลัยของ สสวท. การใช้นวัตกรรมการสอนแบบภาษาธรรมชาติ การสอน แบบไฮสโคป ร้อยละ 86.65 เป็นต้น

6. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูมีวิธีการประเมินพัฒนาการโดยมีการบันทึก ข้อมูลโดยใช้เอกสารประจำชั้น เช่น อบ. 01,อบ.02 มากที่สุด ร้อยละ 85.95 รองลงมา ได้แก่ การ จัดทำแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก ร้อยละ 85.95 และการบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่าง ต่อเนื่องร้อยละ 75.01

7. การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัย โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำ วิจัยในชั้นเรียน ร้อยละ 54.12

8. สื่ออุปกรณ์ปฐมวัย โรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 45.49 มีเครื่องเล่นสนามแต่ชำรุด บางส่วนอุปกรณ์ที่ขาดแคลน ได้แก่ สื่อสร้างสรรค์ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย หนังสือนิทาน เครื่องเล่นดนตรี สื่อ ICT อุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม เป็นต้น

9. ด้านผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โรงเรียนร้อยละ 98.55 มีการอบรมประชุมผู้ปกครอง การ ประชุมผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รองลงมา ร้อยละ 83.85 การให้ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ร้อยละ 67.58 ขอความ ช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียน และร่วมกิจกรรมกับบุตรหลานในชั้นเรียน⁷²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียน ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ดังนี้

1. ด้านบริหารการศึกษา มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การวางแผนพัฒนาคุณภาพและ การดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบอย่างต่อเนื่อง

⁷²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รายงานการติดตามการดำเนินงานการจัดการ การศึกษาปฐมวัยประจำปีงบประมาณ 2553 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง ประเทศไทย, 2554), 55-57.

2. ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ จัดสภาพสิ่งแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก

4. ด้านคุณภาพการให้บริการ มีการให้บริการและเป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย ประสานความร่วมมือกับบุคคลหรือองค์กรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ⁷³

งานวิจัยต่างประเทศ

เอลิซอน และ แจงคนส์ (Eliason and Jenkins) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยให้ความหมายของหลักสูตรเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึงรวมถึงทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของเด็ก ทั้งที่ครูวางแผนไว้ล่วงหน้าและไม่ได้วางแผน หลักสูตรเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยถือว่า เด็กเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนโดยมองว่าเด็กทุกคนเป็นผู้ที่มีความสามารถเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น การเรียนรู้เกิดขึ้นจึงควรมีรากฐานมาจากการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและพื้นฐานทางครอบครัวของเด็กแต่ละคน โดยมุ่งพัฒนาเด็กอย่างองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์ รวมตลอดถึงพัฒนาการทางสังคม อารมณ์⁷⁴

บิลล์แมน และเชอร์แมน (Billman and Sherman) ได้ศึกษาลักษณะสำคัญของหลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน เช่นมุมประสบการณ์ต่างๆ ควรมีการวางแผนอย่างรอบครอบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กเป็นสำคัญ มุมประสบการณ์ควรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอโดยขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของเด็ก

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เนื้อหาของหลักสูตรมีความหมายต่อตัวเด็กหรือผู้เรียน และสัมพันธ์กับความสนใจ ความรู้เดิมของเด็ก

⁷³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554), 75-56.

⁷⁴ Eliason and Jenkins, A Practical Guide to Early Childhood Curriculum (New York: Macmillan College, 1994), 4.

3. หลักสูตรควรมุ่งเน้นที่ความสนใจ และความสามารถของเด็ก รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กควรเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง
4. การจัดหลักสูตรควรมีรากฐานบนความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการเด็ก
5. พ่อแม่ผู้ปกครองถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการหลักสูตร และควรส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดหาหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย
6. แบบสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) ถือเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของเด็ก
7. การเรียนการสอนมุ่งเน้นที่กระบวนการ (Process) ไม่ใช่ผลผลิต (Product)
8. ครูจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มากกว่าผู้สอน ครูส่งเสริมการเรียนรู้โดยจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน การถามคำถามกระตุ้นการคิดสำหรับเด็ก เป็นต้น
9. กิจกรรมในชั้นเรียนควรมีหลากหลาย เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญา และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
10. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กหลีกเลี่ยงการสอนที่เร่งรัดเด็ก
11. ตารางกิจวัตรประจำวันของเด็กควรยืดหยุ่นได้ และมีช่วงเวลายาวนานเพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย
12. การจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และทำงานร่วมกับเพื่อนในชั้นทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม
13. ในชั้นเรียนเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้พูดคุย และติดต่อสื่อสารกับเพื่อนครูรวมถึงการทดลองสิ่งใหม่ ๆ
14. บุคลากรในโรงเรียนซึ่งทำงานร่วมกันกับเด็ก ควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะ และความรู้ในการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่นการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) หรือประชุมสัมมนาต่างๆ⁷⁵

ไบรอันท์ (Bryant) ได้ทำการศึกษาวิจัย กรณีตัวอย่างบทบาทผู้นำโรงเรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 3) การกำหนดภาระงาน 4) การวัดประเมินผลกระบวนการบริหาร 5) การใช้ภาวะผู้นำ 6) การสื่อความหมาย และ 7) ความผูกพันต่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่นำระบบการบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กรไปใช้จำนวน 16 คน ระเบียบวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ เครื่องมือ

⁷⁵Billman and Sherman, *Observation and Participation in Early Childhood Setting : A Practicum Guide* (Toronto: Allyn and Bacon, 1996), 216-217.

เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า การนำกลยุทธ์ด้านคุณภาพไปปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและทำให้บทบาทภาวะผู้นำเพิ่มสูงขึ้นโดยมีการปรับปรุงในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน 2) ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการเรียนการสอน 3) พัฒนาภาวะผู้นำกับบุคลากร 4) วางแผนกลยุทธ์ปรับปรุงหลักสูตร 5) ให้ความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนมากขึ้น 6) ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น และ 7) เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพผู้บริหารแบบเดิมมาเป็นผู้บริหารการศึกษาตามปรัชญาการบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร และผลจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนได้นำรูปแบบคุณภาพไปปฏิบัติทำให้เกิดสิ่งต่างๆ ดังนี้ 1) มีความมุ่งมั่นที่จะสนองความต้องการของผู้รับบริการ 2) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ การกำหนดความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดหาบริการลูกค้าที่ดีที่สุดเยี่ยม 3) การวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การตรวจสอบความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย การวัดผลการปฏิบัติงานเป้าหมายและกลยุทธ์ การมุ่งไปในทิศทางเดียวกันของแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ 4) การวางแผนกระบวนการสนับสนุนการศึกษา 5) ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร การสนับสนุนช่องทางการสื่อสาร ความร่วมมือและการแบ่งปันความรู้ และ 6) ผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผลงานที่สอดคล้องหรือเหนือกว่าเป้าหมายที่วางไว้ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับองค์กรอื่นได้⁷⁶

เบรดแคมป์ และคอปเปล (Bredkamp and Copple) ได้เสนอแนะ การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มเติม ดังนี้

1. หลักสูตรปฐมวัยควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการ ด้านร่างกาย ด้านสังคม อารมณ์ และสุนทรียศาสตร์ รวมตลอดถึงพัฒนาการสติปัญญาด้านภาษา
2. หลักสูตรปฐมวัยควรบูรณาการกับเนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันและมีความหมายต่อตัวเด็ก
3. หลักสูตรปฐมวัยควรสร้างขึ้นบนพื้นฐานของสิ่งที่เด็กรู้แล้วและสามารถทำได้หรือบนพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กและส่งเสริมให้มีความคิดรวบยอดใหม่ๆ
4. การวางแผนหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพควรบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้เด็กเชื่อมโยงสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อตัวเด็ก

⁷⁶S. L. Bryant, A case study of the leadership role of principals in commitment to quality profit in Verginia (London: Verginia common Wealth University, 1995), 1452-A.

5. หลักสูตรควรส่งเสริมพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการ ทักษะ และควรส่งเสริมนำไปสู่การปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้ใหม่

6. หลักสูตรควรส่งเสริมความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมทางบ้านของเด็ก

7. จุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของหลักสูตร ควรสะท้อนความเป็นจริงในสังคม สัมพันธ์กับอายุของเด็กที่ต้องการใช้ และสอดคล้องกับบริบทที่เด็กอาศัยอยู่

8. เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ครูควรบูรณาการเทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนหลักสูตรการเรียนการสอน⁷⁷

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องให้ความสำคัญของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ ในการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงสมอง ให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญาและสติปัญญา มีความพร้อมด้านภาษา เตรียมความพร้อมของเด็กให้มีความพร้อมในด้านความรู้ด้าน การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนที่เหมาะสมกับวัย และปลูกฝังมีความตระหนัก รับผิดชอบ ภูมิใจ ยอมรับความแตกต่างในความเป็นไทยซึ่งเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญของชีวิต และพร้อมที่รับการศึกษาในระดับชั้นต่อไป

⁷⁷ Bredekamp and Copple, *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs* (Washington, DC: NAEYC, 1997), 20-21.

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคตและการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนในอนาคตทั้งในและต่างประเทศ จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร วรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนดขั้นตอนการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย เสนอโครงการวิจัย เพื่อขออนุมัติโครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR โดยกำหนดลำดับขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิด

ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยและความต้องการของชุมชน จากเอกสาร หนังสือ ตำรา ข้อมูล บทความทางวิชาการ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวแปรอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

ขั้นที่ 2 เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1. การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยอนาคตโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 3

คน กลุ่มผู้แทนองค์กร ชุมชน ศาสนา จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 21 คน

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือ
2. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือ
3. เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาปฐมวัย

2. วิธีเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1. ขอคำปรึกษา ข้อเสนอแนะจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของ การวิจัย และคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ
2. เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อช่วยพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญตามจำนวนที่ต้องการ
3. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญตามที่กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมไว้แล้ว เพื่อขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยหนังสือราชการและการติดต่อด้วยตนเอง

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ประกอบด้วยรายชื่อ ดังนี้

1. ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ ตำแหน่งรองเลขาธิการสภาการศึกษา
2. นางสุกัญญา งามบรรจง ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. ดร.สวาสุภีพร แสนคำ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2
4. ผศ.ดร.อัญชลี ไสยวรรณ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. ผศ.ดร.รัฐดาว พิศาลพงศ์ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

6. ดร.นริศนันท์ เดชสุระ ตำแหน่งอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษา
ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา
7. ดร.กรรณิการ์ กลิ่นหวาน ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
บ้านชำม่วง จังหวัดศรีสะเกษ
8. ดร.เซน หมั่นเขตรกิจ ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาล
เมืองอุทัยธานี
9. นายอรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาล
กาญจนบุรี
10. ดร.นฤมล เนียมหอม ตำแหน่งครูชำนาญการ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
11. ดร.นิทรา ช่อสูงเนิน ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาล
อุตรธานี
12. นางเพียงพิศ ผ่องศรี ตำแหน่งครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลยโสธร
13. ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา แผนก
อนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน
14. ผศ.ดร.ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยสวน
ดุสิต
15. ดร.นิธิธรณ์ ปิลवास ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญพิเศษ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 2
16. ดร.พูลสวัสดิ์ นาทองคำ ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ
จังหวัดกาฬสินธุ์
17. ดร.สมพร ชาลีเครือ ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์สาขาปฐมวัย
18. พระราชญาณกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนภิเษก
(สุวิทย์ ปิยวิโช)หรือปิยโสภณ
19. พท.พญ.กมลพรรณ ชิวพันธ์ศรี ตำแหน่งเลขาธิการสมาคมเครือข่ายผู้ปกครอง
แห่งชาติ
20. ผศ.ดร.สายสุนีย์ เต็มสินสุข ตำแหน่งประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน
อนุบาลนครราชสีมา
21. นางประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ ตำแหน่งประธานมูลนิธิดวงประทีป

3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

3.1 ผู้วิจัยนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview)

3.2 นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Content synthesis) เพื่อเขียนเป็นประเด็นหรือแนวโน้มเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ต่อไป

ขั้นที่ 3 เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ (Consensus)

ขั้นที่ 4 เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

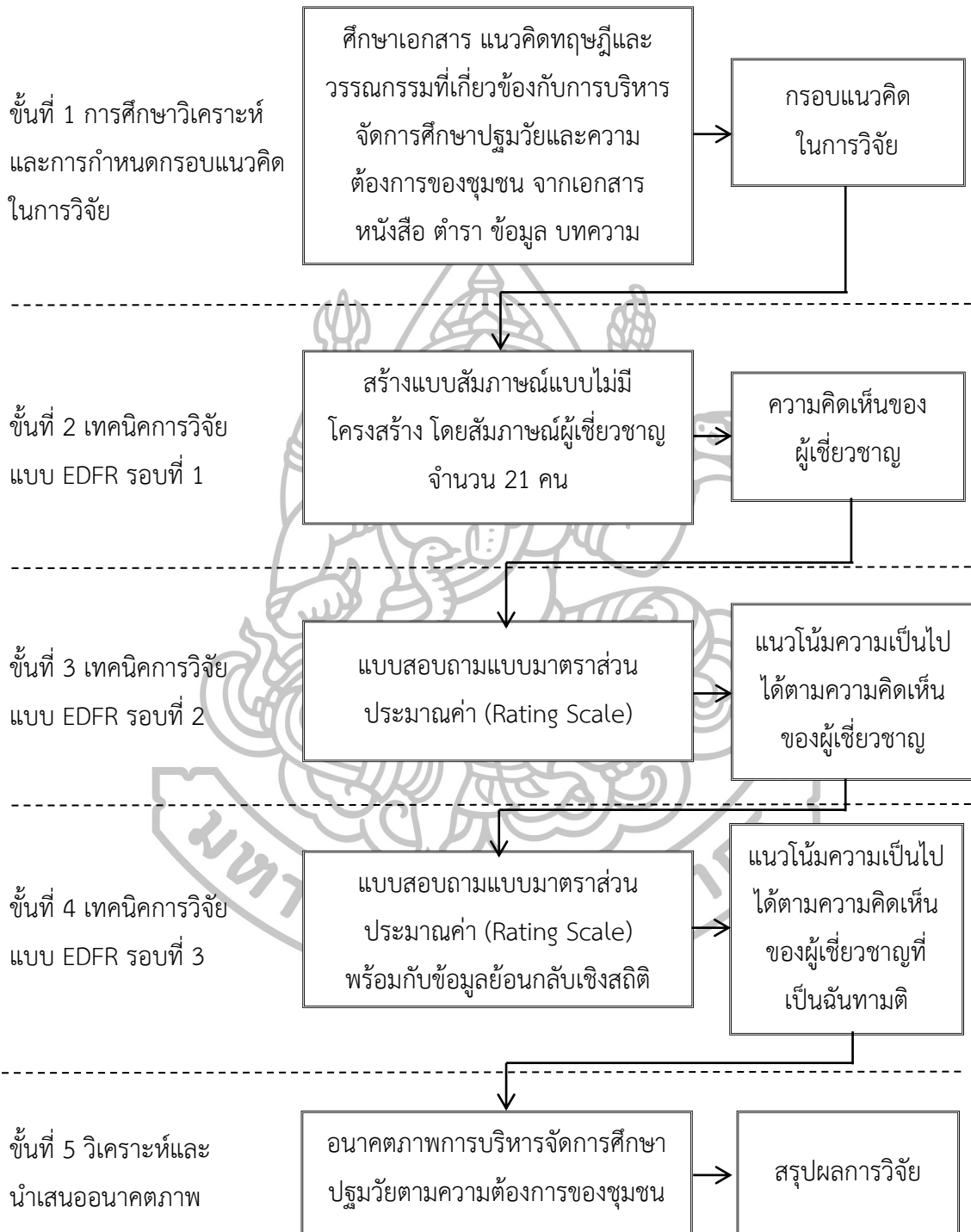
ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistic Feedback) เป็นของกลุ่มโดยหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Renge) ของกลุ่มและคำตอบเดิมของตนเอง เพื่อพิจารณายืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนเอง

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์และนำเสนออนาคตภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนออนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จากนั้นจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงาน และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาต่อไป โดยรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แสดงตามแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบงานวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัย (research design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ที่มีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเดียว โดยศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One – Shot, Non – Experimental Case Study) สามารถเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แผนแบบการวิจัย

- เมื่อ
- S หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกเพื่อการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR
  - X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ตัวแปรที่เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรอนาคตภาพการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
  - O₁ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ซึ่งได้มาจากการสรุปผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ในรอบที่ 1
2. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายความว่า	แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้มากที่สุด
ระดับ 4 หมายความว่า	แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้มาก
ระดับ 3 หมายความว่า	แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้ปานกลาง
ระดับ 2 หมายความว่า	แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้น้อย
ระดับ 1 หมายความว่า	แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จากข้อสรุปที่ได้จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล รอบที่ 1
2. สร้างแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
3. สร้างแบบสอบถาม รอบที่ 3 โดยนำคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่ละข้อมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามใหม่ โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถาม รอบที่ 2 และเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นๆ พร้อมทั้งระบุเหตุผลส่วนท้ายของแต่ละข้อความ ซึ่งพิจารณาร่วมกับค่าฐานนิยม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
2. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และทาง e-mail
3. การเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDFR ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรอบที่ 2 และ 3 ใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid-Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐาน 4.50 - 5.00 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 - 4.49 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้มาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 - 3.49 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้ปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 - 2.49 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้น้อย

ค่ามัธยฐาน 1.00 - 1.50 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าที่พิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

2.3 ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ได้จากการคำนวณค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม ต้องมีค่าไม่เกิน 1 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) แต่ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่าเกิน 1 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50, ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1) นำเสนอผลการวิจัยเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนทั้งในและต่างประเทศจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร วรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย กำหนดขั้นตอนการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย เสนอโครงการวิจัย เพื่อขออนุมัติโครงการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย วิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR และขั้นตอนที่ 3 จัดทำรายงานการวิจัยโดยนำเสนออนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอแบบบรรยายและตาราง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ในรอบที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามนำกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่งเป็นรอบที่ 2 แล้วจึงนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติประกอบด้วยค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อหาความสอดคล้องและความคิดเห็นที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) โดยนำข้อมูลที่มีค่ามัธยฐานที่มากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 มาสรุปเป็นอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน เมื่อพบว่าประเด็นใดมีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมค่าสถิติของกลุ่มกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็นเดิมหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นพร้อมเหตุผลประกอบ (ถ้ามี) เป็นรอบที่ 3 โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เพื่อทราบประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนในภาพรวม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructure interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทน

สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนศาสนา องค์กร ชุมชน จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้มากที่สุดพร้อมกับบันทึกเทปการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน และนำเสนอเป็นความเรียงโดยมีรายละเอียด ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR พบว่าผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพต้องมีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ มียุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยจัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ควรมีการจัดตั้งกรมปฐมวัยทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเฉพาะทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ โดยจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาภาคบังคับ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ปฐมวัยในชุมชน สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน มีการบริหารเชิงบูรณาการเน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ ให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปเพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานเด็กปฐมวัย ขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย จัดการศึกษาปฐมวัยให้ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง เช่น การผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้การจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล สามารถพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเตรียมให้เด็กมีความพร้อมใน

การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและยุคสมัย โดยพัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และตอบสนองความต้องการและความสนใจ สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยผ่านการเล่น มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ พัฒนาเด็กปฐมวัยโดยใช้วิจัยเป็นฐานการพัฒนา โดยการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงาน/สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยเข้ารับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถที่จะจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมรูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลในการนำองค์กรผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย มีทักษะในการบริหารวิชาการปฐมวัยที่เข้มแข็ง ส่วนครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีความเป็นมืออาชีพ รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้เรื่องหลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี และควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำได้ครูที่มีความรู้ความสามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี

นอกจากนี้สถานศึกษาปฐมวัยควรมีการจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบให้สวยงาม น่าดู น่าอยู่ น่าเรียนครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก มีพื้นที่ในโรงเรียนเน้นมุมประสบการณ์ จัดอาคารสถานที่เป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ มีสนามเด็กเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ต้องคำนึงถึงประโยชน์ ความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความเป็นส่วนตัว ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน มีศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ความรู้แก่มารดาตั้งแต่ตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรและสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็ก ส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชน มีความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และให้ความสำคัญกับเยาวชนโดยมีการบรรจุรายวิชาครอบครัวให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับ

การศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ จัดบริการให้เด็กปฐมวัยในชุมชน ได้แก่ การบริการด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ควรมีกระบวนการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน ทั้งในส่วนของหลักสูตร การจัดกิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ตลอดจนการดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัดกรองและส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัย มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และจัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ มีการกำหนดแนวทางการวัดผล ประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจนสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัย เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล และมีการคัดเลือกผู้มีความรู้ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาระดับปฐมวัย พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง ส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในท้องถิ่น โดย สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล มีหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการรูปแบบคณะกรรมการที่เข้มแข็ง เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการปฏิบัติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ท้องถิ่น และชุมชนช่วยกันทำให้การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน เป็นกลไก ปลุกฝังคุณค่าและชีวิตที่ดีงาม มีเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนากับศูนย์/สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการ สร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู/บุคลากร และมีเครือข่ายโรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย

ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองชุมชน สอดคล้องกับบริบทชุมชน ท้องถิ่น จะสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต ส่งผลให้เด็กมีทักษะการคิด มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม จิตใจดีงาม มีจิตอาสา สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความรับผิดชอบอดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน มีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้จักการตัดสินใจเลือก ที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ มีทักษะการใช้ ICT เลือกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน พบว่ามีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับอนาคตคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน สรุปได้ทั้งหมดจำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การบริหารงานวิชาการ 4) การพัฒนาบุคลากร 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง 7) การตรวจสอบและประเมินผล 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา และ 9) เด็กปฐมวัยในอนาคต จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหา (Content synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แล้วนำแบบสอบถามกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 ได้ผลการศึกษาแสดงรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน สรุปประเด็นสำคัญได้ทั้งหมดจำนวน 9 ด้าน 118 ตัวแปรย่อย ดังนี้

1. การบริหารจัดการ สะกิดข้อความได้จำนวน 14 ตัวแปรย่อย
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน สะกิดข้อความได้จำนวน 13 ตัวแปรย่อย
3. การบริหารงานวิชาการ สะกิดข้อความได้จำนวน 25 ตัวแปรย่อย
4. การพัฒนาบุคลากร สะกิดข้อความได้จำนวน 19 ตัวแปรย่อย
5. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สะกิดข้อความได้จำนวน 8 ตัวแปรย่อย
6. การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง สะกิดข้อความได้จำนวน 9 ตัวแปรย่อย
7. การตรวจสอบและประเมินผล สะกิดข้อความได้จำนวน 9 ตัวแปรย่อย
8. การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา สะกิดข้อความได้จำนวน 9 ตัวแปรย่อย
9. เด็กปฐมวัยในอนาคต สะกิดข้อความได้จำนวน 12 ตัวแปรย่อย

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ในแต่ละข้อคำถาม เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Md.) มีค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ($Md. \geq 3.5$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q.R.) ไม่เกิน 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 แสดงเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
8	จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
9	การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง
10	จัดองค์การที่มีโครงสร้างการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
11	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
12	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
13	มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	มีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 14 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ได้แก่ มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน, จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ, จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นเดียวกับการจัด

การศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกัน ด้านคุณภาพ, จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ, มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปเพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต, มีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 6 ตัวแปรย่อย ได้แก่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล, จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน, การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย, จัดองค์การที่มีโครงสร้างการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา, การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์หอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
2	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง
4	สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและห่วงหาแทนสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
5	จัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
6	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
8	พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
9	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
10	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
13	สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 13 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo.- Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 5 ตัวแปรย่อย ได้แก่ รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน, เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น, ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการสื่อสารแบบ 2 ทางเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ได้แก่ ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี, สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ, จัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน, ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง, พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น, ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน และสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์หอนาตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	สร้างและพัฒนาหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยโดยความ ร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	หลักสูตรการจัด ประสพการณ์เหมาะสมกับ ท้องถิ่นและมีความเป็นสากล	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอย เชื่อมต่อระหว่างปฐมวัยกับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย การสอนเรียนปนเล่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัย เข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับ ป.1	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	มีหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
8	จัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสันทันพอเหมาะกับเด็ก	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่สอดคล้อง
10	มีการส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน	4.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลดรอพ เรกจิมีเรีย Project approach และ มอนเตสซอริ เป็นต้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
14	จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับการทำงานของสมอง (BBL)	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
15	ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรม การละเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
16	เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
17	มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
18	พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน	4.0	4.0	0	.5	มาก	สอดคล้อง
19	มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
20	พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
21	สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
22	การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้นรณรงค์เพื่อสิทธิเด็ก	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
23	มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
24	ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
25	ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 25 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo.-Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) จำนวน 23 ตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 16 ตัวแปรย่อย ได้แก่ ให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย, สร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น, หลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล, สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น, จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัยและครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับ ป.1, หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม, มีการส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน, มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลต์ดิพ เรกจิมี่เรีย Project approach และมอนเตสซอรี เป็นต้น, มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน, แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ, พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ, สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก, มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์, ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย, ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 7 ตัวแปรย่อย ได้แก่ มีหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา, จัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา, จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับการทำงานของสมอง (BBL), ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรม การละเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืน, เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข, พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา

ปฐมวัยเป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน, การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้อุন্নรงค์เพื่อสิทธิเด็ก

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q.R. = 2) จำนวน 2 ตัวแปรย่อย ได้แก่ สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสันทพอเหมาะกับเด็ก, จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้องจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีจิตบริการ สื่อสารสร้างความเข้าใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีบริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	มีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนา ก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยและมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด และมีนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐานเพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
10	ครูผู้สอนปฐมวัยมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ครูผู้สอนปฐมวัยมีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
12	ครูผู้สอนปฐมวัยที่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและวุฒิทางการศึกษาพิเศษ จะสามารถสอนเด็กสมาธิสั้นได้ดี	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
13	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
14	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	การพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้ารับการอบรมตามความต้องการ	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
16	มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัย และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการเชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
17	ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
18	การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจน เหมาะสม ตรวจสอบได้	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
19	ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร จำนวน 19 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 10 ตัวแปรย่อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้องจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย, ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย, ผู้บริหารมีจิตบริการ สื่อสารสร้างความเข้าใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร, ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัย, ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง, ครูผู้สอนปฐมวัยมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี, ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัยเป็นกัลยาณมิตรเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด, การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจนเหมาะสมตรวจสอบได้ และผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง, มีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนาก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด และมีนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง, ครูผู้สอนปฐมวัยมีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจมีมนุษยสัมพันธ์ดี, ครูผู้สอนปฐมวัยที่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและวุฒิทางการศึกษาพิเศษจะสามารถ สอนเด็กสมาธิสั้นได้ดี, การพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้ารับการอบรมตามความต้องการ, มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัย และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการเชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q.R. = 2$) จำนวน 1 ตัวแปรย่อย ได้แก่ ชุมชน/กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน

การคัดเลือกครูซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดีและแก้ไขปัญหาการขาดครู
ได้ทันเหตุการณ์

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ห้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง รมรื่น ปลอดภัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	อาคารประกอบ ครอบคลุม ภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการ แก่ชุมชนหลากหลาย กิจกรรม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มี อ่างล้างมือ แสงสว่าง เพียงพอ อากาศถ่ายเท สะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก เหมาะสม สอดคล้องกับ พัฒนาการเด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	พื้นที่ในโรงเรียนเน้นมุม ประสบการณ์ เช่น มุม หนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็น โซนของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก ความเป็นระเบียบ ีความเป็นส่วนตัวให้เด็ก เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	เครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับเด็ก มีความคงทนเพียงพอ ปลอดภัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo.-Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ได้แก่ อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง รมรื่น ปลอดภัย, อาคารประกอบ ครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม, ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก,

พื้นที่ในห้องเรียนเน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น, การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ, การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก ความเป็นระเบียบ มีความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และเครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับเด็ก มีความคงทน เพียงพอ ปลอดภัย

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์หอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่แต่ตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้อยู่ในการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครบครัน ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	สถานศึกษาเป็นศูนย์บริการวิชาการครบครันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	จัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	ผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารในสถานศึกษาปฐมวัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพและส่งเสริมโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง จำนวน 9 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo.-Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ได้แก่ มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่แต่ตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กปฐมวัย, ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย และการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี, สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษาปฐมวัย, สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครอบครัวให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต, สถานศึกษาเป็นศูนย์บริการวิชาการครอบครัวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน, ชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำท้องถื่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี, ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ, จัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม

และทั่วถึง และผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารในสถานศึกษาปฐมวัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพและส่งเสริมโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของ สถานศึกษาเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	มีการกำกับติดตาม กำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดย ความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของ หลักสูตร กิจกรรม การคัดเลือก และพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก การ ดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัด กรอง และส่งต่อเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็น คณะทำงาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา การจัดการ ศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	1	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยความร่วมมือของ ชุมชนร่วม เป็นคณะกรรมการนิเทศมีการร่วม ในการจัดทำเครื่องมือนิเทศติดตาม ประเมินผล จัดทำเว็บไซต์ของ สถานศึกษาให้ชุมชนได้ตรวจสอบ ติดตาม การดำเนินงานของ สถานศึกษา	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัย และการจัดการความรู้	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	มีการกำหนดแนวทางการวัดผล ประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ ชัดเจน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	การวัดและประเมินผลต้อง สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตร ของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึง พัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา ปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และการพัฒนาต่อไป	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง จำนวน 9 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo.-Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ได้แก่ มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย, มีการกำกับติดตาม กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน, ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของหลักสูตร กิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก การดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัดกรอง และส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย, มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาโดยความร่วมมือของ ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศมีการร่วมในการจัดทำเครื่องมือนิเทศติดตามประเมินผล จัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ตรวจสอบ ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษา, มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้, มีการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน, การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 1 ตัวแปรย่อย ได้แก่ มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลักสูตรท้องถิ่น การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
5	จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชน	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยการสนับสนุนจากรัฐชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนา กับ สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการสร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของ
ชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา จำนวน 9 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo.- Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย ได้แก่ สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง, สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย, สกอ. และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชน, ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยการสนับสนุนจากรัฐชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย, สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนา

สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน, สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการสร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ, มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่ โรงเรียนน้องเพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 1 ตัวแปรย่อย ได้แก่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีทักษะการคิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตรตรองสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และมีจิตอาสา	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	มีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	รู้จักการตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	มีความรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	มีทักษะการใช้ ICT เลือกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา จำนวน 12 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo.-Md.) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ได้แก่ มีทักษะการคิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรองสามารถ

นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้, มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้, มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และมีจิตอาสา, สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง, มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น, มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน, มีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี, รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข, รู้จักการตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม, มีความรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย, สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ และมีทักษะการใช้ ICT เลือกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากค่าสถิติส่วนใหญ่จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน มีความคิดเห็นต่ออนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน จำนวน 9 ด้าน มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo.-Md.$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) อย่างไรก็ตามพบว่า มีข้อความจากผู้เชี่ยวชาญบางคนมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่ม คือ มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าเกิน 1.5 โดยมีค่า ($Q.R. = 1.5$) ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 3 ตัวแปรย่อย ได้แก่ ข้อคำถามที่ 36 สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสันทันเหมาะสำหรับเด็ก ข้อคำถามที่ 40 จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ และข้อคำถามที่ 71 ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์ ($Md.= 4.00, Q.R.= 2$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3

ผลจากการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน จากแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญบางท่านมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่ม แสดงว่าข้อมูลยังไม่เป็นฉันทามติ (Consensus) โดยพิจารณาจากค่าสถิติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ (Statistic Feedback) ของกลุ่ม ซึ่งในแบบสอบถามเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 จะปรากฏตำแหน่งความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม และปรากฏตำแหน่งค่าสถิติของกลุ่ม ได้แก่ ตำแหน่งช่วงค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) และตำแหน่งค่าฐานนิยม (Mode) นำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเป็นรายบุคคลเพื่อ

ยืนยันความคิดเห็นเดิมหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่พร้อมเหตุผลประกอบ (ถ้ามี) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

การนำเสนอผลจากการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน จากแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 เพื่อให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลแบบตารางเปรียบเทียบโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 เปรียบเทียบกับเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปรากฏตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	4.0	4.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
9	การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
10	จัดองค์การที่มีโครงสร้างการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
11	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
12	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
13	มีการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่ สอดคล้องกับสภาพ สังคม เศรษฐกิจที่ เปลี่ยนไปเพื่อเตรียม เด็กปฐมวัยให้มีความ พร้อมสำหรับอนาคต	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	มีการจัดการและ ควบคุมดูแล สถานศึกษาให้เป็นไป ตามนโยบาย บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัด การศึกษามากขึ้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 13 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 14 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 6 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน, จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ, จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ, จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ, มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต, มีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น, จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล, จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน, การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย, จัดองค์การที่มีโครงสร้างการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา, การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยค้ำประกันการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	ผู้นำชุมชนทุกระดับ ควรมีความรู้เรื่อง ความสำคัญของเด็ก ปฐมวัยที่ถูกต้องตาม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง
4	สถานศึกษาได้รับการ ยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและห่วงหา สถานศึกษา ส่งผลให้ ชุมชนสนับสนุน ทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมกับ สถานศึกษาในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
5	จัดกิจกรรมสัมพันธ์ และข้อมูลข่าวสาร ระหว่างบ้านและ โรงเรียน	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง
7	ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย อย่างแท้จริง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
8	พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
9	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
10	เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมี ประสบการณ์เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยมาก ขึ้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ส่งเสริมการใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมา สนับสนุนด้านการจัด การศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อสร้างความ เข้าใจระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	สถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา ทั้งที่เป็น ทางการและไม่เป็น ทางการ	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 14 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 13 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 5 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน, เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น, ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการสื่อสารแบบ 2 ทางเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน, ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี, สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ, จัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน, ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง, พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น, ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน และสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ให้ชุมชนร่วมวางแผน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	สร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	หลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอยเชื่อมต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับป.1	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนจากการประสบการณ์ตรงเด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	มีหลักสูตร สถานศึกษาและ หลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือ ของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ สถานศึกษา	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
8	จัดและส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัยทั้งที่ บ้านและ สถานศึกษา	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
9	สื่ออุปกรณ์ต้องเป็น สื่อของจริงที่มีใน ท้องถิ่น มีขนาดสีสันท พอเหมาะกับเด็ก	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่ สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
10	มีการส่งเสริมการ ผลิตสื่อในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ตามความ ต้องการของชุมชน	4.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	4.0	5.0	1	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
11	มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลต์ดรอพ เรกจิมีเรีย Project approach และ มอนเตสซอริ เป็นต้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
14	จัดประสบการณ์ พัฒนาเด็กในแต่ละ ช่วงอายุให้ เหมาะสมกับวัย วุฒิ ภาวะและ ตอบสนองความ ต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับ การทำงานของ สมอง (BBL)	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
15	ส่งเสริมและปลูกฝัง เรื่องวัฒนธรรม การเล่นใน ท้องถิ่นให้เป็น เอกลักษณ์ของ ท้องถิ่นนั้นอย่าง ยั่งยืน	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
16	เด็กเรียนรู้ผ่านการ เล่น สร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมี ความสุข	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
17	มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
18	พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน	4.0	4.0	0	.5	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	.5	มาก	สอดคล้อง
19	มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
20	พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
21	สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
22	การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้อบรมรงค์เพื่อสิทธิเด็ก	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
23	มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
24	ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
25	ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 15 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 25 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. - Md.) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 16 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 9 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย, สร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น, หลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับ

ท้องถิ่นและมีความเป็นสากล, สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอยเชื่อมต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น, จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัยและครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับ ป.1, หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนจากประสบการณ์ตรงเด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม, มีการส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน, มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลดอร์ฟ เรกจิมีเรีย Project approach และมอนเตสซอริ เป็นต้น, มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน, แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ, พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ, สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก, มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์, ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย, ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย, มีหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา, จัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา, จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับการทำงานของสมอง (BBL), ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรม การละเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืน, เด็กเรียนรู้ ผ่านการเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเรียนรู้อย่างมีความสุข, พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยเป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน, การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้นรงค์เพื่อสิทธิเด็ก, สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสนพเหมาะสมกับเด็ก, จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	บุคลากรใน สถานศึกษาได้รับ การพัฒนาให้มี ความรู้ ความสามารถใน การจัดกิจกรรมและ พัฒนาเด็กปฐมวัย ในชุมชนให้มี สมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสถานศึกษา ปฐมวัยต้องจบ การศึกษาด้านการ บริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ ด้านปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	5.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีจิตบริการสื่อสารสร้างความเข้าใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำ ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี บริหารงานอย่าง เป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและ กำลังใจให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง นวัตกรรมในการ เรียนรู้ทาง การศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารมีทักษะใน การบริหารวิชาการ ที่เข้มแข็ง	5.0	5.0	0	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
8	มีการบรรจุหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย ให้กับผู้บริหารใน การเข้ารับการ พัฒนาก่อนบรรจุ และแต่งตั้งเข้าสู่ ตำแหน่ง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	ครูผู้สอนปฐมวัย ต้องมีวุฒิด้านการ ศึกษาปฐมวัยและมี ความเข้าใจในการ จัดประสบการณ์ ตามหลักการ แนวคิด และมี นวัตกรรมในการจัด ประสบการณ์ที่เป็น มาตรฐานเพื่อจัด ประสบการณ์ให้กับ เด็กได้อย่างถูกต้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
10	ครูผู้สอนปฐมวัยมี การพัฒนาความ เป็นมืออาชีพเพื่อ การเปลี่ยนแปลงให้ ทันยุคสมัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ครูผู้สอนปฐมวัยมี ความรักต่อเด็ก อย่างจริงใจ มีมนุษย สัมพันธ์ดี	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
12	ครูผู้สอนปฐมวัยที่มี วุฒิทางการศึกษา ปฐมวัยและวุฒิ ทางการศึกษาพิเศษ จะสามารถสอนเด็ก สมาธิสั้นได้ดี	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
13	ครูผู้สอนปฐมวัย ต้องมีความรู้ในการ ปฐมพยาบาลเด็ก ปฐมวัยเบื้องต้น	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	ครูผู้สอนปฐมวัย ต้องมึจิตใจที่ อ่อนโยน รู้จัก พัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยในเชิงลึก รู้ หลักสูตร รู้เรื่องวิธี สอน Teaching method เป็นอย่าง ดี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
15	การพัฒนาบุคลากร โดยใช้คู่มือให้ครู เข้ารับการอบรม ตามความต้องการ	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
16	มีการอบรมให้ ความรู้ครูผู้สอน ปฐมวัย และ ครูผู้สอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการ เชื่อมต่อชั้นอนุบาล กับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง
17	ครูพี่เลี้ยงเด็ก ปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้าน การศึกษาปฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็ก อย่างใกล้ชิด	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
18	การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจนเหมาะสมตรวจสอบได้	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
19	ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์	4.0	4.0	0	2	มาก	ไม่สอดคล้อง	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 16 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร จำนวน 19 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 10 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 9 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้องจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย, ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย, ผู้บริหารมีจิตบริการ สื่อสารสร้างความเข้าใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร, ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัย, ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง, ครูผู้สอนปฐมวัยมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี, ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัยเป็นกัลยาณมิตรเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด, การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจนเหมาะสมตรวจสอบได้, บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง, มีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนาก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง, ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย และมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด และมีนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐานเพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง, ครูผู้สอนปฐมวัยมีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจมีมนุษยสัมพันธ์ดี, ครูผู้สอนปฐมวัยที่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและวุฒิทางการศึกษาพิเศษจะสามารถสอนเด็กสมาธิสั้นได้ดี, การพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการ, มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัย และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการ

เชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, ชุมชน/กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดีและแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง รั่มรื่น ปลอดภัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	อาคารประกอบ ครอบคลุมภารกิจ/ กิจกรรม ให้บริการแก่ ชุมชนหลากหลาย กิจกรรม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่าง เพียงพอ อากาศถ่ายเท สะดวก มีสื่อและสิ่ง อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการ เด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	พื้นที่ในห้องเรียนเน้นมุม ประสบการณ์ เช่น มุม หนังสือ มุมบ้าน มุม บล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	การจัดสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรูสึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	เครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับเด็ก มีความคงทน เพียงพอปลอดภัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 17 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม จำนวน 8 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง ร่มรื่น ปลอดภัย, อาคารประกอบ ครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม, ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก, พื้นที่ในห้องเรียน เน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น, การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ, การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก ความเป็นระเบียบ ความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และเครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับเด็ก มีความคงทน เพียงพอ ปลอดภัย

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีศูนย์ในชุมชนให้ ความรู้แก่มารดาที่ แต่ตั้งครรภ์และ สมาชิกในครอบครัว ที่จะร่วมดูแลเด็ก ปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ ที่จะทำหน้าที่เลี้ยงดู เด็กปฐมวัยทุกคนใน ชุมชนมีความรู้เรื่อง ความสำคัญของเด็ก ปฐมวัย และการ เลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	สถานศึกษาจัด อบรมให้ความรู้พ่อ แม่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดู ลูกหลานตามวิธีการ หรือนวัตกรรมที่ สถานศึกษานั้นๆ ใช้ จัดการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	สถานศึกษามีการ บรรจุรายวิชา ครอบครัว ให้ นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรี ได้เรียนเพื่อเตรียม ความพร้อมในการ อบรมเลี้ยงดูเด็ก ปฐมวัยในอนาคต	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	สถานศึกษาเป็น ศูนย์บริการวิชาการ ครอบครัวเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการ และการอบรมเลี้ยง ดูเด็กปฐมวัยให้กับ ชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	ชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	จัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
		9	ผู้ที่ทำหน้าที่ ประกอบอาหารใน สถานศึกษาปฐมวัย ต้องมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ โภชนาการเพื่อเป็น การดูแลสุขภาพและ ส่งเสริมโภชนาการ เด็กปฐมวัยให้มี คุณภาพ	5.0	5.0	0	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1

จากตารางที่ 18 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง จำนวน 9 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 9 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่แต่ตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กปฐมวัย, ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย และการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี, สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษาปฐมวัย, สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครอบครัวให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต, สถานศึกษาเป็นศูนย์บริการวิชาการครอบครัวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน, ชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี, ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ, จัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง และผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารในสถานศึกษาปฐมวัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพและส่งเสริมโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
ตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	มีการกำกับติดตาม กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	ส่งเสริมสนับสนุน และกำกับ ตรวจสอบการ ดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ ทั้ง ในส่วนของ หลักสูตร กิจกรรม การคัดเลือกและ พัฒนาครูหรือ ผู้ดูแลเด็ก การดูแล พัฒนาเด็ก รายบุคคล การคัด กรอง และส่งต่อ เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ	5.0	5.0	0	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4	การให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมเป็น คณะทำงาน ติดตาม ประเมินผล และ แก้ไขปัญหาการจัด การศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	1	1.5	มาก	สอดคล้อง	5.0	5.0	1	1.5	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	มีการวางแผนการ นิเทศการจัด การศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา โดยความร่วมมือ ของ ชุมชนร่วม เป็นคณะกรรมการ นิเทศมีการร่วมใน การจัดทำเครื่องมือ นิเทศติดตาม ประเมินผล จัดทำ เว็บไซต์ของ สถานศึกษาให้ ชุมชนได้ตรวจสอบ ติดตาม การ ดำเนินงานของ สถานศึกษา	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	มีการประเมิน สถานศึกษาปฐมวัย และการจัดการ ความรู้	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	มีการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป	4.0	4.0	0	1	มาก	4.0	4.0	0	1	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 19 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล จำนวน 9 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 (Md. $\geq$ 3.5) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 (Q.R. $\leq$ 1.5) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo. – Md.) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 (Mo. – Md. $\leq$ 1.0) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด (4.5 $\leq$ Md. $\leq$ 5.0) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก (3.5 $\leq$ Md. $\leq$ 4.4) จำนวน 1 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย, มีการกำกับติดตาม กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู

ผู้ปกครอง ชุมชน, ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วน
ของหลักสูตร กิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก การดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การ
คัดกรอง และส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงาน ติดตาม
ประเมินผล และแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย, มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษา
ปฐมวัยของสถานศึกษาโดยความร่วมมือของ ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศมีการร่วมในการ
จัดทำเครื่องมือนิเทศติดตามประเมินผล จัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ตรวจสอบ ติดตาม
การดำเนินงานของสถานศึกษา, มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้, มีการ
กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน, การวัดและประเมินผลต้อง
สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึง
พัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล และมีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของ
สถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	สร้างความเข้าใจ ให้กับชุมชนเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ สถานศึกษาปฐมวัย และภารกิจงานที่ต้อง ทำเพื่อสร้างเครือข่าย การพัฒนาเด็ก ปฐมวัยในชุมชนให้ เข้มแข็ง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
2	สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลักสูตรท้องถิ่น การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					
		EDFR รอบ 2						EDFR รอบ 3					
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md.)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	จัดตั้งศูนย์ ประสานงาน เครือข่ายเพื่อการ พัฒนาเด็กปฐมวัยใน ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง	4.0	4.0	1	1	มาก	สอดคล้อง
5	จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายปฐมวัยใน ชุมชนเพื่อระดม ทรัพยากรในการ พัฒนาและสร้าง ความเข้มแข็งฐาน รากที่ภาคประชาชน	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาการจัด การศึกษาแบบบูรณา การโดยการสนับสนุน จากรัฐชุมชนและ ท้องถิ่นร่วมกันพัฒนา คุณภาพเด็กปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค						
		EDFR รอบ 2					EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนา กับสถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิดคล้ายคลึงกัน	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	สถานศึกษาเป็นหน่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการ สร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครูบุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครูบุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 19 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา จำนวน 9 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo. - Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Md. \leq 4.4$) จำนวน 1 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง, สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย, สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชน, ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยการสนับสนุนจากรัฐชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย, สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนา กับ สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน, สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการสร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ, มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องเพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย และจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	มีทักษะการคิด คิด แก้ปัญหา คิด สร้างสรรค์ คิด วิเคราะห์ คิดไตร ตรองสามารถ นำไปใช้ ใน ชีวิตประจำวันได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	มีทักษะทางสังคม สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	มีความเป็น พลเมืองโลก มี คุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ ดีงาม และมีจิต อาสา	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	สามารถพึ่งพา ตนเองและปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
ความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ค่าเฉลี่ย (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ค่าเฉลี่ย (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
5	มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตา ธรรม เอื้อเพื่อ ไม่ เบียดเบียนคนอื่น	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	มีความรักชาติ สถาบัน และหวง แหนแผ่นดิน	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	มีความชำนาญการ ในเชิงของการใช้ เทคโนโลยี	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	รู้เท่าทันความ เปลี่ยนแปลงของ สังคมและสามารถ อยู่ในสังคมโลกได้ อย่างมีความสุข	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	รู้จักการตัดสินใจ เลือกที่เหมาะสม	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	มีความรับผิดชอบ และตระหนักใน ความเป็นอาเซียน อย่างเหมาะสมกับ วัย	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 2					ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค EDFR รอบ 3						
		ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม – มัธยฐาน (Mo.-Md)	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
11	สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง	5.0	5.0	0	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 21 พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต จำนวน 12 ตัวแปรย่อย มีค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md. \geq 3.5$) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($Q.R. \leq 1.5$) และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo. - Md.$) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo.-Md. \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย แสดงว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกัน อย่างเป็นฉันทามติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md. \leq 5.0$) จำนวน 12 ตัวแปรย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีทักษะการคิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรองสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้, มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้, ความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และมีจิตอาสา, สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง, มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น, มีความรักชาติสถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน, มีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี, รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข, รู้จักการตัดสินใจเลือกที่

เหมาะสม, มีความรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย, สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ และมีทักษะการใช้ ICT เลือกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ

ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญทุกคน มีความเห็นสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติ โดยมีค่าสถิติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ ค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Q.R.) ไม่เกิน 1.5 โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับกลุ่มใหญ่ได้เปลี่ยนความคิดเห็นให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มใหญ่แล้ว ทั้งหมดในรอบที่ 3 ได้แก่ ข้อคำถามที่ 36 สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสันทันเหมาะสำหรับเด็ก ข้อคำถามที่ 40 จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ และ ข้อคำถามที่ 71 ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์ (Md.= 4.0, Q.R.= 1)

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มความเป็นไปได้และสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติ จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การบริหารงานวิชาการ 4) การพัฒนาบุคลากร 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง 7) การตรวจสอบและประเมินผล 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา และ 9) เด็กปฐมวัยในอนาคต จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการบริหารจัดการจะต้องมีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีการจัดตั้งกรมปฐมวัยซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพโดยการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัด

การศึกษาภาคบังคับ มียุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งโดยการให้บริการการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ด้วยการจัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชนให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพมีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต รวมถึงการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายบรรลุมิติประสงค์ที่ตั้งไว้โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ด้วยการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อีกทั้งการจัดองค์การให้มีโครงสร้างการบริหารงานแบบมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ทั้งนี้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและบริหารงานเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาศักยภาพของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล

2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนรัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ มีการสื่อสารแบบ 2 ทางเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ทำให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ อีกทั้งจัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ด้วยการส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง เชิญชวนให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น และสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครูช่วยดูแลเด็กทั้งนี้เพื่อให้การจัด

การศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้นำชุมชนทุกระดับมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย ที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการบริหารงานวิชาการ

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการบริหารงานวิชาการมีประเด็นที่สำคัญคือให้ชุมชนร่วมวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีหลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล สามารถพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับป.1 ทั้งนี้หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงให้เด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ โดยความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน โดยการนำนวัตกรรม เช่น วอล்டรอฟ เรกจิมีเรีย Project approach และมอนเตสซอริ มาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และมีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอเพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้มีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยให้เป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชนโดยการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ที่เป็นของจริงที่มีในท้องถิ่นที่มีขนาดและสีสันพอเหมาะกับเด็ก จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับการทำงานของสมอง (BBL) ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมการเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืนโดยเรียนรู้ผ่าน

การเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข ตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้อารมณ์เพื่อสิทธิเด็ก ด้วยการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารจะต้องมีจิตบริการสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร มีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็งและจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ด้านเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมและรูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี มีการบริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนานวัตกรรม รวมถึงครูผู้สอนเด็กปฐมวัยจะต้องมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย มีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี รวมถึงครูที่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัยจะต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจนเหมาะสม ตรวจสอบได้ ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนา ก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง และครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยและมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด และมีนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐานเพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง มีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี นอกจากนี้ครูผู้สอนปฐมวัยควรมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและวุฒิทางการศึกษาพิเศษเพราะจะสามารถสอนเด็กปกติและเด็กสมาธิสั้นได้ดี มีการพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการพร้อมกับจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัยและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อจัดกิจกรรมเชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยให้ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูที่มีความรู้และสามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดีและแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์

5. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สิ่งสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง ร่มรื่น ปลอดภัย อาคารประกอบครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม ทั้งนี้ห้องเรียนควรมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก พื้นที่ในห้องเรียนควรเน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เครื่องเล่นสนามความสูงเหมาะกับเด็ก คงทน เพียงพอ ปลอดภัย และมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

6. ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองมีประเด็นที่สำคัญที่สุดคือมีการจัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่แต่ตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กปฐมวัย และส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย และการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงสถานศึกษาจะต้องจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษา พร้อมกันนี้ควรบรรจุรายวิชาครอบครัวให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต นอกจากนี้สถานศึกษาต้องเป็นศูนย์บริการวิชาการครอบครัวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารในสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพอนามัยและส่งเสริมโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ

7. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการตรวจสอบและประเมินผลมีประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย มีการกำกับติดตาม กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของหลักสูตร กิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก การดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัดกรอง และส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศ และร่วมจัดทำเครื่องมือนิเทศติดตามประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ตรวจสอบ ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษา การประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้ มีการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป

8. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านการส่งเสริมเครือข่ายพัฒนามีประเด็นที่สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำเพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ สกอ. และ สพฐ. จะต้องมีการบูรณาการนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น และนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย และส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยการสนับสนุนจากรัฐ ชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนากับสถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการและสร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร

เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชน และจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

9. ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอนาคตภาพด้านเด็กปฐมวัยในอนาคตสิ่งสำคัญเด็กไทยในอนาคตจะต้องมีทักษะการคิด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และมีจิตอาสา มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น มีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี รู้จักตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม และตระหนักในความเป็นอาเซียนได้อย่างเหมาะสมกับวัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนองค์กร ชุมชน ศาสนา จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคูณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ในรอบที่ 1 และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ส่งแบบสอบถามทาง e-mail และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ได้แก่ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน

3 คน กลุ่มผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้แทนองค์กร ชุมชน ศาสนา จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ในรอบที่ 1 และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย 9 ด้าน 118 ตัวแปรย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ มีจำนวน 14 ตัวแปรย่อย ควรจะมีแผนกลยุทธ์ มีทิศทาง มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 13 ตัวแปรย่อย รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในแง่อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณ และร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) การบริหารงานวิชาการ มีจำนวน 25 ตัวแปรย่อย ควรให้ชุมชนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย วางแผนการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 4) การพัฒนาบุคลากร มีจำนวน 19 ตัวแปรย่อย ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนมีความเป็นมืออาชีพในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี และครูที่เลี้ยงต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีจำนวน 8 ตัวแปรย่อย ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง รมรื่น ปลอดภัย สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่ตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กและให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี 7) การตรวจสอบและประเมินผล มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย มีกระบวนการตรวจสอบกำกับติดตามและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา มีจำนวน 9 ตัวแปรย่อย สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากรและเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องเพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยและ 9) เด็กปฐมวัย ในอนาคต มีจำนวน 12 ตัวแปรย่อย มีทักษะการคิด มีทักษะทางสังคม มีความรับผิดชอบ มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม มีจิตอาสา มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การบริหารงานวิชาการ 4) การพัฒนาบุคลากร 5) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง 7) การตรวจสอบและประเมินผล 8) การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา และ 9) เด็กปฐมวัยในอนาคต ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดต่อการวางรากฐานพัฒนาการของมนุษย์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สมอง อุนิสัย และบุคลิกของบุคคลจะถูกสร้างและหล่อหลอมได้ดีในเด็กวัยนี้ ซึ่งเด็กปฐมวัยจะมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป หากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างแบบแผนทางพฤติกรรมและเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยแล้ว เด็กก็จะสามารถเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีความสุข จากความสำคัญดังกล่าว การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจะสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยและคุณภาพเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในการศึกษาในระดับต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อที่มีในท้องถิ่น การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีภาวะผู้นำ มองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมและพัฒนาครูระดับปฐมวัยให้เป็นครูมืออาชีพ สนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะวิทยากรในท้องถิ่น รวมถึงการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้การพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองโดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักพัฒนาการ เพื่อให้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยการมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กร ท้องถิ่น หน่วยงานทั้งภาครัฐและ

เอกชน เหล่านี้จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยในอนาคตมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่ชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะมีความพร้อมในการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) โดยมีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 1 คือการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สรุปไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยสามารถจัดได้ในสถานศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไบรอันท์ (Bryant) พบว่า กรณีสตัวอย่างบทบาทผู้นำโรงเรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 3) การกำหนดภาระงาน 4) การวัดประเมินผลกระบวนการบริหาร 5) การใช้ภาวะผู้นำ 6) การสื่อความหมาย และ 7) ความผูกพันต่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรณิศาร์ กลิ่นหวาน เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า พบว่าแต่ละองค์ประกอบควรให้ความสำคัญ ดังนี้ 1) การวางแผน ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การให้ความรู้ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การจัดองค์การ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่เรียบง่าย มีความยืดหยุ่นและการทำงานเป็นทีม 3) การนำ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู พัฒนาผู้บริหาร พัฒนานวัตกรรม การศึกษาปฐมวัย และการสร้างแรงจูงใจ และ 4) การควบคุม ควรให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสวาสฎิพร แสนคำ เรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน พบว่า อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และระดับมาก จำนวน 12 ด้าน ซึ่งมีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านปรัชญา/วิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ด้านจุดหมาย การจัดการศึกษาปฐมวัย 5) ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 6) ด้านการจัดประสบการณ์ 7) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 9) ด้านบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่วนที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการประเมินพัฒนาการ 2) ด้านบทบาทครูผู้สอน และ 3) ด้านคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน

จากผลการวิจัยทั้ง 9 ด้าน สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพต้องมีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มียุทธศาสตร์และการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างชัดเจน ควรมีหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะเพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย มีการจัดองค์การโครงสร้างการบริหารงาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดู และการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กให้ได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปเพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต และมีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่อง การมีส่วนร่วมไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาปฐมวัย การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ไบรอัน (Bryant) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้นำสถานศึกษา ผลจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนได้นำรูปแบบคุณภาพไปปฏิบัติทำให้เกิดสิ่งต่างๆ ดังนี้ 1) มี

ความมุ่งมั่นที่จะสนองความต้องการของผู้รับบริการ 2) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ การกำหนดความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการจัดหาบริการลูกค้าที่ดีเยี่ยม 3) การวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การตรวจสอบความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย การวัดผลการปฏิบัติงานเป้าหมายและกลยุทธ์ การมุ่งไปในทิศทางเดียวกันของแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ 4) การวางแผนกระบวนการสนับสนุนการศึกษา 5) ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร การสนับสนุนช่องทางการสื่อสาร ความร่วมมือและการแบ่งปันความรู้ และ 6) ผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผลงานที่สอดคล้องหรือเหนือกว่าเป้าหมายที่วางไว้ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับองค์กรอื่นได้ และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ กรรณิการ์ กลิ่นหวาน เรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิค EDFR รอบที่ 3 พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า องค์กรประกอบด้านการวางแผน ประกอบด้วย พันธกิจ เป้าหมาย และแผนงาน องค์กรประกอบด้านการจัดการ ประกอบด้วย การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การบังคับบัญชา และการประสานงาน องค์กรประกอบด้านการนำ ประกอบด้วย การนิเทศ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย การติดต่อสื่อสาร และการจูงใจ องค์กรประกอบด้านการควบคุม ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข และพบว่าแต่ละองค์ประกอบควรให้ความสำคัญ ดังนี้ 1) การวางแผน ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การให้ความรู้ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การจัดการ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่เรียบง่าย มีความยืดหยุ่นและการทำงานเป็นทีม 3) การนำ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูพัฒนาผู้บริหาร พัฒนานวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย และการสร้างแรงจูงใจ และ 4) การควบคุม ควรให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี สาธิตพิทักษ์ ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล และ 6) การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้

2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาในอนาคต สามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นรัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่องค์ความรู้เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานเด็กปฐมวัย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการแนวคิด ทฤษฎี สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ โดยจัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครู ดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนเป็นไปตามความเชื่อของผู้ปกครองและชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการจัดการศึกษาต้องเน้นการแก้ปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจระหว่างกัน คือ สถานศึกษาและชุมชน โดยสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาปฐมวัย การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้

ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ และสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้รายงานประเมินผลการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย พบว่าผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางโรงเรียนเฉพาะกิจกรรมที่จำเป็นเท่านั้น เช่น การประชุมประจำปี /ภาคการศึกษา เพื่อชี้แจงการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความร่วมมือเป็นประจำ คือ การให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายขณะอยู่ที่บ้าน บางครั้งผู้ปกครองก็มีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน

3. ด้านการบริหารงานวิชาการ

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารงานวิชาการที่เข้มแข็งในการจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตร มีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมและผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล สร้างหลักสูตรที่พัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยครูผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา มีการจัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กสอดคล้องกับการทำงานของสมอง โดยเรียนรู้ผ่านการเล่นสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีความสุข มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น สามารถพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชนมีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก โดยใช้วิจัยในชั้นเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ด้านการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษา การวิจัยและพัฒนาการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเร่งปฏิบัติการ และการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องเด็กปฐมวัย เพื่อเสนอเป็นนโยบายที่สามารถ

นำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งขยายผลการวิจัยและเผยแพร่ องค์ความรู้สู่ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รวมทั้งการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการให้บริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย รวมทั้งรูปแบบการประเมินผลพัฒนาการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการประเมินผลการจัดบริการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนคิด มะเสนะ ที่ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย 1) ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ 2) ด้านจุดหมาย 3) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 4) ด้านการจัดประสบการณ์ 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านสภาพแวดล้อม 7) ด้านการประเมินพัฒนาการ และ 8) ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี สาธิตพิทักษ์ เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน พบว่า องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล 5) การนิเทศภายใน 6) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และ 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การพัฒนาบุคลากรโดยส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยเข้ารับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถที่จะจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารต้องจบการศึกษาด้านการศึกษาหรือการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งจะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีจิตบริการ สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างเพื่อนร่วมงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กรอย่างเป็นประชาธิปไตยและมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง ควรมีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนา ก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง และครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย มีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด มีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย มีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี รวมถึงการมีความรู้ในการ

ปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น และรู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก และรู้เรื่องวิธีสอน เป็นอย่างดี และครูที่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด โดยส่งเสริมให้ชุมชน กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาคาดครู่ได้ทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 เกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทในสถานบริการสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็น "มืออาชีพ" และสามารถดำเนินงานร่วมกันในรูปสหวิทยาการโดยให้มีการจัดฝึกอบรมที่เป็นระบบ มีความหลากหลายและต่อเนื่องแก่ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ที่มีความรู้พื้นฐานและระดับการศึกษาต่างกันให้มีความรู้และทักษะเฉพาะทางเพิ่มขึ้น มีความรู้และทักษะที่สามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญา และด้านการเรียนรู้ มีความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี และปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลและทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งระบบการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคคลที่มีคุณภาพเพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่เพื่อนร่วมงาน และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนากร เชื้อจรรย์ ได้ศึกษาและเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563) โดยใช้การวิจัยอนาคต พบว่า ด้านครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจะมีการวางแผนพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษา และสอดคล้องผลการวิจัยของ ฤทธิพร ประเสริฐเจริญสุข ได้ศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัย วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ด้านบุคลากร มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรเร่งสร้าง “นักวิจัยมืออาชีพ” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัย มีประวัติการทำวิจัยที่ดี ทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง สละผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานวิจัยมีผู้ยอมรับ ทำงานวิจัยเสร็จตามกำหนดเวลา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฤทธิพร ประเสริฐเจริญสุข ได้ศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัย วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ด้านบุคลากร มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรเร่งสร้าง “นักวิจัยมืออาชีพ” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัย มีประวัติการทำวิจัยที่ดี ทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง สละผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานวิจัยมีผู้ยอมรับ ทำงานวิจัยเสร็จตามกำหนดเวลา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาสดิ์พร แสนคำ เรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน พบว่า อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน ด้านบทบาทครูผู้สอน มีแนวโน้มความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

5. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้พัฒนาการเหมาะสมกับวัยทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยควรมีการจัดอาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง ร่มรื่น ปลอดภัย อาคารประกอบครอบคลุมภารกิจ กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก มีพื้นที่ในห้องเรียนเน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น มีการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยตรง จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การตกแต่งห้องเรียน ติดสิ่งต่างๆ ควรอยู่ในระดับสายตาเด็ก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความเป็นส่วนตัว ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทและชุมชน เครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับวัยและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยให้เด็กได้ คุด รอด ไต่ คลาน ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยผ่านการเล่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner) เชื่อว่าพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาการได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และทฤษฎีของ Bruner เน้นหลักกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ(motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement) สำหรับในหลักการที่เป็นโครงสร้างของความรู้มนุษย์ แบ่งขั้นตอนพัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับพัฒนาการของ Piaget ได้แก่ 1) ขั้นกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส 2) ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และความคิดจากจินตนาการ และ 3) ขั้นใช้สัญลักษณ์และความคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวและพัฒนาความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น นอกจากนี้ในเรื่องอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คินิง สายแก้ว ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ของการบริหารงานทั่วไป ด้านพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายใน

และภายนอกโดยสถานศึกษาจัดหาวัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาปฐมวัยและคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอก สถานศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ชวนคิด มะเสนะ ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง พบว่า สถานศึกษาปฐมวัยต้องการการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ สภาพแวดล้อมทางจิตเน้นบรรยากาศให้อยู่สะดวกสบายเหมือนบ้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ (บิลเลียมและเชอร์แมน) Billman and Sherman ได้ศึกษาลักษณะสำคัญของหลักสูตรเพื่อ พัฒนาเด็กปฐมวัยจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน เช่นมุมประสบการณ์ต่างๆ ควรมีการวางแผนอย่างรอบ ครอบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กเป็นสำคัญ มุมประสบการณ์ควรมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง สม่ำเสมอโดยขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของเด็ก

6. ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนา เด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น สอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในปัจจุบันรัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าควรมีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดา ตั้งแต่ตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรและสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็ก ส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นแม่ หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชน มีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย และ การเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครอบครัว ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรี ได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต สถานศึกษาให้บริการวิชาการ กับครอบครัว ได้แก่ การดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การให้ การสนับสนุนครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูลูก เป็นต้น ชุมชนมีคณะกรรมการการศึกษาประจำท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยโดยตรง ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการจัด การศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างถูกวิธี ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ จัดบริการให้เด็กปฐมวัยในชุมชน ได้แก่ การบริการด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความ ปลอดภัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง และการจัดให้แม่ครัวเข้ารับการอบรมเรื่อง โภชนาการ เพื่อเป็น การดูแลภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา

เด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะเวลา พ.ศ. 2550-2559 ด้านยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีแนวทาง/มาตรการ โดยจัดบริการเสริมความรู้ ความเข้าใจตลอดจนฝึกทักษะ พ่อแม่ ครอบครัว คู่สมรสใหม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาเด็กปฐมวัยและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกคน ในสภาวะต่างๆ กันอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของการพัฒนาเด็กที่รับผิดชอบ อบรม เลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงองค์ ความรู้ใหม่ของการพัฒนาเด็กและมีทักษะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่อยู่ในชนบทหรือชุมชนที่ห่างไกล และจัดให้มีแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กที่ก้าวหน้าเหมาะสมตามวัยสำหรับผู้ที่มีหน้าที่พัฒนา เด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้และจัดให้มีวิธีการประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย และคู่มือในการสังเกตพัฒนาการของเด็กแบบง่าย ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก สามารถใช้สังเกตพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ความผิดปกติของเด็กตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อค้นพบความผิดปกติโดยเร็วที่สุด และให้เด็กได้รับการบำบัดช่วยเหลืออย่างทัน่วงที รวมทั้งรวบรวมแหล่ง ความรู้และบริการต่างๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถติดต่อขอคำแนะนำ หรือขอความช่วยเหลือด้านการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้สะดวกและรวดเร็วและสนับสนุนให้หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้สื่อร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนและประหยัดงบประมาณ และซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ กลิ่นหวาน เรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตัวบ่งชี้แผนงาน ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการปฏิรูปการศึกษา เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของครอบครัวโดยมีมาตรการคือ การให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องมีบทบาทในการวางแผนร่วมกัน

7. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมินผล เพื่อทำการวิเคราะห์และนำผลการประเมินไปปรับปรุงให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยต่อไป ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย มีการกำกับติดตาม มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนและ

กำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของหลักสูตร การจัดกิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก สื่อวัสดุอุปกรณ์ การดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัดกรองและส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัย มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การคัดเลือกกรรมการในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศมีการร่วมกันจัดทำเครื่องมือในการนิเทศติดตามประเมินผล จัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ มีการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพโดยผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณี สารพิทักษ์ ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน พบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล และ 6) การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล และ 6) การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ กลิ่นหวาน เรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า พบว่า ตัวแปรองค์ประกอบด้านการควบคุม ได้แก่ การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานทราบจุดเด่น จุดด้อย ระดับความสามารถและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน

8. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องจาก การคัดเลือกผู้มีความรู้ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาระดับปฐมวัย พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำ เพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง รัฐมีนโยบายให้มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล มีหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการรูปแบบคณะกรรมการที่เข้มแข็ง มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชน สามารถระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการปฏิบัติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและท้องถิ่น ชุมชนช่วยกันทำให้การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพที่ดีของเด็ก เป็นกลไกปลูกฝังคุณค่าและชีวิตที่ดีงาม มีเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนา กับศูนย์/สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการ สร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และมีเครือข่ายโรงเรียนระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559 ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้มแข็ง ให้สมาคมวิชาชีพสำหรับบุคลากร ด้านเด็กปฐมวัยหรือชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมครูอนุบาลในภาคภูมิศาสตร์ สนับสนุนให้มีความรู้ทันสมัย สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพด้านนวัตกรรม สื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกประเภท และมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพโดยมีกฎหมายรองรับ และ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมผู้ปกครองของกลุ่มเด็กปฐมวัยเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะให้มีการรวมตัวของกลุ่ม ชมรมผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาได้ตามศักยภาพ และซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณิง สายแก้ว ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษา

ปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ของการบริหาร ด้านการพัฒนาาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาปฐมวัยในการใช้พื้นฐานข้อมูลที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน สอดคล้องสัมพันธ์กับฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษาสะดวกในการนำมาใช้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

9. ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต

อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ด้านเด็กปฐมวัยในอนาคต ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจาก เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานของชีวิต เพราะบุคลิกลักษณะจะถูกปลูกฝังในช่วงปฐมวัย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และส่งผลเด็กปฐมวัยไทยในอนาคตมีทักษะการคิด มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจ ที่ดีงาม มีจิตอาสา สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน และมีความชำนาญการในเชิงของการใช้เทคโนโลยี รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้จักการตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย สามารถใช้ภาษาไทยได้ดี สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ มีความสามารถทางภาษามากกว่า 1 ภาษา และมีทักษะการใช้ ICT เลือก และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของเพียเจต์และบาร์เบล (Piaget and Barbel) ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาเด็กไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว เด็กอายุแรกเกิดถึง 2 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กจะสร้างแบบฉบับการคิด โดยการสามารถจำและการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยการดู ฟัง ต้ม กลิ่น ชิมรสและสัมผัส 2) ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ อยู่ในช่วงอายุ 2-6 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มจะกระทำเลียนแบบสภาพแวดล้อม โดยทางสัญลักษณ์ โดยเรียนรู้ภาษาพูด และเข้าใจท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น แต่ต้องยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ 3) ขั้นปฏิบัติการคิดเป็นรูปธรรมอยู่ช่วง 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีพัฒนาการโครงสร้างการคิด ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นช่วงเด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่มองเห็นได้ เช่นการแบ่งกลุ่ม แบ่งพวก มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ดีขึ้น และ 4) ขั้นปฏิบัติการคิดเป็นนามธรรม อยู่ในช่วง 11-15 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักคิดหาเหตุผลและเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ตามวัย และ สอดคล้องผลการวิจัยของ พิณสุตา สิริธรรค์ รายงานการวิจัยเรื่อง ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี และมีข้อเสนอเพื่อการพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคตให้เข้มแข็งอีก 10-20 ปี ข้างหน้าเป็นฐานพัฒนาคนไทยและพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนในที่สุด ด้านภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนไทยที่มีความ

รับผิดชอบมีคุณภาพ รู้จริง รู้ลึก รู้กว้าง รู้ภาษา รู้เทคโนโลยี รู้รักษาสุขภาพและมีคุณธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้และทักษะมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การสื่อสารด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จีน และภาษาเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นช่องทางแสวงหาและพัฒนาความรู้และอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการทำงาน การจัดการตนเองและการจัดการความรู้ ทักษะชีวิต มีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย อดทนและมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว เอื้ออาทร และเกื้อกูลกันและกัน ดำรงตนตามครรลองของศาสนา รู้จักแสวงหาความรู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการจัดการตนเอง และปรับตัวในการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์การบริหารจัดการและการสนับสนุนส่งเสริมโดยเน้นความสำคัญของเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน เยาวชน สตรี ผู้สูงวัย/คนชรา และกลุ่มคนด้อยโอกาส และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชวนคิด มะเสนะ ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง พบว่า สถานศึกษาปฐมวัยต้องการการจัดการศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์ จัดในรูปแบบ 6 กิจกรรมโดยบูรณาการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้องค์ความรู้ด้านสมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาสองส่วนต่างๆ ได้แก่ ด้านอารมณ์ จิตใจ ใช้กิจกรรมโยคะ คำพูดเชิงบวก ไม่เครียด มีความสุขด้านจิตนาการสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกลงมือทำผ่านผลงาน ผลงานศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการด้วยกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย ด้านภาษา การแสดงออกทางภาษาหลายรูปแบบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนไปด้วยกัน และด้านการคิด การพัฒนาการคิด ด้วยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ด้วยการสังเกต การหาเหตุผล การแก้ปัญหาและการเผชิญสถานการณ์

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยและคุณภาพเด็กปฐมวัย ให้มีความพร้อมในการศึกษาในระดับต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานของรัฐ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สถาบันศาสนาเอกชน สถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อที่มีในท้องถิ่น การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพและมีความพร้อมในการศึกษาและการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในลักษณะวิทยากรในท้องถิ่น และพัฒนาครูระดับปฐมวัยให้เป็นครูมืออาชีพ รวมถึงการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ทั้งนี้ การพัฒนาเด็กปฐมวัยในอนาคตให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่ชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะมีความพร้อมในการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป จึงควรให้ความสำคัญในองค์ประกอบทั้ง 9 ด้านดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรเน้นการจัดประสบการณ์มุ่งเน้นเป้าหมายคุณธรรมควบคู่กับการจัดประสบการณ์ด้านความรู้ และคำนึงถึงเรื่องสิทธิเด็กเพื่อให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาข้อบกพร่องอย่างถูกต้องทันต่อสถานการณ์ ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนในการจัดการเรียนรู้ และมีศูนย์ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธีสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการและจิตวิทยาเด็กปฐมวัย

1.2 ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยยึดหลักการทางการศึกษาปฐมวัย ใช้งานวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยบูรณาการทุกกิจกรรม และประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการที่หลากหลายร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน

1.3 ควรส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะความเป็นพลโลก มีความรับผิดชอบทางสังคมด้วยทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย มีความภูมิใจในความเป็น

1.4 ควรส่งเสริมผู้บริหารให้มีทักษะในการบริหารเชิงบูรณาการ ที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รวดเร็ว ครอบคลุม และทั่วถึง เป็นฐานในการจัดการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในอนาคต
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบสถานศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ
- 2.4 ควรศึกษากลยุทธ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่เป็นเลิศสำหรับประเทศไทยในอนาคต

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ.**
กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2540.
- _____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- กรณีการ์ กลิ่นหวาน. **รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า.**
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- กฤษดา กรุดทอง. **การวิจัยเชิงอนาคต.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคล.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- _____. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2546.
- เกรียงไกร ไชยเมืองดี. “กระบวนการกำหนดความต้องการการศึกษาสำหรับเยาวชนในโรงงาน
อุตสาหกรรม.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- คณิง สายแก้ว. “ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์.”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- จรรุวรรณ ศิลปะรัตน์. “การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นนักวิจัย
วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ของครูอนุบาล.” ปรินญาณิพนธ์
ศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- จิณฉัตร ปะโคทั้ง. “เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique).” **บริหารการศึกษาบัวบัณฑิต 11,**
(ตุลาคม 2553 - มกราคม 2554): 12-13.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. “การวิจัยอนาคต.” **วารสารวิวิทยากรวิจัย.** 1 (มกราคม – เมษายน 2529):
22-24.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. “การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา.” **สารานุกรม
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 18 (สิงหาคม 2546): 97-100.
- ชวนคิด มะเสนะ. “รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง.” วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2554.

- ตรีชดา ปุ่นสำเร็จ. “อนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. **การพัฒนาระบบและกลไกของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546.
- ธนากร เชื้อจำรูญ. “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563).” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559).” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 128, ตอนพิเศษ 152 ง (14 ธันวาคม 2554): 75.
- เบญจา แสงมลิ. **สื่อเพื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น., 2527.
- พิณสุดา สิริธังศรี. **รายงานการวิจัยเรื่องภาพการศึกษาไทยในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2553.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553,” **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 127 ตอนที่ 45 ก. (22 กรกฎาคม 2553): 3.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. **การบริหารโรงเรียนอนุบาล.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550.
- มัลลิกา ต้นสอน. **การจัดการยุคใหม่.** กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2544.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- เยาวพา เดชะคุปต์. **การจัดการศึกษาปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542.
- รัศมี ต้นเจริญ. **เอกสารประกอบการศึกษารายวิชาการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2545.
- วิจารณ์ พานิช. **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น, 2554.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. **การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2544.
- วิรัตน์ บัวขาว. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป.

กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์, 2547.

_____ . การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.

_____ . แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546.

_____ . รายงานการติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยประจำปีงบประมาณ 2553.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.

_____ . รายงานผลการประเมินโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัย

ต้นแบบเครือข่าย ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, 2553.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา เด็กปฐมวัย (0-5ปี).

กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550.

_____ . แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟฟิค, 2553.

_____ . รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552. กรุงเทพฯ: เพลิน

สตูดิโอ, 2552.

_____ . รายงานประเมินการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย (3-5 ปี). กรุงเทพฯ: เพลินสตูดิโอ,

2551.

สวาสฎิพร แสนคำ. อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557.

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า.”

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

สุมน อมรวิวัฒน์. “แนวโน้มทิศทางการศึกษาสำหรับเด็กในสังคมใหม่,” ใน รวมนวัตกรรมทฤษฎี

การศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : สารานุกรม, 2551.

สุมิตร เสนสม. ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรี

นครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2539.

อรุณี สาธรพิทักษ์. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน.

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ราชภัฏบุรีรัมย์, 2557.

- Allen, **Effective Public Relation**, 5th ed (New Jersey: Prentice-Hall, 1978), 79.
- Billman, J and J.A. Sherman. **Observation and Participation in Early Childhood Setting : A Practicum Guide**. Toronto: Allyn and Bacon, 1996.
- Bredenkamp, S. and C. Copple. **Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs**. Washington, DC: NAEYC, 1997.
- Bryant, S.I. **A case study of the leadership role of principals in commitment to quality profit in Verginai**. London : Verginai common wealth University, 1995.
- Eleonora Barbieri, Masini. "Perspectives on Asia's Futures III; the Futures of Asian Cultures," **Cultural Development-Asia**. 12 (January 1993), 18.
- Eliason, C. and J, Jenkins. **A Practical Guide to Early Childhood Curriculum**. New York: Macmillan College, 1994.
- Glenn, accessed June 8, 2015, available from http://www.futurovenezuela.org/_curso/15-futweel.pdf.
- Jerome, C.G. **Introduction to the Futures Research Methodology Series. Futures Research Methodology Version 1.0**. Washington, D.C. : American Council for the United Nation University, 1999.
- Joseph, "What is Future Time?," **Futurist** 14 (August 1974), 178.
- Textor, E. **A handbook on Ethnographic Future Research**. 3rd ed. Standford: Culural and Education Futures Research Project School of Education and Department of Anthropology, 1990.
- Theodore. **The Conception of Buddhist Nirvāõa**. Delphi: Motilal Banarsidass. Publishers Private Limited, 1999.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์

ที่ ศธ 0520.203.2/๖๐๖

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 เมษายน 2559

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางพีรภาว บัญเพลิง รหัสนักศึกษา 55252936 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะ ผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์/โทรสาร 034-219136

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย
เรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/ หน่วยงานที่สังกัด
1. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ระดับนโยบาย				
1	ดร.วัฒนาพร ระวังบุทก์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาและนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ระดับชาติ	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถ.สุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร 02 668 7123 ต่อ 1253 Fax. 02 243 7911
2	นางสุกัญญา งามบรรจง	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา	ผู้รับผิดชอบโครงการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 3-7 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 319 วังจันทน์เกษม ถนนราชดำเนินนอก เขต ดุสิต กทม. 10300 โทร. 0 2288 5739 Fax. 02 288 5919
3	ดร.สวาสุภีพร แสนคำ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2	- ศึกษานิเทศก์ระดับปฐมวัย สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2 - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/หน่วยงานที่สังกัด
2. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัย ในมหาวิทยาลัย				
1	ผศ.ดร.อัญชลี ไสยวรรณ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราช ภัฏพระนคร	อาจารย์ผู้สอนระดับ ปริญญาตรี และโท สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร
2	ผศ.ดร.รัฐดาว พิศาลพงศ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราช ภัฏนครปฐม	อาจารย์ผู้สอนระดับ ปริญญาตรี และโท สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม	มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม มือถือ
3	ดร.นริศนันท์ เดชสุระ	อาจารย์ประจำ โปรแกรมวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	อาจารย์ผู้สอนระดับ ปริญญาตรี และโท สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา มือถือ 081-572-1034

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/ หน่วยงานที่สังกัด
3. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย				
1	ดร.กรรณิการ์ กลิ่นหวาน	ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านขามม่วง	รูปแบบการจัดการศึกษา ปฐมวัยในทศวรรษหน้า	หมู่ที่ 5 บ้านขามม่วง, ตำบลข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110 โทรศัพท์: 045 660 422 มือถือ 087 242 2332
2	ดร.เชน หมั่นเขตรกิจ	ผู้อำนวยการ เชี่ยวชาญ โรงเรียน อนุบาลเมือง อุทัยธานี	-การใช้กลยุทธ์ APPSA พัฒนาการบริหาร วิชาการสู่ความเป็นเลิศ -โรงเรียนส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม -ครูสุดดี	โรงเรียนอนุบาลเมือง อุทัยธานี เลขที่ 1 ถนนพรพิบูลย์อุทิศ ต.อุทัยใหม่ อ.เมือง อุทัยธานี จ.อุทัยธานี 61000 โทร. 056-511589 มือถือ 081 886 3611
3	นายอรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์	ผู้อำนวยการ เชี่ยวชาญ โรงเรียน อนุบาลกาญจนบุรี	สถานศึกษาไร่รางวัล พระราชทาน	119/1 ม.7 ตำบล ไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150 โทรศัพท์: 034 686 062 มือถือ 085 705 5553

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/หน่วยงานที่สังกัด
4. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มครูผู้สอนระดับปฐมวัย				
1	ดร.นฤมล เนียมหอม	ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร	-ครูต้นแบบสาขาปฐมวัย ระดับประเทศ -จบ กศ.ปริญญาเอก สาขาปฐมวัย -อาจารย์ผู้สอนพิเศษ สอนระดับ ปริญญาตรี โท สาขาการศึกษาปฐมวัย	โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ 13 ถนนศรีนครินทร์ ซอย 8 แขวงทุ่งวัดดอน เขต สาทร กรุงเทพมหานคร 10200 maew@nareumon.com
2	ดร.นิทรา ช่อสูงเนิน	ครูชำนาญการพิเศษ สาขาปฐมวัย ร.ร.อนุบาลอุดรธานี	-ครูต้นแบบ สาขาปฐมวัย -ครูผู้สอนดีเด่น สาขาปฐมวัย ระดับประเทศ	โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี 41000 โทร 042 244 269
3	นางเพียงพิศ ผ่องศรี	ครูเชี่ยวชาญ สาขาปฐมวัย ร.ร.อนุบาลยโสธร	-ครูต้นแบบ สาขาปฐมวัย -ครูผู้สอนดีเด่น สาขาปฐมวัย ระดับประเทศ	ร.ร.อนุบาลยโสธร อ.เมือง จ.ยโสธร 35000 โทร 045 722 545

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/หน่วยงานที่สังกัด
5. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย				
1	ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเกษม พิทยา แผนก อนุบาล สังกัด สำนักงาน การศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร	บริหารการจัดการศึกษา ปฐมวัย อาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัยระดับ ปริญญาตรี โท และเอก สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย	ร.ร.เกษมพิทยา แผนก อนุบาล ถนนสุขุมวิท 71 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
2	ผศ.ดร.ขวัญฟ้า รังสิยานนท์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏสวนดุสิต	อาจารย์ผู้สอนระดับ ปริญญาตรี และโท สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3	ดร.นิธิธรณ์ ปิลवास	ศึกษานิเทศก์ ชำนาญพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2	ศึกษานิเทศก์ ระดับปฐมวัย สพป. นครศรีธรรมราช เขต 2	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปฐมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความ เชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/ หน่วยงานที่สังกัด
6. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้แทนผู้แทนศาสนา องค์กร ชุมชน				
1	ดร.พูลสวัสดิ์ นาทองคำ	นายกเทศมนตรี ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์	อาจารย์พิเศษ สอนระดับปริญญาตรี โท สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	222 หมู่ 2 ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัด กาฬสินธุ์ 46210 โทร 043-897-104 Fax 043-897-104 ต่อ 108
2	ดร.สมพร ชาลีเครือ	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ระดับ ปฐมวัย	อาจารย์สอนระดับ ปริญญาตรี โท สาขา การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัย วงษ์เขาวลิตรกุล	มหาวิทยาลัย วงษ์เขาวลิตรกุล
3	พระราชญาณวิ (สุวิทย์ ปิยวิโช) หรือปิยโสภณ	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด พระราม ๙ กาญจนานิกะ	พระนักวิชาการ	999 กาญจนานิกะ ซอย 19, ถนนพระราม 9 แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320 โทร 02 318 5925

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน/ หน่วยงานที่สังกัด
7. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้แทนผู้แทนผู้ประกอบการ				
1	พท.พญ.กมลพรรณ ชีวะพันธ์ศรี	เลขาธิการสมาคม เครือข่ายผู้ประกอบการ แห่งชาติ	ประธานเครือข่ายฯ และ นายกสมาคมเครือข่าย ผู้ประกอบการแห่งชาติ เลขาธิการสมาคม เครือข่ายผู้ประกอบการ แห่งชาติ เครือข่ายพ่อแม่ เยาวชน เพื่อการปฏิรูป การศึกษา	51 ม.17 ม.วินมิลล์ บางนาตราด กม.10 แขวงบางพลีใหญ่ เขตบางพลี จ. สมุทรปราการ 10540 มือถือ 086 367 1004
2	ผศ.ดร.สายสุนีย์ เต็มสินสุข	ประธานกรรมการ สถานศึกษา โรงเรียนอนุบาล นครราชสีมา	อาจารย์ผู้สอนระดับ ปริญญาตรี และโท สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา
3	นางประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ	ประธานมูลนิธิดวง ประทีป	ปริญญาตรี สาขา ประถมศึกษา	มูลนิธิดวงประทีป เลขที่ 34 ล็อก 6 ถนน อาจณรงค์ คลองเตย กทม.10110 โทรศัพท์ 0-2671-4045- 8 โทรสาร 0-2249-5254 โทร 081-8746480

เครื่องมือการวิจัย
แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
เรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน
The scenario of educational administration of early childhood
according to community needs

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการรวบรวมข้อมูลสำหรับคชฎีนิพนธ์เรื่อง “อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน” การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำไปสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางพีรภาว์ บุญเพลิง

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. ระดับการศึกษา   ปริญญาตรี   สาขา.....
- ปริญญาโท   สาขา.....
- ปริญญาเอก   สาขา.....
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
- .....
3. ตำแหน่ง.....
4. สถานที่ทำงาน.....
- .....
5. เบอร์โทรศัพท์.....อีเมล (E-mail).....
6. ผลงานดีเด่น.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

1. ท่านคิดว่า อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ในครั้งนี้

พีรภาว์ บุญเพลิง มือถือ 086-905-0919 E-mail : nic_su102@hotmail.com

แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 2

เรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาทิศทางหรือแนวโน้มเกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่เหมาะสมกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ซึ่งนำไปสู่การเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชนที่เหมาะสมของประเทศไทยต่อไป

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาให้ความเห็นโดยวิธีทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความเห็น และขอท่านได้โปรดตอบข้อคำถามให้ครบทุกข้อ จำนวน 118 ข้อ แต่ละข้อเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า ข้อมูลจากการตอบคำถามของท่านจะนำเสนอในภาพรวมซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางพีรภาว บัญเพลิง

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกณฑ์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในข้อความแต่ละข้อแสดงค่าคะแนนแทนระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

อนาคตภาพ หมายถึง การสร้างเรื่องราว หรือภาพเหตุการณ์ที่อธิบายถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากความจริง ปัจจุบันโดยอาศัยการพยากรณ์แนวโน้มโดยใช้กระบวนการวิจัยอนาคต ภายในปี พ.ศ. 2560-2569

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง แนวทางหรือกระบวนการในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุ 3 – 5 ปี เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัยด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารงานวิชาการ การพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง การตรวจสอบและประเมินผล การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาและเด็กปฐมวัยในอนาคต

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิด หรือความปรารถนาของบุคคล ซึ่งจะแสดงพฤติกรรมความต้องการ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยพยายามหาวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีการรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือกันอาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่างๆ กัน รวมถึงกลุ่มคน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยแบ่งเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยระดับนโยบาย 2) อาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย 4) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 5) ผู้แทนสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย 6) ผู้แทนชุมชน องค์กร ศาสนา และ 7) ผู้แทนผู้ปกครอง

แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 2

เรื่องอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1. การบริหารจัดการ						
1	มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ					
2	ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย					
3	มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
4	จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ					
5	จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ					
6	จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ					
7	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล					

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
8	จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน					
9	การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย					
10	จัดองค์การที่มีโครงสร้างการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา					
11	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
12	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล					
13	มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต					
14	มีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน						
15	รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย					
16	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะ ช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนิน ไปตามความต้องการของชุมชน					
17	ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของ เด็กปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี					
18	สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและ ห่วงแทนสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากร การศึกษา และให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ					
19	จัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและ โรงเรียน					
20	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
21	ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการ บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง					
22	พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำ จากท้องถิ่น					
23	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครูดูแลเด็ก เพื่อให้การ จัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ปกครองและชุมชน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
24	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น					
25	ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย					
26	มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน					
27	สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ					
3. การบริหารงานวิชาการ						
28	ให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
29	สร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น					
30	หลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีความเป็นสากล					
31	สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น					
32	จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัย เข้าใจพัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับป.1					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
33	หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม					
34	มีหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา					
35	จัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา					
36	สื่ออุปกรณ์ ต้องเป็นสื่อในท้องถิ่นที่เป็นสื่อของจริง มีขนาดสีสันทันพอเหมาะกับเด็ก					
37	มีการส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน					
38	มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลต์รอฟ เรกจิมีเรีย Project approach และมอนเตสซอริ เป็นต้น					
39	มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
40	จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ					
41	จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กสอดคล้องกับการทำงานของสมอง					
42	ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรม การละเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
43	เด็กเรียนรูผ่านการเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข					
44	มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น					
45	พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแหล่ง นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน					
46	มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ					
47	พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ					
48	สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก					
49	การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้นรณรงค์เพื่อสิทธิเด็ก					
50	มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนใน การวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์					
51	ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย					
52	ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
4. การพัฒนาบุคลากร						
53	บุคลากรในหน่วยงาน/สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถที่จะจัด กิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
54	ผู้บริหารต้องจบการศึกษาด้านการศึกษาหรือการ บริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
55	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม รูปแบบ ที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย					
56	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษา ปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
57	ผู้บริหารมีจิตบริการ การสื่อสารสร้างความเข้าใจ การใช้ หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร					
58	ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงาน อย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิด การเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษา ปฐมวัย					
59	ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง					
60	มีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหาร ในการเข้ารับการพัฒนาก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ ตำแหน่ง					
61	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและมี ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักการแนวคิด และมีนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง					
62	ครูผู้สอนปฐมวัยมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการ เปลี่ยนแปลงให้ทันยุคสมัย					
63	ครูผู้สอนปฐมวัยมีความรักต่อเด็กอย่างจริงใจ มีมนุษย สัมพันธ์ดี					
64	ครูผู้สอนปฐมวัยที่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและวุฒิ ทางการศึกษาพิเศษ จะสามารถสอนเด็กสมาธิสั้นได้ดี					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
65	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น					
66	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี					
67	การพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้ารับการอบรมตามความต้องการ					
68	มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัย และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการเชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1					
69	ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด					
70	การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจน เหมาะสม ตรวจสอบได้					
71	ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำให้ได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์					
5. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม						
72	อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง ร่มรื่น ปลอดภัย					
73	อาคารประกอบ ครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม					
74	ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกสอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
75	พื้นที่ในห้องเรียนเน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น					
76	การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยตรง					
77	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การตกแต่งห้องเรียน ติดสิ่งต่างๆ ควรอยู่ในระดับสายตาเด็ก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความเป็นส่วนตัว ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุข และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก					
78	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทและชุมชน					
79	เครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับวัยของเด็ก ให้เด็กได้ มุด รอด ไต่ คลาน การขี่จักรยาน 3 ล้อ ที่เล่นน้ำ และเล่นทราย					
6. การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง						
80	มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาตั้งแต่ตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรและสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็ก					
81	ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชน มีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี					
82	สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษาปฐมวัย					
83	สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครอบครัว ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
84	สถานศึกษาให้บริการวิชาการกับครอบครัว ได้แก่ การดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การให้การสนับสนุนครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูลูก เป็นต้น					
85	ชุมชนมีคณะกรรมการการศึกษาประจำท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยโดยตรง ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างถูกวิธี					
86	ชุมชนมีห้องสมุดที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธีตามหลักการ					
87	จัดบริการให้เด็กปฐมวัยในชุมชน ได้แก่ การบริการด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง					
88	การจัดให้แม่ครัวเข้ารับการอบรมเรื่อง โภชนาการ เพื่อเป็นการดูแลภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ					
7. การตรวจสอบและประเมินผล						
89	มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย					
90	มีการกำกับติดตาม มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน					
91	ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของหลักสูตร การจัดกิจกรรม การคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็ก สื่อวัสดุ อุปกรณ์ การดูแลพัฒนาเด็กรายบุคคล การคัดกรองและส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
92	การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัย					
93	มีการวางแผนการนิเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยของ สถานศึกษา การคัดเลือกกรรมการในชุมชนร่วมเป็น คณะกรรมการนิเทศมีการร่วมกันจัดทำเครื่องมือในการ นิเทศติดตามประเมินผล จัดทำเว็บไซต์ของสถานศึกษา ให้ชุมชนได้ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของ สถานศึกษา					
94	มีการประเมินสถานศึกษาปฐมวัยและการจัดการความรู้ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ผล การดำเนินงาน และการจัดการสารสนเทศและการ จัดการความรู้					
95	มีการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลพัฒนาการ เด็กปฐมวัยที่ชัดเจน					
96	การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ หลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริม พัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่าง สมดุล					
97	มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของ สถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ การพัฒนาต่อไป					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
8. การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา						
98	มีการการคัดเลือกผู้มีความรู้ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาระดับปฐมวัย พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง					
99	รัฐมีนโยบายให้มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา					
100	สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย					
101	มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล มีหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการรูปแบบคณะกรรมการที่เข้มแข็ง					
102	มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการปฏิบัติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
103	การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและท้องถิ่น ชุมชนช่วยกันทำให้การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพที่ดีของเด็ก เป็นกลไกปลูกฝังคุณค่าและชีวิตที่ดีงาม					
104	มีเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนากับศูนย์/สถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิด คล้ายคลึงกัน					
105	สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือ เพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการ สร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ					
106	มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู/บุคลากร และมีเครือข่ายโรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครู/บุคลากร/เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย					
9. เด็กปฐมวัยในอนาคต						
107	มีทักษะการคิด รู้คิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มีความสามารถในการคิด เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันได้					
108	มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
109	มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม มีจิตอาสา มีคุณสมบัติสมกับเป็นพลเมืองโลก					
110	สามารถพึ่งพาตนเอง ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง					
111	มีความอดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น					
112	มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหนแผ่นดิน					

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 3

เรื่อง อนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน

คำชี้แจง

แบบสอบถามวิจัยอนาคต รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงผลการประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามวิจัยอนาคต รอบที่ 2 เปรียบเทียบกับคำตอบเดิมของท่านกับกลุ่ม โดยผลการประมวลคำตอบในรอบแรก แสดงความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในข้อความเกี่ยวกับอนาคตภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยได้พิจารณา

1. แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาคำตอบดังนี้

“ความเป็นไปได้” ได้แสดงค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ความหมายของค่าคะแนนมัธยฐาน (Md.) ที่ใช้ในการประมวลความคิดเห็นในรอบแรก มีความหมาย ดังนี้

ค่าคะแนนมัธยฐาน (Md.)	ความหมาย	ความเป็นไปได้
4.50 – 500		มากที่สุด
3.50 – 449		มาก
2.50 – 3.49		ปานกลาง
1.50 – 2.49		น้อย
1.00 – 1.49		น้อยมาก

เกณฑ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความเป็นไปได้” ที่มีแนวโน้มในข้อความแต่ละข้อแสดงค่าคะแนนแทนระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

คะแนนแทนระดับความคิดเห็น	หมายถึง	ความเป็นไปได้
5		มากที่สุด
4		มาก
3		ปานกลาง
2		น้อย
1		น้อยมาก

2. สัญลักษณ์ที่ปรากฏในแบบสอบถามรอบที่ 2 แทนความหมาย ดังนี้

- ✓ หมายถึงตำแหน่งความคิดเห็นของท่านในรอบที่ 2
- ↔ หมายถึงตำแหน่งช่วงค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์ของกลุ่มรอบที่ 2
- Md. หมายถึงตำแหน่งของค่ามัธยฐานของกลุ่มรอบที่ 2
- Mo. หมายถึงตำแหน่งของฐานนิยมของกลุ่มรอบที่ 2

ตัวอย่าง

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
1	มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ		↔			✓	
				Md.=4 Mo.=4			

3. ผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นของท่านว่ายังคงยืนยันตามคำตอบเดิม (✓) หรือมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ

3.1 ในกรณีที่ท่านพิจารณาความคิดเห็นของท่านในครั้งแรกเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่ม แล้วท่านมีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โปรดแสดงเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง “ความเป็นไปได้” ตามระดับที่ท่านประสงค์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)

3.2 ในกรณีที่ท่านพิจารณาความคิดเห็นของท่าน เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่ม แล้วท่านยืนยันเรื่องความคิดเห็นเดิม ท่านไม่ต้องทำเครื่องหมายใดๆ ลงในช่องระดับ “ความเป็นไปได้”

ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามวิจัยอนาคตในรอบที่ 3 ผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นของท่านในการ “ยืนยัน” หรือ “เปลี่ยนแปลง” คำตอบเดิมในช่องตัวเลือก รวมทั้งเหตุผลประกอบ (ถ้ามี)

แบบสอบถามการวิจัยอนาคต รอบที่ 3

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
1. การบริหารจัดการ							
1	มีแผนกลยุทธ์และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ	↔ Md.=5 Mo.=5					
2	ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทุกแห่งควรมีการให้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	↔ Md.=5 Mo.=5					
3	มีการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	↔ Md.=5 Mo.=5					
4	จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	↔ Md.=5 Mo.=5					
5	จัดตั้งกรมปฐมวัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนโยบายจะได้มีความเป็นเอกภาพและเชื่อมโยงกันด้านคุณภาพ	↔ Md.=5 Mo.=5					
6	จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ	↔ Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
7	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	←	↔				
			Md.=4 Mo.=4				
8	จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม กระชับ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	←	↔				
			Md.=4 Mo.=4				
9	การบริหารเชิงบูรณาการที่เน้นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานในการจัดการ โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย		↔	→			
			Md.=4 Mo.=4				
10	จัดองค์กรที่มีโครงสร้างการบริหารงาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษา	←	↔				
			Md.=4 Mo.=4				
11	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	←	↔				
			Md.=4 Mo.=4				
12	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุล		↔	→			
			Md.=4 Mo.=4				
13	มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต	←	↔				
			Md.=5 Mo.=5				

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
14	มีการจัดการและควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น	←→					
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน							
1	รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในแง่ให้อำนาจหน้าที่ องค์ความรู้ เทคนิควิธีการทำงาน การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน และการร่วมกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานด้านเด็กปฐมวัย	←→					
2	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินไปตามความต้องการของชุมชน	←→					
3	ผู้นำชุมชนทุกระดับควรมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัยที่ต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี		←→				
4	สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ			←→			
5	จัดกิจกรรมสัมพันธ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านและโรงเรียน	←→					

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
6	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ		←→ Md.=4 Mo.=4				
7	ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง		←→ Md.=4 Mo.=4				
8	พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่ทำจากท้องถิ่น	←→ Mo.=5	Md.=4				
9	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นครูดูแลเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน		←→ Md.=4 Mo.=4				
10	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น	←→ Md.=5 Mo.=5					
11	ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
12	มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	←→ Md.=5 Mo.=5					
13	สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ		←→ Md.=4 Mo.=4				

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
3. การบริหารงานวิชาการ							
1	ให้ชุมชนร่วมวางแผนจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
2	สร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และ ท้องถิ่น	←→ Md.=5 Mo.=5					
3	หลักสูตรการจัดประสบการณ์เหมาะสมกับ ท้องถิ่นและมีความเป็นสากล	←→ Md.=5 Mo.=5					
4	สร้างหลักสูตรพัฒนาช่วงรอยเชื่อมต่อ ระหว่างปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนเรียนปนเล่น	←→ Md.=5 Mo.=5					
5	จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าใจพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าใจ พัฒนาการของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยกับ ป.1	←→ Md.=5 Mo.=5					
6	หลักสูตรต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัด กิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลและสิ่งแวดล้อม	←→ Md.=5 Mo.=5					
7	มีหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและ คณะกรรมการสถานศึกษา	←→ Md.=5	Mo.=4				

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
8	จัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งที่บ้านและสถานศึกษา		↔				
			Md.=4 Mo.=4				
9	สื่ออุปกรณ์ต้องเป็นสื่อของจริงที่มีในท้องถิ่น มีขนาดสีสันทันพอเหมาะกับเด็ก	↔					
			Md.=4 Mo.=4				
10	มีการส่งเสริมการผลิตสื่อในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน	↔					
			Md.=4 Mo.=4				
11	มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น วอลต์รอฟ เรกจิมีเรีย Project approach และมอนเตสซอรี เป็นต้น	↔					
			Md.=5 Mo.=5				
12	มีนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	↔					
			Md.=5 Mo.=5				
13	จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT, DLTV และ Application สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการของเด็กยุค generation alpha อย่างเป็นระบบ	↔					
			Md.=4 Mo.=4				
14	จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับการทำงานของสมอง	↔					
			Md.=5 Mo.=5				

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
15	ส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมการเล่นในท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นอย่างยั่งยืน		←→				
			Md.=4 Mo.=4				
16	เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข		←→				
			Md.=4 Mo.=4				
17	มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น	←→					
		Md.=5 Mo.=5					
18	พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยเป็นแหล่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับชุมชน		←→				
			Md.=4 Mo.=4				
19	มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ	←→					
		Md.=5 Mo.=5					
20	พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	←→					
		Md.=5 Mo.=5					
21	สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับชุมชนในด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก	←→					
		Md.=5 Mo.=5					
22	การบริหารวิชาการต้องตระหนักถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การต่อสู้อรณรงค์เพื่อสิทธิเด็ก	←→					
		Md.=4 Mo.=4					

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
23	มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนในการวางแผนจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์	←→					
		Md.=5					
		Mo.=5					
24	ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	←→					
		Md.=5					
		Mo.=5					
25	ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	←→					
		Md.=5					
		Mo.=5					
4 การพัฒนาบุคลากร							
1	บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้มีสมรรถนะทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	←→					
		Md.=4					
		Mo.=4					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้องจบ การศึกษาด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านปฐมวัย	←→					
		Md.=5					
		Mo.=5					
3	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ นวัตกรรม รูปแบบที่ดีเกี่ยวกับการจัด การศึกษาปฐมวัย	←→					
		Md.=5					
		Mo.=5					
4	ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจในหลักการ จัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	←→					
		Md.=5					
			Mo.=4				

ข้อ	แนวโน้มอนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
5	ผู้บริหารมีจิตบริการ สื่อสารสร้างความเข้าใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการนำองค์กร	←→ Md.=5 Mo.=5					
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษา ปฐมวัย	←→→ Md.=5 Mo.=5					
7	ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง	←→ Md.=5 Mo.=5					
8	มีการบรรจุหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้กับผู้บริหารในการเข้ารับการพัฒนา ก่อนบรรจุและแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง		←→→ Md.=4 Mo.=4				
9	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีวุฒิทางการศึกษา ปฐมวัยและมีความเข้าใจในการจัด ประสบการณ์ตามหลักการแนวคิดและมี นวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ที่เป็น มาตรฐานเพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้ อย่างถูกต้อง		←→→ Md.=4 Mo.=4				
10	ครูผู้สอนปฐมวัยมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทัน ยุคสมัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
11	ครูผู้สอนปฐมวัยมีความรักต่อเด็กอย่าง จริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี		←→→ Md.=4 Mo.=4				

ข้อ	แนวโน้มอนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
12	ครูผู้สอนปฐมวัยที่มีวุฒิทางการศึกษา ปฐมวัยและวุฒิทางการศึกษาพิเศษ จะสามารถสอนเด็กสมาธิสั้นได้ดี	←————→ Md.=5 Mo.=5					
13	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีความรู้ในการปฐม พยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น	←————→ Md.=5 Mo.=5					
14	ครูผู้สอนปฐมวัยต้องมีจิตใจที่อ่อนโยน รู้จักพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเชิงลึก รู้ หลักสูตร รู้เรื่องวิธีสอน Teaching method เป็นอย่างดี	←————→ Md.=5 Mo.=5					
15	การพัฒนาบุคลากรโดยใช้คู่มือให้ครูเข้า รับการอบรมตามความต้องการ	←————→ Md.=4 Mo.=4					
16	มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนปฐมวัย และ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็น การเชื่อมต่อชั้นอนุบาลกับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1	←————→ Md.=4 Mo.=4					
17	ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยต้องมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษাপฐมวัย เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ ดูแลเด็กอย่าง ใกล้ชิด	←————→ Md.=5 Mo.=5					
18	การรับบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่สอนเด็ก ปฐมวัย ต้องมีคุณลักษณะที่ชัดเจน เหมาะสม ตรวจสอบได้	←————→ Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
19	ชุมชน/กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู ซึ่งจะทำได้ครูที่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ดี และแก้ไขปัญหาการขาดครูได้ทันเหตุการณ์	←				→	
5. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม							
1	อาคารสถานที่ สวยงาม มั่นคง รมรื่น ปลอดภัย	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					
2	อาคารประกอบ ครอบคลุมภารกิจ/กิจกรรม ให้บริการแก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					
3	ห้องเรียนมีห้องน้ำในตัว มีอ่างล้างมือ แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					
4	พื้นที่ในห้องเรียนเน้นมุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					
5	การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ควรจัดเป็นโซนของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					
6	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีความเป็นส่วนตัวให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีความสุขและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	←				→	
		Md.=5					
		Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
7	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรยืดหยุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					
8	เครื่องเล่นสนามควรมีความสูงเหมาะกับเด็ก มีความคงทน เพียงพอ ปลอดภัย	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					
6. การพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง							
1	มีศูนย์ในชุมชนให้ความรู้แก่มารดาที่แต่งตั้งครรภ์และสมาชิกในครอบครัวที่จะร่วมดูแลเด็กปฐมวัย	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					
2	ผู้ที่จะเป็นแม่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนมีความรู้เรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย และการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					
3	สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกหลานตามวิธีการหรือนวัตกรรมที่สถานศึกษานั้นๆ ใช้จัดการศึกษาปฐมวัย	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					
4	สถานศึกษามีการบรรจุรายวิชาครอบครัวให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรีได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในอนาคต	←	→				
		Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
5	สถานศึกษาเป็นศูนย์บริการวิชาการ ครอบครัวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน	←	→				
6	ชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นที่มีความรู้ เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ให้ความรู้พ่ แม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่าง ถูกวิธี	←	→				
7	ชุมชนมีห้องสมุดที่มืองค์ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัย ให้ผู้ปกครองได้ศึกษา เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก อย่างถูกวิธีตามหลักการ	←	→				
8	จัดบริการด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยให้เด็กปฐมวัยอย่าง ครอบคลุมและทั่วถึง	←	→				
9	ผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารในสถานศึกษา ปฐมวัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โภชนาการเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพและส่งเสริม โภชนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ	←	→				
7. การตรวจสอบและประเมินผล							
1	มีกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาเด็กปฐมวัย	←	→				
2	มีการกำกับติดตาม กำหนดมาตรฐานการ ปฏิบัติงาน (KPI) มาตรฐานการศึกษา ปฐมวัยโดยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน	←	→				

ข้อ	แนวโน้มนโยบาย	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
9	มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป		←→ Md.=4 Mo.=4				
8. การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา							
1	สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัยและภารกิจงานที่ต้องทำเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เข้มแข็ง	←→ Md.=5 Mo.=5					
2	สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
3	สกอ.และ สพฐ. มีกลยุทธ์ด้านนโยบายร่วมกันเพื่อดูแลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หลักสูตรท้องถิ่น การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
4	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล		←→ Md.=4 Mo.=4				
5	จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายปฐมวัยในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่ภาคประชาชน	←→ Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มอนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
6	ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยการสนับสนุนจากรัฐชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
7	สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงพัฒนากับสถานศึกษาที่มีปรัชญา แนวคิดคล้ายคลึงกัน	←→ Md.=5 Mo.=5					
8	สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยขององค์กรที่เป็นหน่วยเหนือเพื่อร่วมพัฒนาเชิงวิชาการ สร้างเครือข่ายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ	←→ Md.=5 Mo.=5					
9	มีเครือข่ายเชิงพัฒนาวิชาชีพของครู บุคลากร และเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนครู บุคลากร เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย	←→ Md.=5 Mo.=5					
9. เด็กปฐมวัยในอนาคต							
1	มีทักษะการคิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตรตรอง สามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้	←→ Md.=5 Mo.=5					
2	มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	←→ Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มอนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
3	มีความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และมีจิตอาสา	←→ Md.=5 Mo.=5					
4	สามารถพึ่งพาตนเองและปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันได้ด้วยตนเอง	←→→ Md.=5 Mo.=5					
5	มีความรับผิดชอบ อดทน มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียนคนอื่น	←→→ Md.=5 Mo.=5					
6	มีความรักชาติ สถาบัน และหวงแหน แผ่นดิน	←→→ Md.=5 Mo.=5					
7	มีความชำนาญการในเชิงของการใช้ เทคโนโลยี	←→→ Md.=5 Mo.=5					
8	รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข	←→→ Md.=5 Mo.=5					
9	รู้จักการตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม	←→→ Md.=5 Mo.=5					
10	มีความรับผิดชอบและตระหนักในความ เป็นอาเซียนอย่างเหมาะสมกับวัย	←→→ Md.=5 Mo.=5					

ข้อ	แนวโน้มอนาคตภาพ	ความเป็นไปได้					เหตุผลประกอบ (ถ้ามี)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
11	สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้	↔ Md.=5 Mo.=5					
12	มีทักษะการใช้ ICT เลือกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ	↔ Md.=5 Mo.=5					

นางพีรภาว บัญเพลิง
 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางพีรภาว บัญเพลิง
วัน เดือน ปีเกิด	17 มกราคม 2517
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	222 หมู่ 6 ตำบลหนองขาม อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่ที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โทร 086-905-0919
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551	สำเร็จการศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2555	กำลังศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

